

STATSRÅDETS KANSLI

Regeringens strategidokument 2003

Regeringens tväradministrativa politikprogram och politikområden

Regeringens strategidokument 2003

Regeringens tväradministrativa politikprogram och politikområden

ISBN 952-5354-42-3
ISSN 0782-6036

Tryckning: Paintmedia, Helsingfors 2003
Utgivare: Statsrådets kansli

PRESENTATIONSBLAD

STATSRÅDETS KANSLI

25.9.2003

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande): Statsminister Matti Vanhanens regering	Typ av publikation: Publikation					
	Uppdragsgivare: Statsrådets kansli					
	Datum då organet tillsattes:					
Publikation (även den finska titeln): Regeringens strategidokument 2003. Regeringens tväradministrativa politikprogram och politikområden Hallituksen strategia-asiakirja 2003. Hallituksen poikkihallinnolliset politiikkaohjelmat ja politiikat						
Publikationens delar:						
Referat: Regeringen har 25.9.2003 utfärdat ett principbeslut om regeringens strategidokument 2003. Genom strategidokumentet effektiveras regeringens medel att främja, styra och övervaka genomförandet av regeringsprogrammet. Strategidokumentet innehåller de politikprogram som ingår i regeringsprogrammet. Dessa är sysselsättningsprogrammet, politikprogrammet för företagsamhet, informationssamhällsprogrammet och politikprogrammet för medborgarinflytande. Utöver dem ingår de andra tväradministrativa politikområden som regeringen särskilt vill följa. Strategidokumentet genomförs inom ramarna för statsfinanserna och statsbudgeten för 2004. Regeringens strategidokument 2003 har beretts i samarbete mellan statsrådets kansli och ministerierna. Strategidokumentet har nu uppgjorts för första gången. För politikprogrammets del har utarbetandet letts av de samordnande ministrarna och ministergrupperna samt programdirektören för respektive politikprogram. Under de kommande åren ses strategidokumentet över i samband med rambeslutet, och utarbetandet samordnas med den årliga budgetprocessen.						
Nyckelord: Regeringsprogram, politikprogram, programledning, projekt						
Övriga uppgifter:						
Seriens namn och nummer: Statsrådets kanslis publikationsserie 15/2003		ISSN: 0782-6036	ISBN: 952-5354-42-3			
Sidantal: 102	Språk: sv	Pris:	Sekretessgrad: offentligt			
Distribution: Statsrådets kansli		Förlag: Statsrådets kansli				

Innehåll

INLEDNING	7
I POLITIKPROGRAMMEN	9
1 REGERINGENS SYSSELSÄTTNINGSTRATEGI OCH POLITIKPROGRAMMET FÖR SYSSELSÄTTNING	9
1.1 Stärkande av den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen	9
1.2 Politikprogrammet för sysselsättning	14
1.3 Förlängning av tiden i yrkeslivet	17
1.3.1 Delområdet utbildningspolitik	17
1.3.2 Delområdet utvecklande av arbetslivet	18
1.4 Sysselsättningsprogrammets ekonomiska ram	19
1.5 Organisering och uppföljning av programmet	20
2 POLITIKPROGRAMMET FÖR FÖRETAGSAMHET	21
2.1 Målet är ett företagsamt samhälle	21
2.2 Plan för genomförande av politikprogrammet för företagsamhet	22
2.2.1 Delområden	23
2.2.2 Den ekonomiska ramen för politikprogrammet för företagsamhet	27
2.2.3 Organisering och uppföljning av programmet	28
3 INFORMATIONSSAMHÄLLSPROGRAMMET	30
3.1 Utnyttjande av data- och kommunikationsteknikens möjligheter på bred front i hela samhället	30
3.2 Genomförandeplan för informationssamhällsprogrammet	32
3.2.1 Delområden	33
3.2.2 Den ekonomiska ramen för informationssamhällsprogrammet	40
3.2.3 Organisering och uppföljning av informationssamhällsprogrammet	41
4 POLITIKPROGRAMMET FÖR MEDBORGARINFLYTANDE	42
4.1 Målet är aktiv medborgardelaktighet	42
4.2 Genomförandeplan för politikprogrammet	44
4.2.1 Delområden	44
4.2.2 Politikprogrammets ekonomiska ram	46
4.2.3 Organisering och uppföljning av politikprogrammet	46
II REGERINGENS ÖVRIGA TVÄRADMINISTRATIVA POLITIKOMRÅDEN	47
1 UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK SAMT EUROPEISKA UNIONEN	47
1.1 Säkerhets- och försvarspolitik	47
1.2 En handlingskraftig människorättspolitik	49
1.3 Nationellt fullföljande av FN:s millenniedeklaration	50

1.4	Utveckling av kontrollen av globaliseringen – Helsingforsprocessen	51
1.5	Stärkande av det internationella handelssystemet	52
1.6	Europeiska unionen	52
2	VÄLFÄRD, HÄLSA OCH JÄMSTÄLLDHET	55
2.1	Främja befolkningens hälsa och funktionsförmåga	56
2.2	Utslagning förebyggs och åtgärdas	57
2.3	Fungerande social- och hälsovårdstjänster och ett rimligt utkomstskydd säkras	58
2.4	Barnfamiljernas välfärd främjas	60
2.5	Ett invandrapolitiskt program bereds	61
2.6	Jämställdheten mellan könen främjas	62
3	UTBILDNING OCH KULTUR	63
3.1	Utbildningen utvecklas och inträdet i arbetslivet tidigareläggs	63
3.2	Den finländska kulturen stärks	63
4	FORSKNING, TEKNOLOGI OCH INNOVATIV VERKSAMHET	65
4.1	Forsknings- och utvecklingsfinansiering	66
4.2	Den vetenskapliga forskningen som grund för kunnsande	67
4.3	Teknologi- och innovationspolitik	68
5	KOMMUNERNA, REGIONERNA OCH STATSFÖRVALTNINGEN	70
5.1	Basserviceprogrammet och basservicebudgeten införs och statsandelssystemet utvecklas	70
5.2	Den regionala balansen förbättras och områden och regioner stärks	73
5.3	Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet uppdateras	82
5.4	Genomförandet av Nationella skogsprogrammet 2010 fortsätter ⁸⁴	
5.5	Produktiviteten när det gäller den offentliga förvaltningen och servicen förbättras genom ett åtgärdsprogram	85
5.6	Organiseringen av statens ägarstyrning	86
5.7	Statens konkurrenskraft som arbetsgivare säkerställs	87
6	MILJÖ OCH ENERGI	87
6.1	Klimatstrategin revideras	87
6.2	Skyddet av Östersjön effektiveras	89
6.3	Ett program utarbetas för hållbar produktion och konsumtion	91
7	TRAFIKTJÄNSTER OCH TRAFIKSÄKERHET	92
7.1	Trafiksäkerheten förbättras	92
7.2	Fungerande trafiktjänster tryggas	94
7.3	Den finska sjöfarten tryggas	97
8	MEDBORGARNAS SÄKERHET OCH RÄTTSTILLÄMPNINGEN	98
8.1	Ett program utarbetas för den inre säkerheten	98
8.2	En snabbare och säkrare tillgång till rättslig service säkerställs	101

Inledning

I regeringsprogrammet konstateras att 2000-talets välfärdssamhälle betonar kunnskap, sporrar till arbete och företagande, är socialt rättvist och präglas av regional balans. Det huvudsakliga målet för regeringen är att utveckla välfärdssamhället genom att förbättra sysselsättningen och minska arbetslösheten, stärka basservicen och utkomstskyddet samt balansera den regionala utvecklingen.

Regeringen har inlett en omfattande åtgärdshelhet som stöder sysselsättningen, företagsamheten och den ekonomiska tillväxten samt minskar arbetslösheten. För uppnående av regeringens sysselsättningsmål förs en stimulerande finanspolitik och sporrar till arbete bl.a. genom sänkning av inkomstbeskattningen. Vidare stabiliseras ekonomin, och strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen företas.

Syftet med detta strategidokument är att rikta in hela statsförvaltningen på att genomföra regeringens huvudmål. Strategidokumentet består främst av politikprogram som överskrider förvaltningsområdenas gränser. Dessa är sysselsättningsprogrammet, politikprogrammet för företagsamhet, informations-samhällsprogrammet och politikprogrammet för medborgarinflytande. Utöver dem ingår i strategidokumentet de övriga tväradministrativa politikområden som ingår i regeringens specialuppföljning.

Strategidokumentet innehåller preciserade och uppföljbara effektmål eller andra centrala mål för politikprogrammen och de övriga politikområdena, konkreta åtgärder för uppnående av målen jämte tidsscheman samt den viktigaste motiveringen till programmen. Åtgärderna i strategidokumentet vidtas inom ramarna för statsfinanserna och budgeterna. Politikprogrammen och de övriga åtgärderna i strategidokumentet kommer att revideras till behövliga delar efter det att statsbudgeten för 2004 har godkänts.

Utfallet i fråga om de mål i regeringsprogrammet som inte ingår i strategidokumentet följs i samband med regeringens åtgärdsberättelser för 2004 och 2006.

Införandet av regeringens strategidokument är ett led i den programledningsmodell med vars hjälp genomförandet och uppföljningen av regeringsprogrammet samt den övriga centrala verksamheten inom statsrådet reformeras. Genom strategidokumentet effektiveras regeringens medel att främja, styra och övervaka genomförandet av regeringsprogrammet. Med dess hjälp utvärderar regeringen åtgärdernas och resursanvändningens effektivitet och verkningsfullhet samt företar vid behov omriktningar.

Regeringens strategidokument 2003 har utarbetats i samarbete mellan statsrådets kansli och ministerierna. För politikprogrammets del har uppgörandet av strategidokumentet letts av de samordnande ministrarna och ministergrupperna samt programdirektören för respektive politikprogram. Regeringens strategidokument har nu uppgjorts för första gången. Under de kommande åren ses strategidokumentet över i samband med rambesluten, och utarbetandet samordnas med den årliga budgetprocessen.

I POLITIKPROGRAMMEN

Regeringens politikprogram är ett instrument med vars hjälp regeringen säkerställer att de resurser som de olika förvaltningsområdena förfogar över utnyttjas effektivt, att de åtgärder som vidtas är så samstämmiga som möjligt och att de fördelar som samarbetet mellan de olika förvaltningsområdena resulterar i tas till vara fullt ut för främjande av regeringsprogrammets huvudsakliga mål.

För anvisandet av resurser till åtgärderna i politikprogrammen definieras i regeringens proposition om statsbudgeten för 2004 de anslagsmoment under olika ministeriers huvudtitlar via vilka respektive program finansieras. Uppgifter om finansieringen och inriktningen av den ingår också i detta dokument. Riktlinjer för åtgärderna har dessutom angetts också för tiden efter 2004. För politikprogrammets del har det avtalats om organiseringen av dem över förvaltningsgränserna och om ministerarbetsgrupperna.

Behörighetsfördelningen mellan ministerierna ändras inte för genomförande av politikprogrammen. Målen för varje politikprogram beaktas när respektive förvaltningsområde planerar och vidtar egna åtgärder inom ramen för sina befogenheter.

1 REGERINGENS SYSSELSÄTTNINGSSTRATEGI OCH POLITIKPROGRAMMET FÖR SYSSELSÄTTNING

1.1 Stärkande av den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen

Det viktigaste målet för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken är enligt regeringsprogrammet att öka sysselsättningen med minst 100 000 personer före valperiodens slut. En stark sysselsättningsutveckling utgör en förutsättning för att en sysselsättningsgrad på 75 % skall kunna uppnås före utgången av nästa valperiod. Det är nödvändigt att nå sysselsättningsmålen för att den finansiella basen för välfärdstjänsterna och inkomstöverföringarna skall kunna säkerställas.

Sysselsättningsmålen kan nås endast om den ekonomiska tillväxten är stark och sysselsättningsfrämjande till sin struktur. För att sysselsättningsmålet skall kunna nås måste den ekonomiska tillväxten åter ledas in på ett spår av hållbar tillväxt. Den första tilläggsbudgeten för 2003 och budgetpropositionen för 2004

stöder sysselsättningen genom måttliga skattesänkningar och välavvägda utgiftsökningar som stöder förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

Statens första tilläggsbudget för 2003 innehåller ökningar som gäller de sysselsättningspolitiska anslagen, tidigareläggandet av offentliga investeringar (ban- och vägnätet) samt stöd för inledande av privata investeringar.

Regeringens viktigaste sysselsättningsmål

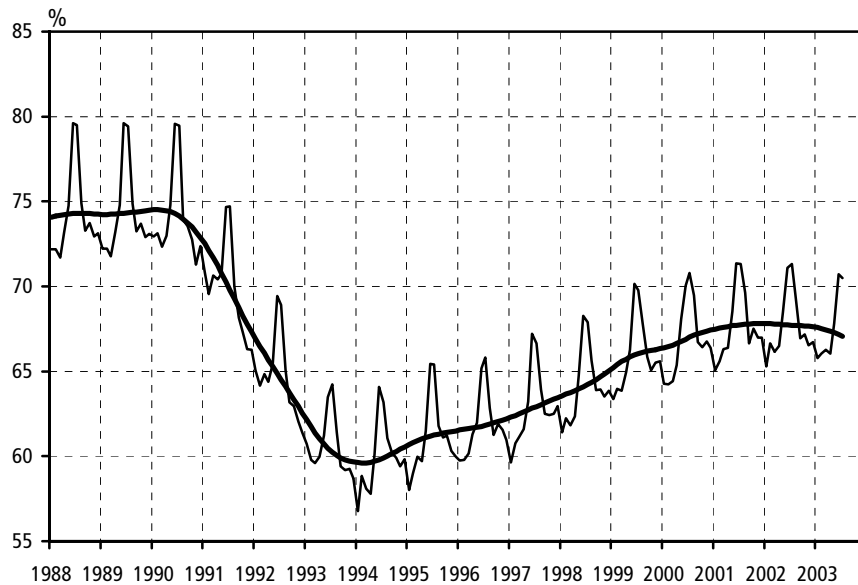
- Sysselsättningen ökar med 100 000 fram till år 2007
- Sysselsättningsgraden stiger
- Arbetslösheten minskar
- Utbudet på arbetskraft ökar

Den ekonomiska politiken under regeringsperioden syftar till att stärka den ekonomiska tillväxtpotentialen och de ekonomiska strukturerna genom att förbättra både förutsättningarna för företagsamhet och incitamenten för att arbeta och utveckla kompetensen. Säkerställandet av en god sysselsättningsutveckling kräver åtgärder som främjar uppkomsten av arbetsplatser inom branscher där mindre utbildning krävs och som också sporrar arbetskraften att förbättra sin kompetens och förvärva nya färdigheter. De snabba tekniska och ekonomiska förändringarna förutsätter en större satsning än tidigare på livslångt lärande och flerformsutbildning i de olika skedena av yrkeslivet.

Det gäller inte bara att vidta åtgärder som stärker förutsättningarna för ekonomisk tillväxt utan också att se till att företagens och hushållens förtroende för ekonomin förblir gott. Detta kan uppnås genom en konsekvent ekonomisk politik som syftar till att stärka balansen i statsfinanserna och har som mål att återställa balansen före regeringsperiodens slut.

För att ekonomisk tillväxt skall åstadkommas och den offentliga ekonomins stabilitet skall stärkas gäller det också att förbättra produktiviteten och göra produktionen av offentliga tjänster mera effektiv. Produktiviteten och effektiviteten höjs genom en översyn av strukturer och verksamhetssätt, genom användning av datateknik och effektivisering av den allmänna förvaltningens funktioner samt genom effektivare utnyttjande av den privata servicesektorn inom produktionen av offentliga tjänster. Kommunsektorn effektiveras genom att servicestrukturen ses över, samarbete sker i regionerna och nätverk bildas samt nya handlingsmallar för servicen skapas.

Figur 1 Sysselsättningsgraden månadsvis åren 1988–2003, procent.

Källa: Statistikcentralen.

Stärkande av sysselsättningsutvecklingen som genomgående samhällspolitiskt mål

Stärkandet av sysselsättningsutvecklingen är ett genomgående mål inom alla sektorer av samhällspolitiken. En god sysselsättningsutveckling stöds genom en ekonomisk politik som syftar till stabilitet och dessutom genom:

- Utbildningspolitiken
- Satsningar på forskning och utveckling samt annat som främjar tillväxten
- Skattepolitiken
- Stöd till uppkomsten av måttliga löneuppgörelser
- Reformen som gäller arbetslivet, arbetskraftspolitiken och välfärds- och pensionssystemen
- En balanserad regionalpolitik

Regeringen stärker den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen genom särskilda politikprogram som överskrider förvaltningsgränserna, i synnerhet genom sysselsättnings- och företagsamhetsprogrammen.

Regeringen har i samband med den första tilläggsbudgeten för 2003 beslutat att höja satsningarna på forskning och utveckling, och en ytterligare höjning sker 2004. Inom utbildningspolitiken siktar man på att utveckla kunskapsnivån hos dem

som inträder på arbetsmarknaden och hos åldrande arbetstagare. Utbildnings-systemet effektiveras så, att studietiderna blir kortare.

De genomförda skattesänkningarna och de skattesänkningar som föreslås för 2004 stöder den inhemska efterfrågan på ett sätt som är avpassat till konjunkturläget och stärker den ekonomiska tillväxtpotentialen genom att det blir mera lönsamt att arbeta. För motverkande av arbetslöshet har regeringen beslutat att effektivera den aktiva arbetskraftspolitiken med snar verkan så, att antalet personer som under de närmaste åren omfattas av aktiveringsåtgärder är betydligt mycket större än nu.

Incitamenten för att finna sysselsättning avses bli förbättrade i enlighet med budgetpropositionen för 2004. Det sker genom att samordningen av makens eller makans inkomster med arbetsmarknadsstödet lindras och den ersättning för uppehälle som betalas i samband med arbetsmarknadsstöd och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte höjs. På samma gång beslöt regeringen inleda en beredning som syftar till att fastställa en maximitid för betalning av arbetsmarknadsstöd i form av passivt stöd.

De arbetslösa arbetssökandena är nästan 300 000 och ungefär två tredjedelar av dem är långtidsarbetslösa och upprepat arbetslösa. En sänkning av den strukturella arbetslösheten förutsätter dels en framgångsrik allmän ekonomisk politik och strukturpolitik, dels utvecklat samarbete mellan arbetskraftsmyndigheterna och andra myndigheter. Detta är kärnan i politikprogrammet för sysselsättning tillsammans med de övriga åtgärderna för ökande av utbudet på arbetskraft.

Regeringen har som mål att reformera arbetslivet och de därpå inverkande samhällspolitiska mekanismerna så att det blir möjligt att hålla sig kvar i arbetslivet längre och att utbudet på arbetskraft kan öka. Samtidigt görs det lättare att jämka samman arbete och familjeliv. Detta sker i samarbete med arbetsmarknadsparterna.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2004 förbättrat incitamenten för finande av sysselsättning och ökat finansieringen av en aktiv arbetskraftspolitik.

Lindrane av beskattningen och utveckling av dess struktur

Det skattetryck som riktar sig till arbete lindras i enlighet med regeringsprogrammet och regeringens rambeslut. För att det skall bli mera sporrande att arbeta inriktas sänkningarna särskilt på låg- och medelinkomsttagarna.

Lättnaderna i fråga om beskattningen av förvärvsinkomster koncentreras till de närmaste åren av valperioden. När hela regeringsperiodens skattesänkningar dimensioneras beaktas rörelsefriheten inom statsfinanserna. Beskattningen av

förvärvsinkomster har redan lindrats med 295 miljoner euro i den första tilläggsbudgeten för 2003, och regeringen föreslår att ytterligare lindringar som uppgår till 775 miljoner euro genomförs 2004.

Regeringen gör det mera sporrande att sysselsätta andra och ta emot arbete, särskilt inom lågproduktiva branscher. Besluten om skattestöd för låglönebranscher bereds under 2004 så att de kan tas i bruk i budgeten för 2005. Skattekillen inom låglönebranscherna knappas in både på arbetstagsidan (genom att beskattningen av låginkomsttagare lindras) och på arbetsgivaridan (genom att arbetsgivaravgifterna sänks).

Kapital- och företagsbeskattningen ses över på ett sätt som tryggar skatte- tagarnas ställning. Företagsbeskattningen lindras för stärkande av den inter- nationella konkurrenskraften hos Finlands beskattningssystem. Beskattningen av dividender reformeras genom att man slopar systemet med gottgörelse för bolagsskatt och övergår till en form av partiell dubbelbeskattning av dividender. Detta skall dock inte leda till skärpt beskattning i fråga om små och medelstora företag samt dividender som dessa delar ut.

I förslagen till ändring av företags- och kapitalbeskattningen beaktas den helhet som beskattningen av kapital och företagande avser. Förslagen behandlar följande element:

- Sänkning av samfunds- och kapitalskattesatsen
- Nivån på beskattningen av dividender
- De högsta marginalskattegraderna inom förvärvsinkomstbeskattningen
- Förmögenhetsbeskattningen
- Skattebehandlingen i fråga om långsiktigt sparande
- Faktorer som påverkar basen för företagsbeskattningen
- Lättnader i beskattningsvärdena för främjande av generationsväxling i fråga om familjeföretag och jordbruk

Beslut om innehållet i företags- och kapitalskattereformen fattas i november 2003, och de propositioner som verkställandet kräver avläts till riksdagen under vårsessionen 2004. De nya skattelagarna träder i kraft vid ingången av 2005, dock så att de reformer som gäller generationsväxlingen i företag träder i kraft redan 2004.

Då Europeiska unionen utvidgas och i synnerhet Estland blir medlem av unionen 1.5.2004 försvagas Finlands möjligheter att bibehålla de nuvarande punktskatte- satserna i fråga om alkohol. I enlighet med de principer som fastställs i regeringsprogrammet föreslås alkoholbeskattningen sjunka vid ingången av mars 2004 för att skattebasen för alkoholbeskattningen skall kunna bevaras så väl som möjligt och för att nackdelarna med alkoholinförseln skall kunna mini-

meras. Den genomsnittliga sänkningen av alkoholaccisen är 33 procent. Detta sänker konsumentpriserna med ca 22 procent.

Beslut om en sänkning av mervärdesskattesatsen i fråga om matservering i restauranger och inom personalbeshisningen fattas i mitten av valperioden, när det är känt hur en sådan sänkning stämmer överens med Europeiska unionens skattepolitik. Finland stöder EU-kommissionens förslag om att förteckningen över sänkta skattesatser vid mervärdesbeskattningen skall kompletteras med restaurangtjänster.

1.2 Politikprogrammet för sysselsättning

Under valperioden vidtar regeringen ett stort antal åtgärder i syfte att höja sysselsättningen och sänka arbetslösheten. En del av åtgärderna genomförs i enlighet med regeringsprogrammet inom ramen för ett tväradministrativt sysselsättningsprogram. Regeringens allmänna åtgärder för ökande av sysselsättningen och efterfrågan på arbetskraft samt bland politikprogrammen särskilt företagsamhetsprogrammet är centrala också för uppnåendet av sysselsättningsprogrammets mål. Tyngdpunkten i sysselsättningsprogrammet ligger på en sänkning av den strukturella arbetslösheten och främjande av utbudet på arbetskraft.

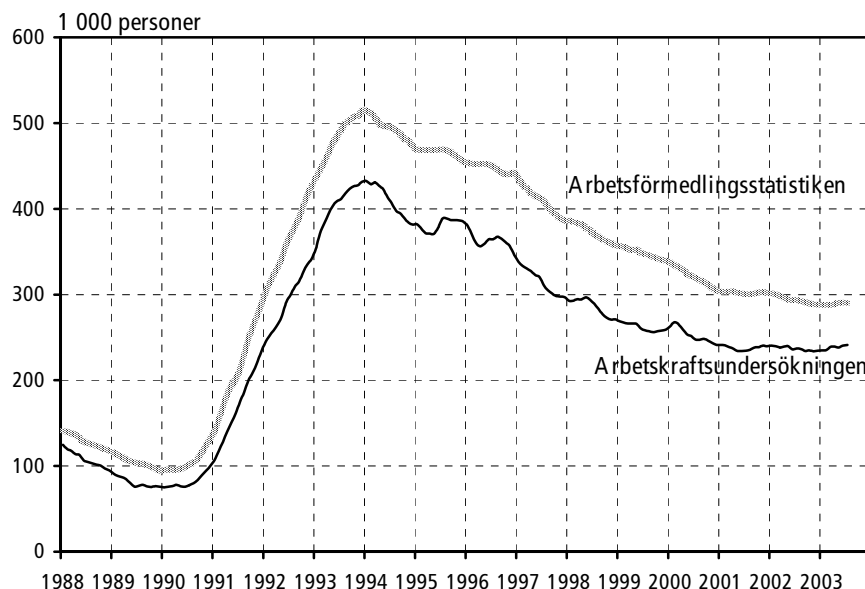
Programmets huvudmål är att:

- Sänka den strukturella arbetslösheten och förebygga utslagning
- Säkerställa tillgången till kunnig arbetskraft och vidta åtgärder för förebyggande av den knapphet på arbetskraft som blir följden av att åldersstrukturen förändras
- Få arbetskraften att hålla sig kvar på arbetsmarknaden längre än nu
- Höja arbetets produktivitet samt förbättra organiseringen av arbetet och göra arbetet mer meningsfullt

Sysselsättningsprogrammet genomförs i form av fyra delprojekt som innehåller flera konkreta åtgärder. Delprojekten är följande:

1. Reformering av den offentliga arbetskraftsservicens servicestruktur
2. Aktivering av arbetsmarknadsstödet
3. Arbetskraftspolitiska aktiva program och utbildnin
4. Förlängning av tiden i arbetslivet (se punkt I 1.3)

Figur 2 Arbetslösheten månadsvis åren 1988–2003, säsongrensade uppgifter, 1 000 personer.

Källor: Statistikcentralen (arbetskraftsundersökningen) och arbetsministeriet (arbetsförmedlingsstatistiken).

Reformering av den offentliga arbetskraftsservicens servicestruktur

En central del av sysselsättningsprogrammet består i att under åren 2004–2006 reformera den offentliga arbetskraftsservicens struktur i syfte att sänka den strukturella arbetslösheten och höja sysselsättningsgraden. Arbetsförmedlingen skiljs åt från servicen för svårsysselsatta personer. Det sker genom att servicen och resurserna i fråga om de mest svårsysselsatta personerna koncentreras till servicecenter för arbetskraft.

- Under åren 2004–2006 inrättas ca 40 servicecenter för arbetskraft som skall utgöra ett nätverk av myndigheter på regional och lokal nivå samt övriga serviceproducenter. Nätverket skall tillhandahålla en vid skala av tjänster, från livskompetens och stöd vid arbetssökning till mångsidiga aktiverande åtgärder, för arbetslösa som haft svårigheter med att finna sin plats på arbetsmarknaden därför att den nuvarande servicen visat sig vara otillräcklig.
- På de områden där servicecenter för arbetskraft inrättas utvecklas arbetskraftsbyråerna till centraler för arbetssökning. I deras verksamhet betonas tillhandahållandet av arbetsförmedlings- och arbetssöknings-tjänster, varvid målet är att säkerställa tillgången till kunnig arbetskraft och stödja placeringen på den öppna arbetsmarknaden.

Aktivering av arbetsmarknadsstödet

Användningen av arbetsmarknadsstöd som en aktiv stödform som förbättrar beredskapen att söka arbete utökas, och nivån på de aktiva programmen för dem som får arbetsmarknadsstöd höjs avsevärt från den nuvarande. Åtgärderna hänger samman med den strukturella reformen av arbetskraftsservicen. Den aktiva användningen av arbetsmarknadsstödet ökas genom följande åtgärder:

- Ersättningarna för uppehålle utvecklas till ett aktiveringstillägg med vars hjälp arbetssökandenas egen aktivitet och möjligheter att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder förbättras. Propositionerna bereds i anknäytning till budgeten för 2004 så, att den ersättning för uppehålle som betalas för den tid aktiva åtgärder pågår kan höjas vid ingången av 2004.
- Det utarbetas en modell där ett av villkoren för arbetsmarknadsstöd är att stödtagarna skall delta i aktiva åtgärder efter en viss arbetslöshetstid. Skyldigheten att delta förutsätter att de aktiva åtgärdernas tillräcklighet säkerställs.
- Det utreds modeller för finansieringen mellan kommunerna och staten som gör det möjligt att sporra kommunerna att åtgärda arbetslösheten effektivare. Utredningar kring skyldigheten att delta och finansieringsmodellerna bereds under 2004.

Arbetskraftspolitiska aktiva program och utbildning

De arbetskraftspolitiska aktiva programmen utvecklas för förebyggande av långtidsarbetslöshet och underlättande av inträdet på den öppna arbetsmarknaden. Målet är att de arbetskrafts- och utbildningspolitiska programmen och åtgärderna bättre än nu skall motsvara både arbetsgivarnas och arbetssökandenas behov. Åtgärdernas och programmens kvalitet och verkningfullhet förbättras. Personer som varaktigt förlorat sin arbetsförmåga hänvisas till lämpliga stöd-system.

- Ett individuellt aktivt program utarbetas för alla långtidsarbetslösa, och långvariga serviceprocesser genomförs
- Alla unga erbjuds utbildnings-, arbetspraktik- eller arbetsverkstads-åtgärder efter tre månaders arbetslöshet
- Läroavtalsutbildningen och den gemensamma upphandlingen av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning utökas
- Prognostiseringen av yrkesutbildningen och kontakterna mellan yrkesutbildningen och arbetslivet förbättras
- Tiden innan de unga börjar utbilda sig förkortas, den gemensamma antagningen effektiveras, studiehandledningen och yrkesvägledningen förbättras och möjligheterna att i praktiken stifta bekantskap med näringslivet ökas
- De sociala företagens ställning permanentas genom lagstiftning vid ingången av 2004

- Arbetsverkstäderna för unga permanentas
- Vuxenbefolkningens utbildningsmöjligheter förbättras med hjälp av programmet Noste
- Projektet för utredande av långtidsarbetslösas möjligheter till pension (ELMA-projektet) förlängs och utvidgas så att det omfattar hela landet

1.3 Förlängning av tiden i yrkeslivet

1.3.1 Delområdet utbildningspolitik

Regeringens mål är att öka utbudet på arbetskraft och förbättra arbetskraftens färdigheter så att arbetslivets behov motsvaras i högre grad än förr. I detta syfte påskyndas de ungas steg in i en utbildning och övergången från utbildning till arbetsmarknad. Målet är att den ålder då högstudierna inleds och examen avläggs sjunker, att genomströmningen ökar och att färre studerande avbryter yrkesutbildningen och högstudierna.

För att målen skall nås behöver universitetens examensstruktur utvecklas och effektiva stödåtgärder vidtas för att ge de studerande studiehandledning och för att avbrytandet av studierna skall minska. Regeringen stärker också vuxenutbildningssystemet, gör systemet för finansiering av yrkeshögskolorna mera sporrande samt utvecklar finansieringen av yrkesutbildning utgående från utbildningsresultat.

För att det skall vara möjligt att studera planmässigt på heltid och för att studietiderna skall förkortas gäller det att förbättra studerandenas studiesociala ställning.

- Utvecklandet av antagningen av studerande utreds av en utredare vars mandat upphör 27.2.2004. Utredaren skall undersöka möjligheterna att utveckla ett system för gemensam antagning till universiteten och framlägga ett förslag till genomförande av gemensam antagning eller någon annan modell för samarbete vid antagningen.
- Undervisningsministeriet utarbetar ett åtgärdsprogram för att främja avläggandet av examina inom utsatt tid. I detta sammanhang utvecklas studiestödssystemet så att det blir mera sporrande. Åtgärdsprogrammet bereds av en arbetsgrupp, medan åtgärdsprogrammet beträffande studiestödet och studerandenas studiesociala ställning bereds av en utredare. Arbetsgruppen och utredaren skall slutföra sitt arbete senast 30.11.2003.

Målen och genomförandeplanen preciseras i den utvecklingsplan för utbildning och forskning för åren 2003–2008 som är under arbete. Målet är att statsrådet skall besluta om utvecklingsplanen i november-december 2003.

1.3.2 Delområdet utvecklande av arbetslivet

Regeringens centrala mål, att höja sysselsättningsgraden, förutsätter att tiden i arbetslivet förlängs. Målet är att arbetskraften inom de olika åldersgrupperna skall delta i arbetet i större utsträckning än nu och att tiden i arbetslivet skall förlängas med 2–3 år. Socialskyddet utvecklas så att det bättre än nu sporrar till en fortsättning i arbetslivet. Arbetshälsan och arbetsförhållandena förbättras genom att arbetslivets kvalitet höjs samt olycksfallen i arbetet, yrkes-sjukdomarna och sjukledigheterna minskas. Samma mål stöds genom att arbetarskyddet, företagshälsovården och rehabiliteringen effektiveras samt sammanjämkningen av arbete, familjeliv och fritid förbättras. Med hjälp av dessa åtgärder höjs också arbetets produktivitet.

- Tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna utreds möjligheterna att ändra den självrisk för invalidpensioner som de stora arbetsgivarna betalar samt grunderna för företagens arbetspensionsavgifter så att de sporrar till ett längre deltagande i arbetslivet än nu.
- Arbetets produktivitet och människornas möjligheter att orka arbeta främjas genom att vuxenbefolkningens yrkesskicklighet höjs och genom åtgärderna i arbetslivsprogrammen. Projekten i arbetslivsprogrammen inriktas särskilt på att utveckla arbetets kvalitet och göra arbetet mera meningsfullt. Genom projekten stöds ett livslångt lärande och utvecklingen av ett nationellt innovationssystem.
- De äldres möjligheter att arbeta deltid utan att socialskyddet försvagas utreds. I detta syfte bereds sådana ändringar i lagstiftningen om jämkad arbetslöshetsförmån (inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd) enligt vilka arbetslöshetsförmån kan betalas till äldre trots att maximitiden för jämkad dagpenning överskrids. Ändringarna kan träda i kraft vid ingången av 2004.
- Arbetslagstiftningen utvecklas så att möjligheterna att jämka samman familj och arbete förbättras.

Dessutom påbörjar regeringen följande tväradministrativa utrednings- och lagstiftningsprojekt:

- Samarbetslagstiftningen revideras
- Missförhållanden i arbetslivet som hänger samman med anbudstävlingar för projekt och tjänster utreds
- Behoven av lagstiftning kring förflyttning av företagsverksamhet till utlandet utreds
- Otrygghetsfaktorer som beror på användningen av arbetsförhållanden för viss tid motverkas
- Övervakningen av utländska arbetstagares anställningsvillkor utvecklas
- Möjligheterna att bekämpa den ekonomiska gråzonen utvecklas
- Lagstiftningen kring övervakning av arbetarskyddet revideras

- Socialskyddet utvecklas så att det bättre än nu sporrar till att fortsätta arbeta

Ändringarna i arbetslagstiftningen bereds på trepartsbasis under regeringsperioden tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna och respektive ministerium.

För att arbetslivets dragningskraft skall stärkas har ett riksomfattande åtgärdsprogram kring möjligheterna att förlänga tiden i arbetslivet och orka i arbetet samt få rehabilitering inletts. Detta program som går under namnet Veto pågår under åren 2003–2007. Delområdena i programmet är följande:

- En god arbetslivskvalitet och säkerhetskultur
- Effektiv företagshälsovård och rehabilitering
- Mångfald, jämlikhet och jämställdhet i arbetslivet samt
- Ett utkomstskydd och en tid i arbetslivet som är sporrande

För programåtgärderna svarar ämbetsverk och inrättningar som är underställda social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med ministerierna.

I enlighet med det inkomstpolitiska avtalet för åren 2003–2004 fortsätter regeringen programmet för utvecklande av arbetslivet och det nationella produktivetsprogrammet genom det nya programmet Tykes (en programhelhet för utveckling av arbetslivets produktivitet och kvalitet). Delområdena i detta program som kommer att genomföras under åren 2003–2009 är följande:

- Stödjande av projekt för främjande av en kvalitetsmässigt hållbar produktivetsökning och personalens möjligheter till delaktighet på arbetsplatserna
- Utveckling av metoder för utvecklande av arbetslivet
- Stärkande av utvecklingssamarbetet mellan arbetsplatserna samt universiteten och högskolorna
- Spridning av goda arbetsmetoder i arbetslivet

För verkställandet av programmet Tykes svarar i synnerhet arbetsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt handels- och industriministeriet.

Samordningen av arbetslivsprogrammen sköts i samband med regeringens sysselsättningsprogram.

1.4 Sysselsättningsprogrammets ekonomiska ram

Avsikten är att politikprogrammet för sysselsättning skall finansieras inom ramen för anslag under följande moment i budgeten för 2004:

Inrikesministeriets huvudtitel: 26.98.61 (Europeiska regionala utvecklingsfondens deltagande i EU:s strukturfondsprogram), 26.98.62 (Statlig medfinansiering för inrikesministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar)

Undervisningsministeriets huvudtitel: 29.01.62 (Statlig medfinansiering för undervisningsministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 29.60.31 (Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningens driftskostnader), 29.69.31 (Statsandel och statsunderstöd för yrkesinriktad tilläggsutbildning), 29.69.34 (Statsunderstöd till programmet för höjande av utbildningsnivån hos vuxna), 29.99.51 (Utvecklande av ungas verkstadsverksamhet och förebyggande drogarbete)

Handels- och industriministeriets huvudtitel: 32.30.45 (Stödjande av företagens investerings- och utvecklingsprojekt), 32.30.62 (Statlig medfinansiering för handels- och industriministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar)

Social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel: 33.01.62 (Statlig medfinansiering för social- och hälsovårdsministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 33.01.63 (Vissa specialprojekt), 33.17.53 (Statsandel till utkomstskydd för arbetslösa som idkar frivilliga studier), 33.17.54 (Statsandel till vuxenutbildningsstöd), 33.32.30 (Statsandel till kommunerna för social- och hälsovårdens driftkostnader)

Arbetsministeriets huvudtitel: 34.01.23 (Arbetslivsprogram och arbetspolitisk forskning), 34.01.63 (Statsunderstöd för projekt med arbetslivsprogram), 34.05.61 (Europeiska socialfondens deltagande i EU:s strukturfondsprogram), 34.05.62 (Statlig medfinansiering för arbetsministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 34.06.21 (Omkostnader inom arbetskrafts-ärendenas lokalförvaltning), 34.06.29 (Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder), 34.06.31 (Statlig ersättning till kommunerna för anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte), 34.06.50 (Studiesociala förmåner för dem som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning), 34.06.52 (Arbetsmarknadsstöd).

1.5 Organisering och uppföljning av programmet

Politikprogrammet för sysselsättning leds och samordnas av arbetsministern. För utvecklande av politikprogrammet och till stöd för beslutsfattandet har en ministerarbetsgrupp inrättats. Åtgärderna i programmet vidtas inom respektive ministerium och ministergruppen ger akt på hur fullföljandet utfaller.

Arbetsministern biträds av en programdirektör. Inom samarbetsministerierna (UVM, HIM, SHM, FM, IM, SRK) utses personer som ansvarar för att sysselsättningsprogrammet bereds, genomförs och uppföljs och som utgör ledningsgruppen för sysselsättningsprogrammet. För beredningen, genomförandet och uppföljningen av sysselsättningsprogrammets fyra delområden är det möjligt att inrätta behövliga projektgrupper eller projektnätverk.

Vid genomförandet av programmet är det meningen att intensivt samarbete skall bedrivas, inte bara mellan ministerierna utan också med Finlands Kommunförbund och Folkpensionsanstalten samt de organisationer som producerar utbildningstjänster samt tjänster för främjande av sysselsättningen.

Arbetsmarknadsorganisationerna är en central intressegrupp och verkställandet av programmet behandlas regelbundet tillsammans med dem i rådet för arbetsärenden, som verkar i anslutning till arbetsministeriet, och i arbetspolitiska delegationen samt dess sektioner.

En styrgrupp tillsätts för verkställande, ledning och uppföljning av servicecentren för arbetskraft.

För uppföljning och utvärdering av sysselsättningsprogrammets mål och de viktigaste åtgärdernas verkningsfullhet utarbetas en referensram. De viktigaste mätarna för utvärdering av programmets verkningar utarbetas tillsammans med de ministerier som är med om att genomföra programmet. Programmet följs intensivt och regelbundet med hjälp av ramen.

2 POLITIKPROGRAMMET FÖR FÖRETAGSAMHET

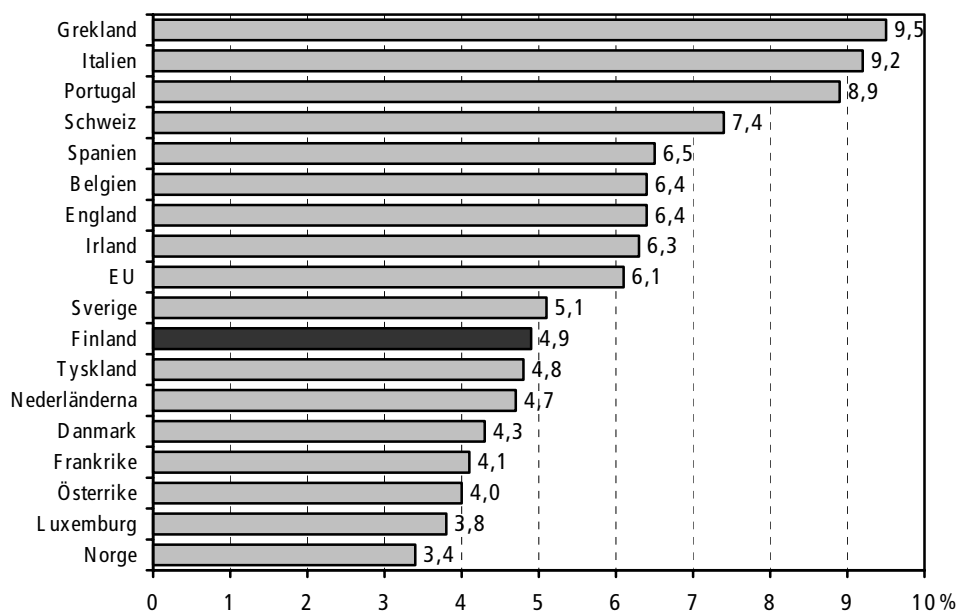
2.1 Målet är ett företagsamt samhälle

Målet för regeringens ekonomiska politik är att skapa handlingsramar som främjar grundandet av företag samt företagets tillväxt och internationalisering. Det viktigaste är att trygga den ekonomiska tillväxten, en rimlig och stabil räntenivå samt en låg inflation och att på så vis ge företagen möjligheter att investera och sysselsätta på lång sikt. Som ett led i sin ekonomiska politik och sin näringspolitik genomför regeringen politikprogrammet för företagsamhet.

Målet är att säkerställa att företagets verksamhetsmiljö utvecklas stabilt och förutsebart också på lång sikt samt att göra Finland till ett av de främsta länderna i Europa när det gäller verksamhetsbetingelserna för entreprenörskap. Marknadsekonomin funktion garanteras, och företagets samt företagarnas betydelse som skapare av ekonomisk tillväxt och sysselsättning i det finländska samhället ökar.

Uppnåendet av målen kräver att det befintliga företagsbeståndet hela tiden utvecklas och att omsättning i det sker, att företagen växer och internationaliseras samt att konkurrensbetingelserna gynnar entreprenörskap.

Figur 3 Andelen företagare (ej lantbruksföretagare) bland den 15 år fyllda befolkningen 1999, procent.

Källa: Eurostat NewCronos (baserar sig på EU:s arbetskraftsundersökning i april 1999).

2.2 Plan för genomförande av politikprogrammet för företagsamhet

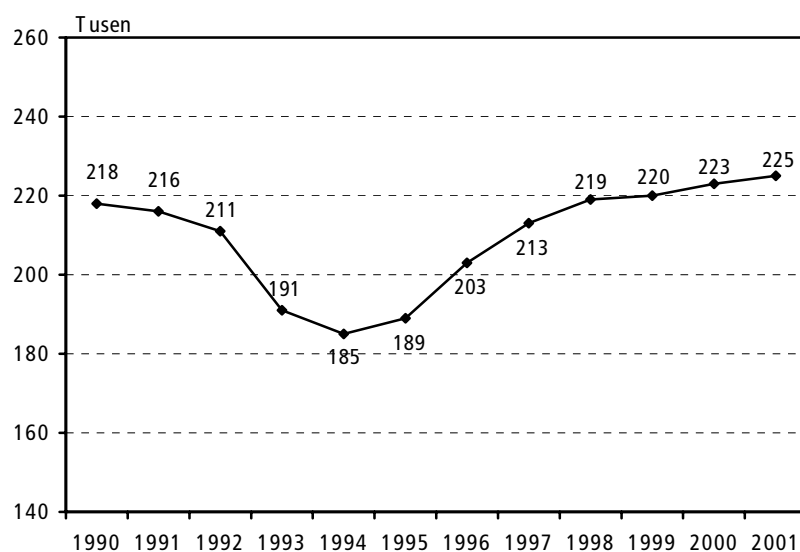
Politikprogrammet för företagsamhet är ett verktyg med vars hjälp regeringen säkerställer att de omfattande resurser som de olika förvaltningsområdena förfogar över utnyttjas effektivt, att åtgärderna är så samstämmiga som möjligt och inte överlappar varandra och att de fördelar som samarbetet mellan förvaltningsområdena resulterar i utnyttjas fullt ut. Ett effektivt utnyttjande av de tillgängliga resurserna (till exempel teknologifinansieringen, det allmänna näringsstödet, regioncentrumprogrammet, det landsbygdspolitiska programmet, användningen av arbetskraftspolitiska medel för främjande av företagsamhet samt nätet av yrkeshögskolor och universitet) garanteras genom att man satsar på att öka förvaltningsområdenas förmåga att samarbeta med varandra och på att utnyttja sakkunskapen i regionerna.

Behörighetsfördelningen inom förvaltningen ändras inte för genomförande av politikprogrammet för företagsamhet. Målen för politikprogrammet för företagsamhet beaktas när respektive förvaltningsområde planerar och vidtar egna åtgärder inom ramen för sina befogenheter.

Det är viktigt att den offentliga sektorn beaktar företagarnas och företagens praktiska behov i tillräcklig utsträckning vid planeringen och genomförandet av åtgärder. När programmet bereds och fullföljs skall kontakterna med olika intressegrupper och företagare inom olika branscher vara täta.

Informationen och kommunikationen kring programmet skall vara aktiv och öppen.

Figur 4 Utvecklingen i fråga om antalet företag åren 1990–2001 (år 2001 var företagen 224 847 stycken), tusen.

Källa: Statistikcentralen (företagsregistret).

2.2.1 Delområden

Politikprogrammet för företagsamhet består av fem delområden. De är följande:

1. Fostran till företagsamhet och företagsrådgivning
2. Grundande av företag, företagens tillväxt och internationalisering
3. Skatter och avgifter som påverkar företagsverksamheten
4. Företagsamhet i regionerna
5. Författningar som berör företagen och marknadens funktion.

Nedan beskrivs det centrala innehållet i politikprogrammet för företagsamhet under åren 2003–2004 samt de viktigaste enskilda åtgärder som nu har fastslagits.

Fostran till företagsamhet och företagsrådgivning

Medborgarnas beredskap att, om de så önskar, bli företagare ökas genom fostran till företagsamhet och utbildning i entreprenörskap samt genom att kunnandet i fråga om affärsverksamhet stärks. Målet är att företagandet skall bli ett mer lockande alternativ vid valet av yrkesbana. Stärkandet av kunskapsbasen beträffande entreprenörskap och företagsverksamhet omspannar hela skolsystemet.

- Undervisningsministeriet har 15.11.2001 beslutat om riktlinjerna för fostran till företagsamhet. Undervisningsministeriet utvärderar och reviderar riktlinjerna före ingången av 2004 ur de perspektiv som de olika stadierna i skolsystemet erbjuder.
- De små och medelstora företagens kunnande i fråga om affärsverksamhet stärks inom företagsverksamhetens viktigaste delområden. Detta utgör ett prioriterat område för den med offentliga medel finansierade företagsrådgivningsverksamheten under de närmaste åren. Arbetskrafts- och näringscentralerna (TE-centralerna) inleder ett program för utarbetande av affärsverksamhetsplaner.

Företagsrådgivningsresurserna inriktas i första hand på företagsrådgivning som utgår från de behov som blivande företagare, etablerade företagare och företagen har. Den ställning på marknaden som den av offentlig finansiering oberoende företagsrådgivningen har stärks.

- Hösten 2003 utreds den företagsrådgivning i Finland som helt eller delvis bekostas med offentliga medel och de ekonomiska resurser samt personalresurser som åtgår till den. Under 2004 utvärderas eventuella behov av att se över resursanvändningen.
- Omkring 50 regionala företagsservicekontor inrättas i syfte att stärka den regionala företagsverksamheten.
- Den företagsrådgivning som behövs för generationsskiften effektiveras inom de företagsrådgivningsorganisationer som finansieras med offentliga medel.
- De privata rådgivningsorganisationernas förutsättningar att främja generationsskiften stärks.

Grundande av företag, företagens tillväxt och internationalisering

Med hjälp av politikprogrammet för företagsamhet eftersträvas en ökning särskilt av antalet små och medelstora företag och stärkande av deras internationella konkurrenskraft. Centrala hjälpmedel är främjande av generationsskiften i företag och andra slag av överföring av ägandet i fråga om små och medelstora företag, stödjande av den finansiella ställningen för nya företagare samt trygghet av företagsfinansieringens nivå och instrumenturval. Fullföljandet av regeringsprogrammets riktlinjer för teknologipolitik och företagspolitik intar en viktig ställning. En ökning av antalet personer som är villiga att bli företagare är också en central förutsättning för uppnående av programmets mål.

- Ett förslag till väsentlig stärkning av de medel som Finlands Industriinvestering Ab använder som såddpengar bereds.
- Systemet med startpengar utvecklas. En utredning om utvecklingsbehoven företas före utgången av oktober 2003 (förlängning av den tid då pengarna betalas, startfinansiering innan företaget har etablerats i egentlig mening och en eventuell utvidgning av systemet till löntagare som beslutar att bli företagare).
- För att främja generationsskiften på jordbruk som har formen av aktiebolag och på gårdar som bedriver annan företagsverksamhet än jordbruk tillsätts en arbetsgrupp och bereds åtgärder under 2004.
- Hösten 2003 utreds möjligheterna att styra de arbetskraftspolitiska resurserna effektivare för främjande av sådan företagsamhet som främjar sysselsättningen.
- Det sammanlagda beloppet av dels kvoter som anvisats Finnvera Abp för beviljande av räntestödslån och speciallån, dels krediter och borgensåtaganden som omfattas av förbindelsen om kredit- och borgensförluster ses över årligen så att det motsvarar efterfrågan. Möjligheten att slopa Finnvera Abp:s skattskyldighet utreds.

Skatter och avgifter som företagen betalar

Beskattningens struktur utvecklas på ett sätt som stöder sysselsättningen och främjar företagsamheten, varvid hänsyn tas till beskattningens inverkan på Finlands förmåga att konkurrera som etableringsort för företag och deras nyckelfunktioner. De åtgärder som behövs bereds inom respektive förvaltningsområde, varvid också målen för politikprogrammet för företagsamhet beaktas. Utvecklingen inom skatte- och avgiftspolitikerna för de små och medelstora företagens del är det viktigaste enskilda föremålet för uppföljning inom politikprogrammet för företagsamhet.

- Skattebehandlingen i fråga om generationsskiften underlättas. Reformen träder i kraft 2004.
- Den undre gränsen för mervärdesskatt blir flexibel vid ingången av 2004.

- De viktigaste riktlinjerna beträffande samfunds- och kapitalskattesatsens samt dividendbeskattningens nivå dras upp hösten 2003. Avsikten är att ändringarna skall träda i kraft vid ingången av 2005.
- Regeringen stärker incitamenten för att sysselsätta andra och ta emot arbete, särskilt inom lågproduktiva branscher. Besluten om skattestöd för låglönebranscher bereds 2004 så att de kan tas i bruk i budgeten för 2005. Skattekillen inom låglönebranscherna knappas in både på arbetstagarsidan (genom att beskattningen av låginkomsttagare lindras) och på arbetsgivarsidan (genom att arbetsgivaravgifterna sänks).
- Skattebehandlingen av utländska investeringar i finska kapitalinvesteringsfonder bör utredas för att en eventuell dubbelbeskattning skall undvikas.

Företagsamhet i regionerna

När näringspolitiken planeras och fullföljs tas hänsyn till att förhållandena och förutsättningarna för företagsamhet varierar kraftigt i de olika delarna av landet. När åtgärdsavvägningarna avgörs och resurserna riktas beaktas de varierande behoven i regionerna. Särskild vikt läggs vid att utveckla samarbetet mellan förvaltningsområdena och med regionala aktörer. Enligt regeringsprogrammet vill regeringen ytterligare förbättra också regionernas förmåga att utnyttja sådan finansiering som beviljas för forskning och produktutveckling. Anslagen för transportstöd har höjts i budgetpropositionen för 2004.

De allmänna målen i politikprogrammet för företagsamhet beaktas när regeringen vidtar förberedelser inför förhandlingarna om EU:s nya ekonomiska ramar, som skall börja tillämpas 2007.

Författningar som berör företagen och marknadens funktion

Lagstiftningen angående företagsverksamhet utvecklas med syftet att förbättra förutsättningarna för företagsverksamhet. Hösten 2003 görs en utredning där behoven av att ändra sådana författningar som inverkar på framför allt små och medelstora företags verksamhet undersöks. Utgående från utredningsarbetet beslutar regeringen våren 2004 om lagstiftningen behöver ändras och enligt vilket tidsschema ändringarna skall beredas. Behoven av att ändra arbetslivslagstiftningen utreds på det sätt som framgår av regeringsprogrammet.

Följande åtgärder vidtas:

- Vid lagberedningen beaktas målet att främja förutsättningarna för företagsamhet. Handels- och industriministeriet ger systematiskt akt på beredningen av ny lagstiftning med avseende på främjandet av företagsamhet.
- Ett Internetbaserat betalningssystem för små arbetsgivare genomförs 2004.

- Skattekontosystemet tas i bruk 2006.
- I samband med revideringen av lagstiftningen om konkurrensbegränsningar (2004) säkerställs det att lagstiftningen beaktar företagsverksamhetens behov i tillräcklig utsträckning.
- Tillsammans med Kommunförbundet inrättas vid ingången av 2004 ett rådgivnings- och servicekontor för viss tid som, inom ramen för den befintliga lagstiftningen, skall främja den offentliga sektorns beredskap att dra nytta av den privata servicesektorn vid produktionen av offentliga tjänster.
- Regeringen avlåter före utgången av 2003 en proposition som gäller sociala företag.
- Våren 2004 bedöms utgående från utredningar behovet av att utveckla lagstiftningen om insolvens, till exempel genom bestämmelser om personlig konkurs.
- För utredande av olika utvecklingsbehov som hänför sig till företagarnas socialskydd tillsätts en arbetsgrupp så, att eventuella reformer kan träda i kraft vid ingången av 2005. Målet är i synnerhet att sänka tröskeln för etableringen som företagare.
- En utredning kring de privata serviceföretagens roll vid produktionen av offentliga tjänster startas.

Enligt regeringsprogrammet främjar politikprogrammet för företagsamhet goda arbetsmarknadsrelationer bland de små och medelstora företagen. I programmet utreds företagatorganisationernas och arbetsmarknadsorganisationernas ståndpunkter till frågan om vilka åtgärder politikprogrammet för företagsamhet eventuellt borde innehålla för att detta mål skall kunna nås.

2.2.2 Den ekonomiska ramen för politikprogrammet för företagsamhet

Avsikten är att politikprogrammet för företagsamhet skall finansieras inom ramen för anslag under följande moment i budgeten för 2004:

Inrikesministeriets huvudtitel: 26.98.43 (Landskapsutvecklingspengar), 26.98.61 (Europeiska regionala utvecklingsfondens deltagande i EU:s strukturfondsprogram), 26.98.62 (Statlig medfinansiering för inrikesministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar)

Finansministeriets huvudtitel: 28.18.21 (Skatteförvaltningens omkostnader)

Undervisningsministeriets huvudtitel: 29.01.62 (Statlig medfinansiering för undervisningsministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 29.10.21 (Universitetens omkostnader), 29.20.25 (Utvecklande av yrkeshögskolorna), 29.20.30 (Statsandel och statsunderstöd för kommunala och privata yrkeshögskolors driftskostnader), 29.40.25 (Utvecklande av den allmänbildande utbildningen), 29.60.25 (Utvecklande av yrkesutbildningen), 29.60.30 (Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningens driftskostnader), 29.60.31 (Statsandel för läroavtalsutbildning), 29.69.22 (Undervisningsväsendets perso-

nalutbildning och vissa andra utgifter), 29.69.25 (Utvecklande av vuxenutbildningen)

Jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel: 30.14.61 (Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbrukets deltagande i utveckling av landsbygden), 30.14.62 (Statlig medfinansiering för den av EU delfinansierade utvecklingen av landsbygden), 30.14.63 (Utvecklande av landsbygden)

Handels- och industriministeriets huvudtitel: 32.10.22 (Arbetskrafts- och näringscentralernas omkostnader), 32.10.24 (Forsknings- och utredningsverksamhet), 32.20.22 (Statens tekniska forskningscentralers omkostnader), 32.20.27 (Teknologisk forskningsverksamhet), 32.20.28 (Utrednings- och utvecklingsutgifter för projekt- och programverksamhet), 32.20.40 (Bidrag till teknologisk forskning och utveckling), 32.20.83 (Lån för teknologisk forskning och utveckling), 32.30.42 (Räntestöd till Finnvera Abp), 32.30.43 (Ersättningar för Finnvera Abp:s förluster), 32.30.44 (Regionalt transportstöd), 32.30.45 (Stödjande av företagens investerings- och utvecklingsprojekt), 32.30.47 (Statsunderstöd för utvecklingsservice och för vissa sammanslutningar i branschen), 32.30.62 (Statlig medfinansiering för handels- och industriministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 32.50.21 (Omkostnader för Centralen för turistfrämjande), 32.50.40 (Företags internationalisering branschvis), 32.50.41 (Understöd till organisationer som främjar utrikeshandeln och till Finpro rf), 32.70.89 (Investeringar i statens kapitalinvesteringsbolag)

Arbetsministeriets huvudtitel: 34.05.61 (Europeiska socialfondens deltagande i EU:s strukturfondsprogram), 34.05.62 (Statlig medfinansiering för arbetsministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar), 34.06.29 (Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder)

Vidare utvärderas de för främjande av företagsamhet tillgängliga resursernas effektivitet och produktivitet.

2.2.3 Organisering och uppföljning av programmet

Politikprogrammet för företagsamhet leds och samordnas av handels- och industriministern. För planering av programmet och uppföljning av genomförandet har en ministergrupp inrättats.

Handels- och industriministern biträds av en programdirektör som är placerad vid handels- och industriministeriet. Inom ministerierna (JM, IM, FM, UVM, JSM, HIM, SHM, AM) utses personer som ansvarar för att företagsamhetsprogrammet bereds och uppföljs. Tillsammans med programdirektören utgör de ledningsgruppen för politikprogrammet för företagsamhet. Den svarar för beredningen av detaljerna i programmet och för uppföljningen av genomförandet. Vid behov inrättas projektgrupper för genomförande av programmets delområden.

De administrativa besluten i frågor som anknyter till politikprogrammet för företagsamhet fattas i statsrådet i vanlig ordning och så att de befintliga organisationerna beaktas.

Inom ramen för politikprogrammet för företagsamhet förs årligen en överläggning mellan staten och företagorganisationerna där man ger akt på hur förutsättningarna för företagsamhet har utvecklats samt kartlägger vilka nya lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder som kanske behövs inom programmens olika delområden. Arbetsmarknadsorganisationerna har tillfälle att delta i uppföljningen. Staten företräds av den ministergrupp som inrättats för politikprogrammet för företagsamhet.

Handels- och industriministeriet har tillsatt en företagsdelegation som består av företrädare för olika intressegrupper och som bland annat skall främja engagemanget i programmets mål. För uppföljningen av politikprogrammet för företagsamhet och främjande av dialogen mellan olika parter ordnas ett brett upplagt seminarium varje år.

I politikprogrammet för företagsamhet följs entreprenörskapet och dess utveckling som socialt fenomen. Handels- och industriministeriet utarbetar hösten 2003 i samarbete med Statistikcentralen en översikt av företagsamhetens tillstånd i Finland (företagsamhetsöversikt). I den skärskådas bland annat antalet företag, deras storlek och placering, företagsverksamheten inom olika sektorer samt företagens lönsamhet och företagarnas inkomstnivå och åldersfördelning i företag av olika storlek. Översikten uppdateras årligen. Avsikten är att med översiktens hjälp skapa en helhetsbild både av den samhälleliga verkningsfullheten hos regeringens åtgärder för påverkande av förutsättningarna för företagsamhet och av de förändringar, i hela Finland och de olika delarna av landet, som skett i företagens och företagarnas verksamhetsbetingelser.

Företagsamhetsöversikten kompletteras med en regelbunden utvärdering av hur företagarenägenheten utvecklats, en bedömning av förutsättningarna för företagsamhet i Finland jämfört med de andra EU-länderna, bedömningar av konkurrenskraften samt effektbedömningar som de olika ministerierna utför beträffande sin egen verksamhet.

Strategin för politikprogrammet för företagsamhet ses över årligen i samband med att regeringens strategi genomgår en översyn.

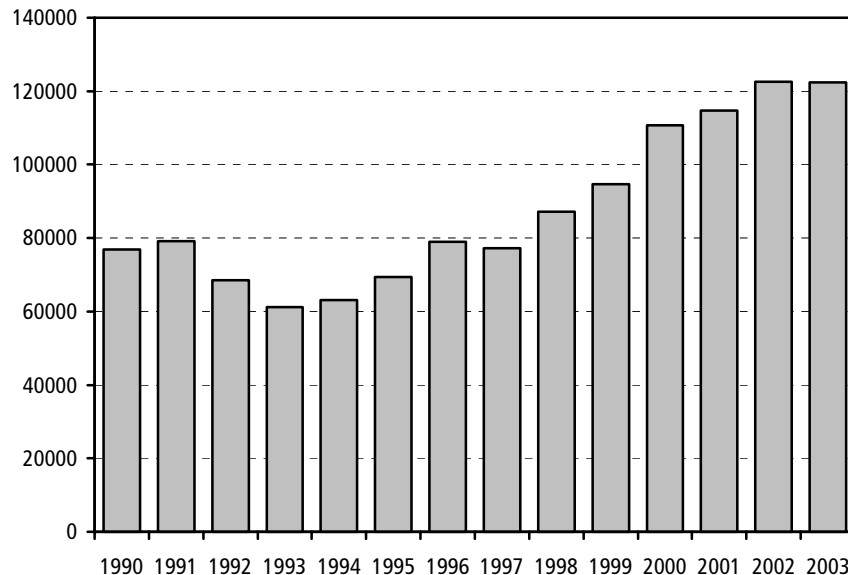
3 INFORMATIONSSAMHÄLLSPROGRAMMET

3.1 Utnyttjande av data- och kommunikationsteknikens möjligheter på bred front i hela samhället

Finland är ett av de ledande länderna i världen när det gäller att utnyttja och producera data- och kommunikationsteknik. Den internationella och nationella recessionen, förändringen i befolkningens åldersstruktur, EU:s utvidgning samt den tilltagande globala konkurrensen förutsätter att finska staten och Finlands regering alltjämt satsar kraftigt på att utveckla informationssamhället och stödja förutsättningarna för det. På så sätt är det möjligt att främja det nationella välståndet, garantera Finlands konkurrenskraft också i framtiden samt effektivisera funktionerna och förbättra förhållandet mellan kostnader och kvalitet inom såväl den offentliga som den privata sektorn.

Informationssamhällspolitikerna utgör en del av den allmänna samhällspolitikerna och dess verkningar framträder tydligt inom de olika samhällssektorerna: näringslivet, den offentliga förvaltningen och medborgarsamhället. Inom informationssamhällsutvecklingen accentueras därför behovet av samordning mellan olika politikområden. Finland har också förbundit sig att genomföra EU:s Lissabonstrategi och handlingsplanen eEurope 2005, vilket ställer vissa krav på vidareutvecklingen av informationssamhället. På grund av att data- och kommunikationstekniken utvecklas snabbt och är av global karaktär är det internationella samarbetet ännu viktigare än förr inom EU, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD och övriga samarbetsforum.

Figur 5 Antalet sysselsatta inom data- och kommunikationsbranschen i Finland åren 1990–2003.

Källa: Statistikcentralen (arbetskraftsundersökningen). Siffran för år 2003 är beräknad utgående från uppgifter för första halvåret.

Syftet med regeringens informationssamhällsprogram är att öka konkurrenskraften och produktiviteten, den sociala och regionala jämlikheten samt medborgarnas välbefinnande och livskvalitet genom utnyttjande av data- och kommunikationstekniken i hela samhället. Genom programmet strävar man också efter att bibehålla Finlands ställning som en av de ledande producenterna och användarna av data- och kommunikationstekniken. Med hjälp av programmet samordnas statsförvaltningens egna åtgärder på det horisontala planet för att det skall vara möjligt att säkerställa bland annat att de åtgärder som vidtas varken överlappar eller står i strid med varandra.

Programmet bygger på intimt samarbete och partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn; regeringens mål beträffande informationssamhället kan nås bara genom samarbete dels inom statsförvaltningen, dels mellan statsförvaltningen, kommunsektorn, näringslivet och övriga aktörer.

Statsförvaltningen främjar informationssamhällsutvecklingen genom att säkerställa medborgarnas tillgång till snabba datakommunikationsförbindelser, utveckla medborgarnas beredskap att reda sig i informationssamhället, skapa nya verksamhetssätt och övergå till elektronisk verksamhet i fråga om statens egna tjänster och statsförvaltningen samt genom att främja motsvarande utveckling

inom kommunsektorn och näringslivet, genomföra utbildningspolitiska åtgärder, satsa på forskning och produktutveckling, stödja de övriga aktörerna inom informationssamhällssektorn samt delta i viktiga projekt som främjar informationssamhällsutvecklingen.

Genom informationssamhällsprogrammet eftersträvas följande effektmål:

- Alla medborgare har tillfälle att utnyttja informationssamhällets tjänster oberoende av bostadsort och social ställning
- Alla medborgare har möjlighet att inhämta de grundläggande färdigheter i datateknik som lämpar sig för deras respektive livssituation, medieläs-kunnighet samt beredskap att anlita informationssamhällets tjänster
- Datasäkerheten i samband med elektronisk kommunikation och datanät samt medborgarnas förtroende för elektroniska tjänster är på en god nivå
- Data- och kommunikationstekniken utnyttjas i alla organisationer, varvid målet är att förbättra servicen, effektivera funktionerna och processerna samt bibehålla och utveckla konkurrenskraften
- Arbetstagarnas kompetens i fråga om informationssamhället är på en hög nivå, oavsett vilka arbetsuppgifterna och branschen är, och den tillgång till utbildad arbetskraft av god kvalitet som informationssamhällsutvecklingen kräver garanteras
- Den offentliga förvaltningens tjänster sköts kundcentrerat och ekonomiskt i form av gemensamma realtidsprocesser inom den offentliga förvaltningen och i samarbete med andra aktörer
- Genom satsningar på forskning och produktutveckling och en effektiv inriktning av dem förblir Finland en av föregångarna inom informations-samhällsutvecklingen
- Det finländska informationssamhället placerar sig på topp i internationella jämförelser, och genom den finländska informationssamhällspolitiken är det också möjligt att påverka den internationella utvecklingen

3.2 Genomförandeplan för informationssamhällsprogrammet

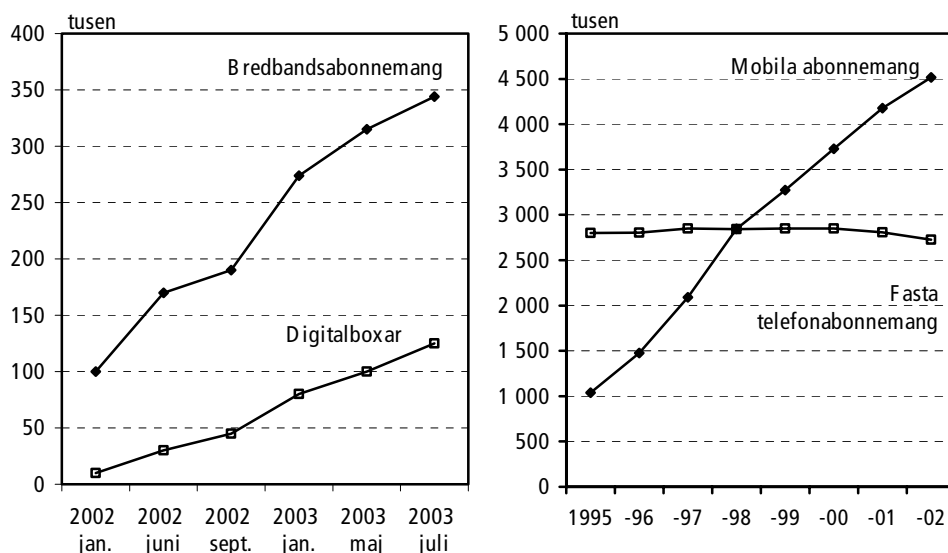
Informationssamhället är ett omfattande begrepp som i praktiken sträcker sig till alla delområden i regeringsprogrammet. Politikprogrammet för informations-samhället och genomförandet av det är uppdelat i åtta olika delområden (i samband med åtgärderna anges ansvarsministerierna och kopplingarna till handlingsplanen eEurope 2005).

3.2.1 Delområden

Datakommunikationsförbindelser och digital televisionsverksamhet

Snabba och säkra nät med stor förmedlingskapacitet är en nödvändig förutsättning för att informationssamhället skall fungera. Genom snabba datakommunikationsförbindelser främjas tillgången till nättjänster, utvecklingen av nya arbets- och affärsverksamhetsformer samt den regionala utvecklingen och jämlikheten. Samtidigt gäller det att se till att de medborgare som inte har tillgång till hemuppkoppling garanteras möjligheten att anlita elektroniska tjänster via allmänna servicediskar.

Figur 6 Antalet bredbandsabonnemang och digitalboxar under tiden januari 2002–juli 2003 samt utvecklingen i fråga om antalet fasta telefonabonnemang och mobila abonnemang i Finland åren 1995–2002.

Källa: Kommunikationsministeriet (sifferangivelserna är uppskattningar).

- Beredning av en tekniskt sett neutral bredbandsstrategi före 31.12.2003 (eEurope 2005) (KM)
- Genomförande av bredbandsstrategin så att snabba datakommunikationsförbindelser till skäligt pris står till alla medborgares förfogande 2005 (eEurope 2005) (KM)
- Utsträckande av snabba datakommunikationsförbindelser stegvis till skolor, bibliotek och samservicekontor (eEurope 2005) (UVM, IM)
- En utredning av en parlamentarisk arbetsgrupp före 30.9.2004 om påskyndande av övergången till digital televisionsverksamhet, om

tidpunkten för nedläggning av den analoga televisionsverksamheten och om Rundradion Ab:s ställning (eEurope 2005) (KM)

- En utredning om eventuella tjänster inom den offentliga förvaltningen som kan tillhandahållas via den digitala televisionen och en genomförandeplan (eEurope 2005) (SRK, FM)

Medborgarnas beredskap att reda sig i informationssamhället och effektiviserat anlitan­de av informations­samhällets tjänster

Regeringen säkerställer att alla befolknings- och åldersgrupper, de olika aktörerna inom näringslivet och den offentliga sektorn har det kunnande som informationssamhällsutvecklingen kräver. Dessutom främjar regeringen genom sina egna åtgärder anlita­det av tjänster och stärker användarnas förtroende för informationssamhällets tjänster genom att förbättra datasäkerheten och integritetsskyddet samt genom att i enlighet med offentlighetslagen aktivt informera om sin verksamhet och sina tjänster.

Regeringen vill också säkerställa att Finland förblir ett datasäkert samhälle, att datasäkerhetsbranschens konkurrenskraft är i sin ordning och att det kunnande och den medvetenhet som hänfö­rer sig till datasäkerheten står på en hög nivå.

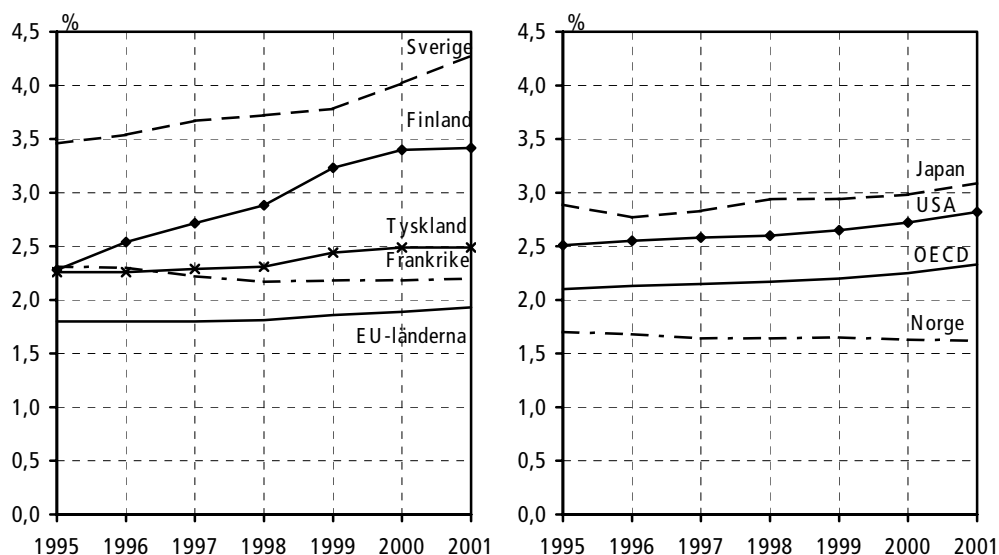
- Stärkande av mediefostran inom de olika utbildningssektorerna (eEurope 2005) (UVM)
- Ett instrument för verifiering av färdigheterna i datateknik (grundläggande färdigheter i datateknik, informationshantering, medieläskunnighet och utnyttjande av elektroniska tjänster (eEurope 2005) (UVM)
- En kommunikationskampanj som skall göra de elektroniska tjänsterna mera kända och attraktiva; i samarbete med näringslivet och kommunsektorn (eEurope 2005)
- Stegvis utrustande av regionala servicekontor som står till medborgarnas tjänst med kundterminaler (t.ex. skolor, bibliotek, samservicekontor, kommunkanslier och statliga verk); både Internetuppkoppling och rådgivningstjänster skall stå till buds (eEurope 2005) (UVM, IM)
- En utredning, ett genomförandeprogram och en rekommendation gällande metoderna och framtiden för elektronisk identifiering samt eventuella därtill hörande behov av att revidera lagstiftningen i samarbete med näringslivet (eEurope 2005) (KM, FM, IM, UM, JM, UVM, SRK)
- Genomförande av en nationell strategi för datasäkerhet (eEurope 2005)
- Anvisande av ytterligare resurser till dataombudsmannens verksamhet (styrning, konsultering och effektiviserad kommunikation) (JM)

Utbildning, arbetsliv, forskning och produktutveckling

Regeringen satsar intensivt på forskning och produktutveckling samt tryggar tillgången till utbildad arbetskraft och utbildningens kvalitet. Dessutom främjar

regeringen ett öppet och livslångt lärande samt inläring i arbetet med hjälp av data- och kommunikationsteknik.

Figur 7 Utvecklingen i fråga om F&U-utgifternas andel av bruttonationalprodukten i vissa EU-länder och andra OECD-länder åren 1995–2001.

Källa: OECD, Main Science and Technology Indicators 2003/1.

Arbetslivets kvalitet och praxis är av stor betydelse när det gäller att öka produktiviteten och konkurrenskraften. För att data- och kommunikationstekniken skall utnyttjas på ett mera produktivt sätt än förr på arbetsplatserna förutsätts organisatoriska innovationer vid sidan av de tekniska innovationerna.

- Säkerställande av sådant kunnande som behövs i informationssamhället och dess kvalitet med hjälp av resultatavtal som ingås med läroanstalterna (eEurope 2005) (UVM)
- Reservering av pengar för utbildning i data- och kommunikationsteknik (eEurope 2005) (AM)
- Tillhandahållande av datateknisk tilläggsutbildning och examensinriktad fortbildning för personer som är i arbetslivet (eEurope 2005) (UVM, AM)
- Främjande av nya verksamhetssätt för organisationer genom åtgärder för utvecklande av arbetslivet (AM)
- Utveckling av dels utnyttjandet av data- och kommunikationsteknik inom undervisningen, dels nätundervisningens innehåll (bl.a. virtuella universitet, yrkeshögskolor och skolor) (eEurope 2005) (UVM)

- Utveckling av utbildningen för säkerhetsmyndigheter i en form som stöds av nätet och utvecklande av tjänsten så att den antar formen av en gemensam virtuell läroanstalt (eEurope 2005) (FSM)
- En utredning kring helhetsläget för den offentliga forsknings- och produktutvecklingsfinansieringen och ett eventuellt åtgärdsförslag som baserar sig på utredningen (HIM, UVM)
- Höjning av nivån på den offentliga forsknings- och produktutvecklingsfinansieringen samt stärkande av verksamheten (HIM, UVM) (se också kap. II 4)

Elektronisk kommunikation inom den offentliga förvaltningen

Den offentliga förvaltningen tillhandahåller sina tjänster under regeringsperioden i allt större utsträckning också via Internet och andra medier vid sidan av den sedvanliga serviceproduktionen. Servicen ges i enlighet med språklagen på båda nationalspråken. På så sätt är det möjligt att betjäna medborgare och övriga samhällsaktörer oberoende av tid och plats, vilket främjar både den sociala och den regionala jämlikheten. På samma gång tilltar öppenheten i den offentliga förvaltningen.

Särskild vikt fästs vid de elektroniska tjänster som tillhandahålls medborgarna och vid att dessa tjänster är kundcentrerade och lätta att hantera samt har en hög datasäkerhetsnivå. Redan nu står ett stort antal elektroniska tjänster till buds för företagen, men serviceutbudet utökas ytterligare och innehållet i samt integreringen av de nuvarande tjänsterna vidareutvecklas.

I modellen för övergång till elektronisk verksamhet fördunklas gränserna mellan de tjänster som statsförvaltningen respektive den kommunala förvaltningen tillhandahåller samt mellan regionala och riksomfattande tjänster och på längre sikt också tjänster på EU-nivå, och gränserna mister sin betydelse. Övergången till elektroniska tjänster leder därför oundvikligen till en översyn av de interna processerna och organisationerna samt betonar samarbetets betydelse vid utvecklandet av tjänster. Statsförvaltningen samarbetar med kommunsektorn och delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (JUHTA) för att trygga helheten och för att säkerställa att de elektroniska tjänster som tillhandahålls är aktuella, högklassiga och fungerande. Rekommendationerna för den offentliga förvaltningen (JHS) ökar ytterligare i betydelse i en omvärld som hela tiden förändras.

- Utredningsarbete och utarbetande av en strategi beträffande tjänster inom statsförvaltningen och kommunsektorn som kan tillhandahållas via Internet och övriga medier, inklusive eventuella tidsscheman för genomförandet och arkitekturlösningar (med utgångspunkt i Backmans handlingsplan) i samarbete med Kommunförbundet och kommunsektorn 2004 (eEurope 2005) (SRK, IM, FM)

- Fastställande av de nättjänster som enligt överenskommelse skall förverkligas och ibruktagande av dem inom den offentliga förvaltningen (eEurope 2005) (FM, IM)
- Vidareutveckling av portalen Suomi.fi som en för hela den offentliga förvaltningen gemensam servicekanal och spridning av information om den (FM)
- Utvecklande av portalen YritysSuomi.fi i riktning mot interaktiva tjänster (eEurope 2005) (HIM)
- Utvidgande av användningen av Lomake.fi, särskilt inom kommunsektorn (eEurope 2005) (FM, IM)
- Vidareutveckling av tjänsten TYVI (dataflöden mellan företagen och myndigheterna) och marknadsföring av den, särskilt till små och medelstora företag (eEurope 2005) (FM)
- Stödjande av regionala pilotprojekt som gäller informationssamhället (eEurope 2005) (IM, SRK)
- Successiv utveckling av en gemensam nationell informationsportal för alla typer av bibliotek (UVM)
- Upprättande av elektroniska tjänster för värnpliktiga (FSM)
- Utvecklande av elektroniska rättsprocesser och elektronisk kundbetjäning (JM)
- Främjande av användningen av digital teknik och videoteknik vid rättegångar (JM)
- Utvecklande av den elektroniska arbetskraftsservicen (eEurope 2005) (AM)
- Utvecklande av valdatasystemet (politikprogrammet för medborgarinflytande) (JM)
- Möjliggörande av elektronisk kommunikation i beskattningsärenden (eEurope 2005) (FM)
- Övergång till elektroniska tjänster för Folkpensionsanstaltens del (eEurope 2005)
- Genomförande av den offentliga förvaltningens XML-strategi (FM)
- Reformering av Finlands visumsystem och koppling av det till det europeiska Schengen-visumsystemet (UM)

Social- och hälsovård

Ett centralt mål för regeringens arbete är att förbättra tillgången till social- och hälsovårdstjänster samt tjänsternas kvalitet och kostnadseffektivitet. Social- och hälsovården står inför stora utmaningar på 2000-talet då befolkningens stigande medelålder ökar behovet av tjänster samtidigt som nedgången i antalet personer som är i arbetsför ålder skärper konkurrensen om den tillgängliga arbetskraften. Det är möjligt att till en del svara på dessa utmaningar genom att ta vara på de möjligheter som data- och kommunikationstekniken erbjuder.

- Genomförande av en obruten servicekedja inom social- och hälsovården (SHM)

- Ibruktagande av en elektronisk patientjournal och ett elektroniskt remiss-responssystem samt främjande av kompatibiliteten (det nationella hälso-projektet) (eEurope 2005) (SHM)
- Ett pilotprojekt som gäller elektroniska recept (SHM)
- En utredning om möjligheterna och sätten att främja en självständig till-varo med hjälp av data- och kommunikationsteknik och en eventuell genomförandeplan (SHM, SRK)
- Uppmuntrande till införande av elektroniska handlingsmallar inom hälso- och sjukvården (t.ex. digital diagnostisk avbildning) (SRK, SHM)

Elektronisk affärsverksamhet samt elektroniska innehåll och tjänster

Regeringen främjar övergången till elektronisk affärsverksamhet och elektro-niska tjänster genom att utveckla den elektroniska affärsverksamhetens verk-samhetsmiljö i nära samarbete med näringslivet samt genom att stödja införan-det av elektronisk fakturering och upphandling.

Regeringen har som mål att säkerställa produktionen av digitala kulturinnehåll samt ett rikhaltigt och mångsidigt innehållsutbud. Den digitala innehålls-produktionen omspannar digital film, television, radio, förlagsverksamhet, musik, arkiv, bibliotek och museer, innehållstjänster som riktar sig till unga samt inne-hållstjänster med anknytning till idrott och kultur- samt naturturism. Målet är en stark och mångsidig nationell produktionsstruktur samt en innovativ och kunnig yrkeskår och exportduglighet.

- Upprättande av webbsidor för best practices/goda arbetsmetoder som gäller informationssamhällsprogrammet (både den offentliga och den pri-vata sektorn) (SRK)
- Ett pris för best practices/goda arbetsmetoder som statsministern delar ut årligen (SRK)
- En utredning om den nationella elektroniska affärsverksamhetens nuläge och framtida utmaningar samt uppgörande och fullföljande av en even-tuell strategi för utnyttjande av ny teknik, nytt kunnande och nya verk-samhetssätt överallt inom näringslivet (eEurope 2005) (HIM, KM, SRK)
- Främjande av elektronisk fakturering (i fråga om både organisationer och konsumenter) och därtill hörande standardiseringsarbete i samarbete med TIEKE ry:s forum för nätfakturering, Verkkolaskufoorumi (eEurope 2005) (HIM, FM, SRK)
- Främjande av ibruktagandet av data- och kommunikationsteknik, nya modeller för affärsverksamhet och nya sätt att organisera arbetet i små och medelstora företag (eEurope 2005) (HIM, AM)
- Främjande av den elektroniska servicecentralverksamheten (FM, IM, SRK)
- En utredning om vidareutnyttjande och kommersialisering av information inom den offentliga sektorn (jfr EU-direktivförslag KOM(2002) 207 F, 2002/0123 (COD)) (FM, UVM, KM, JM, JSM)

- Ett projekt som omfattar hela livsmedelskedjan och som möjliggör hantering av kvalitets- och säkerhetsinformation beträffande livsmedel och interaktiv användning av den (JSM)
- Uppgörande av en nationell strategi för geografisk information (JSM)
- Främjande av audiovisuell innehållsproduktion (UVM)
- Inledande av utvecklingen av upphovsrättssystemet och kunskapsunderlaget i överensstämmelse med informationssamhällets krav (UVM)
- Projekt för digitalisering av det nationella kulturarvet (UVM)

Statens egen dataadministration

Statsförvaltningen skall i sin egen dataadministration främja informations-samhällsutvecklingen samt skapa handlingsmallar och standarder som vid behov kan kopieras på andra håll. De nya utvecklingsprojekten skall innefatta en förpliktelse om kompatibilitet för statsförvaltningens system i fråga om tekniken och innehållet. På längre sikt är målet att genom förenhetligande nå kostnadsbesparingar och rikta de resurser som frigörs på detta sätt till det allmänna utvecklandet av informationssamhället.

Statsförvaltningen samarbetar också med kommunsektorn i fråga om standardisering och sammanställandet av anvisningar.

- Övergång till elektronisk verksamhet inom statsförvaltningens ärendehantering och förenhetligande av datasystemen
- En utredning om en eventuell gemensam tjänst för identifiering och användarhantering i fråga om statsförvaltningens nättjänster samt en genomförandeplan
- Övergång till elektronisk verksamhet i fråga om statens ekonomiförvaltning, förenhetligande av datasystemen och en eventuell koncentrerings till elektroniska servicecentraler, som placeras så att regionalpolitiken beaktas (eEurope 2005) (FM)
- Förenhetligande av datasystemen inom statens personalförvaltning och en eventuell koncentrerings av dem till elektroniska servicecentraler, som placeras så att regionalpolitiken beaktas (FM)
- Övergång till elektronisk verksamhet inom statsförvaltningens upphandlingsverksamhet (eEurope 2005)
- Precisering av anvisningarna för statens upphandling av datateknik
- Genomförande av dataöverföringen i fråga om statsförvaltningens administrativa ärenden genom tjänster som köps av kommersiella företag och genomförande av säkerhetsmyndigheternas interna dataöverföring med hjälp av tjänster som ett statsägt dataöverföringsföretag utför
- Fastställande av administrativa förfaranden, arkitektur och gränssnitt i fråga om elektronisk kommunikation
- Utvecklande av basregistrens användbarhet och sam användningen av dem (IM)

- Beredning och fullföljande av ett program för utvecklande av statens datasäkerhet (FM)
- Sammanställande av instruktioner beträffande förberedelserna inför exceptionella förhållanden när det gäller statsförvaltningens dataadministration (FSM, FM, HIM)
- Utredningsarbete och en genomförandeplan som gäller utvecklande av tillvägagångssätten i fråga om statens dataadministration och en modell för genomförande av en helhetssamordning (FM, FSM, SRK)

Lagstiftningsåtgärder

Regeringen ägnar särskild uppmärksamhet åt att lagstiftningen i informations-samhällsfrågor är tydlig, konsekvent och aktuell samt beaktar framtida utvecklingsbehov. Systemet med upphovsrätt utvecklas på ett balanserat sätt med hänsyn till upphovsmännens, industrins, användarnas och konsumenternas intressen. Lagstiftningens verkningar för informationssamhället bedöms i samband med alla nya lagar, både i beredningsskedet och efteråt.

- Reformering av lagstiftningen om integritetsskydd i arbetslivet 2003 (eEurope 2005) (AM)
- En lag angående integritetsskydd vid elektronisk kommunikation 2003 (eEurope 2005) (KM)
- Revidering av lagstiftningen om upphovsrätt (UVM)
- Förlängning av den lagen som gäller försök med en obruten servicekedja (SHM)
- Ikraftsättande av Europarådets konvention kring hantering av IT-relaterad brottslighet (Cyber Crime Convention) (JM)
- Författningar i anslutning till elektronisk kommunikation hos myndigheter

3.2.2 Den ekonomiska ramen för informationssamhällsprogrammet

Avsikten är att informationssamhällsprogrammet skall finansieras inom ramen för anslag under följande moment i budgeten för 2004:

Justitieministeriets huvudtitel: 25.01.22 (Vissa verks omkostnader)

Inrikesministeriets huvudtitel: 26.98.43 (Landskapsutvecklingspengar)

Finansministeriets huvudtitel: 28.03.21 (Statens ekonomiska forskningscentrals omkostnader), 28.52.21 (Statistikcentralens omkostnader), 28.80.20 (Utvecklings- och utbildningsverksamhet)

Undervisningsministeriets huvudtitel: 29.10.21 (Universitetens omkostnader), 29.20.30 (Statsandel och statsunderstöd för kommunala och privata yrkeshögskolors driftskostnader) 29.40.30 (Statsandel och statsunderstöd för den allmänbildande utbildningens driftskostnader) 29.69.22 (Undervisningsväsendets personalutbildning och vissa andra utgifter), 29.69.25 (Utvecklande av vuxenutbildningen), 29.88.22 (Arkivverkets omkostnader), 29.88.50 (Finlands

Akademis forskningsanslag), 29.90.30 (Statsandelar och -understöd för de allmänna bibliotekens driftskostnader), 29.90.32 (Statsandelar och -understöd för museer)

Jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel: 30.13.44 (Utveckling av kvalitetssystem), 30.14.61 (Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbrukets deltagande i utveckling av landsbygden), 30.14.62 (Statlig medfinansiering för den av EU delfinansierade utvecklingen av landsbygden) 30.21.21 (Omkostnader för Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi), 30.32.21 (Skogsforskningsinstitutets omkostnader), 30.42.21 (Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets omkostnader), 30.61.21 (Lantmäteriverkets omkostnader)

Kommunikationsministeriets huvudtitel: 31.01.22 (Forskning och utveckling), 31.60.63 (Köp och utvecklande av kollektivtrafiktjänster), 31.72.42 (Understödjande av tidningspressen)

Handels- och industriministeriets huvudtitel: 32.10.24 (Forsknings- och utredningsverksamhet), 32.20.22 (Statens tekniska forskningscentralers omkostnader), 32.20.27 (Teknologisk forskningsverksamhet), 32.20.28 (Utrednings- och utvecklingsutgifter för projekt- och programverksamhet), 32.20.40 (Bidrag till teknologisk forskning och utveckling), 32.20.83 (Lån för teknologisk forskning och utveckling), 32.30.45 (Stödjande av företagens investerings- och utvecklingsprojekt), 32.30.47 (Statsunderstöd för utvecklingsservice och för vissa sammanslutningar i branschen), 32.30.62 (Statlig medfinansiering för handels- och industriministeriets vidkommande för projekt i vilka EU:s strukturfonder deltar)

Social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel: 33.01.63 (Vissa specialprojekt), 33.32.36 (Statsunderstöd till kommunerna för projekt inom social- och hälsovården), 33.92.50 (Understöd till samfund och stiftelser för främjande av hälsa och socialt välbefinnande)

Arbetsministeriets huvudtitel: 34.06.29 (Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder)

Dessutom är det meningen att anslag som närmast ingår under omkostnadsmomenten för ett flertal verk skall användas till utvecklande av elektronisk kommunikation och statens dataadministration.

3.2.3 Organisering och uppföljning av informationssamhällsprogrammet

Informationssamhällsprogrammet leds och samordnas av en ministergrupp under statsministerns ledning som biträds av en programdirektör som är placerad vid statsrådets kansli. Genomförandet av programmet följs årligen av regeringen och utomstående genom att programmets verkningar utvärderas utgående från variabler som beskriver informationssamhällsutvecklingen såväl nationellt som inom EU. Dessutom ges akt på data- och kommunikationsteknikens verkningar för den offentliga sektorns och företagssektorns pro-

duktivitet samt på de eventuella nackdelar som informationssamhällsutvecklingen medför.

Genomförandet av politikprogrammet följs och främjas i följande organ:

- Ministergruppen för informationssamhällsprogrammet, vilken leds av statsministern
- Rådet för informationssamhället
- Lednings- och uppföljningsgruppen för informationssamhällsprogrammet, vilken består av företrädare för olika ministerier och programdirektören
- Styrorganisationerna för statens dataadministration samt de för staten och kommunerna gemensamma styrorganisationerna
- Arbetsgrupper för de olika delområdena

4 POLITIKPROGRAMMET FÖR MEDBORGAR-INFLYTANDE

Den representativa demokratin och medborgarsamhället i Finland är starka till sitt fundament. Behov av att stärka medborgarnas möjligheter till delaktighet och påverkan har emellertid framträtt under de senaste åren, bland annat därför att medborgarnas röstningsaktivitet har sjunkit i jämn takt vid såväl riksdags- som kommunalvalen och intresset för partipolitisk verksamhet har avtagit.

Globaliseringen och i synnerhet medlemskapet i Europeiska unionen har också medfört nya utmaningar. Dessutom innebär den ökande samverkan mellan kommunerna inom den kommunala självstyrelsen och den tilltagande skötseln av uppgifterna på marknadsvillkor nya utmaningar för utvecklandet av kommuninvånarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Bevarandet av medborgarnas förtroende för förvaltningen i stort kräver också åtgärder. Å andra sidan erbjuder den utvecklade data- och kommunikationstekniken nya slag av möjligheter för medborgarinflytande, och dessa bör tas till vara.

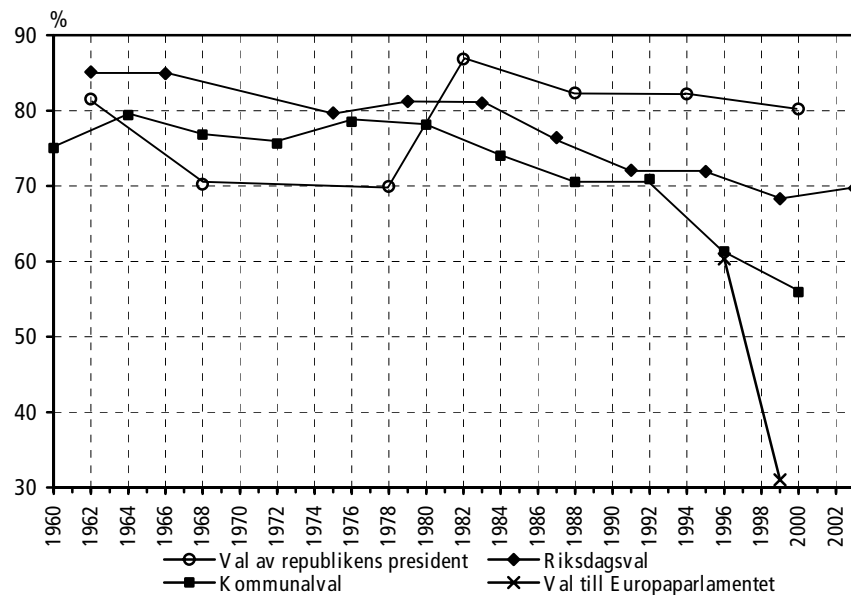
4.1 Målet är aktiv medborgardelaktighet

Syftet med politikprogrammet för medborgarinflytande är att stärka demokratin genom att föra fram utvecklingsbehov som gäller den representativa demokratin, förhållandet mellan medborgarna och förvaltningen samt medborgarnas frivilliga aktivitet.

Sammandrag av målen för politikprogrammet för medborgarinflytande

- En stark och fungerande representativ demokrati med stor dragningskraft
- En god nivå på röstningsaktiviteten i alla medborgargrupper vid statliga och kommunala val
- Bättre möjligheter för medborgarna och medborgarorganisationerna att delta i och påverka det samhälleliga beslutsfattandet, inklusive beslutsfattandet i Europeiska unionen
- Ett starkt samhälleligt engagemang inom alla medborgargrupper
- Tryggande av att de unga utvecklas till aktiva och kritiska medborgare
- Effektivt utnyttjande av interaktiv kommunikation för främjande av medborgarnas och medborgarorganisationernas påverkningsmöjligheter
- Realisering av den kommunala demokratin också vid förändringar och nya omständigheter som gäller den kommunala förvaltningen
- Tryggande av partiernas möjligheter till politisk verksamhet som intresserar medborgarna
- En effektiv och ändamålsenligt ordnad förvaltning inom statsrådet av ärenden gällande demokrati

Figur 8 Röstningsaktiviteten vid vissa statliga och kommunala val åren 1960–2003

Källa: Justitieministeriet.

4.2 Genomförandeplan för politikprogrammet

Politikprogrammet för medborgarinflytande består av frågor kring den representativa demokratin, förhållandet mellan medborgarna och förvaltningen samt medborgarnas frivilliga aktivitet. Informationssamhällsprogrammet stöder för sin del politikprogrammet för medborgarinflytande. Programmet, som preciseras vid beredningen längre fram, riktar sig främst till följande åtgärdsområden

4.2.1 Delområden

Utvecklande av valsystemet och aktivering av väljarna

- Den representativa demokratins funktion skärskådas, särskilt i anknytning till riksdags- och kommunalval.
- Valdatasystemet och valförrättningen utvecklas, varvid målet är ett valsystem genom vilket det är möjligt att förbättra och förenkla det tekniska genomförandet av val. Möjligheterna att ta i bruk elektronisk röstning utreds också.
- Tillsammans med partierna och medborgarorganisationerna utvecklas nya sätt att öka väljarnas intresse. Särskild uppmärksamhet ägnas åt ungdomen och andra grupper med låg röstningsaktivitet. Kommunikationen intensifieras i syfte att aktivera väljarna.

Stärkande av medborgarinflytandet och medborgarorganisationernas verksamhetsbetingelser

- Nya former för medborgardeltagande och medborgarinflytande utvecklas i syfte att komplettera och fördjupa den representativa demokratin. Behoven av att utveckla folkomröstnings- och folkiniciativsystemen utvärderas. Medborgarorganisationernas verksamhetsbetingelser och möjligheter att delta i det samhälleliga beslutsfattandet utvecklas.
- Partiernas ekonomiska resurser för bedrivande av politisk verksamhet som intresserar medborgarna utreds. Likaså utreds de politiska medborgarrörelsernas delaktighetsresurser.
- Kontinuiteten i fråga om verksamhetsbetingelserna för medborgarorganisationer inom social- och hälsosektorn säkerställs med hjälp av Penningautomatföreningens avkastning.

Kommunikation för främjande av medborgarinflytandet

- Öppenheten i förvaltningen och genomförandet av reformer som gäller förvaltningens kommunikation främjas så, att medborgarna får information om aktuella frågor på det sätt som lagstiftningen förutsätter. Man ser till att informationen om påverkningsmöjligheterna är lättillgänglig och att

ärendena kan uträttas smidigt inom förvaltningen. När det gäller att rikta förvaltningsutvecklingen tas den respons som medborgarna har gett till vara.

- Nätkommunikationen och annan interaktiv kommunikation utvecklas som ett led i statsförvaltningens kommunikation. Forskningen i hur verkningsfull den offentliga förvaltningen kommunikation är och vilken betydelse den har effektiveras.

Utvecklande av den kommunala demokratin

- Möjligheten att jämka samman den representativa demokratin med trenden att en allt större del av de uppgifter som kommunerna ansvarar för sköts på marknadsvillkor och läggs ut utreds. Förhållandet mellan den kommunala självstyrelsen och den nätverksbildning samt samverkan som sker i de ekonomiska regionerna, landskapen och regionerna i övrigt utreds.

Demokratifostran

- Det samhälleliga kunskapsunderlag och den kännedom om valsystemet och påverkningsformerna som medborgarna, särskilt de unga, har stärks, och den delaktighet som gäller vardagslivet i skolor och medborgarorganisationer, bland annat kultur-, idrotts- och ungdomsorganisationer, utvecklas. Demokratifostran utvecklas i synnerhet vid yrkesläroanstalterna. De ungas utveckling till aktiva och kritiska medborgare tryggas.
- Uppgifter om lokala åtgärder för förbättrande av barns och ungas påverkningsmöjligheter samlas in (t.ex. projektet De ungas röst), och denna information förs via undervisningsarbetet vidare till skolelever och studerande. Läromaterial utvecklas för att medborgarinflytandet skall kunna tas upp i undervisningen på alla utbildningsnivåer, och medborgarinflytandet börjar ingå i all lärarutbildning. Ett projekt för fostran i mediekritik startas.

Förvaltningen av demokratifrågor

- Förvaltningen inom statsrådet av ärenden gällande demokrati utvärderas, och internationellt sett goda arbetsmetoder beträffande förvaltningen av demokratifrågor utreds. Vidare utreds behovet av och formerna för ökat samarbete mellan statsrådet och det vetenskapliga samfundet i ärenden gällande demokrati.

4.2.2 Politikprogrammets ekonomiska ram

Avsikten är att politikprogrammet för medborgarinflytande skall finansieras inom ramen för anslag under följande moment i budgeten för 2004:

Statsrådets kanslis huvudtitel: 23.27.50 (Understödjande av partiverksamhet), 23.27.52 (Ökande av medborgaraktiviteten inför valet av Finlands representanter i Europaparlamentet)

Utrikesministeriets huvudtitel: 24.99.50 (Vissa statsunderstöd)

Justitieministeriets huvudtitel: 25.70.21 (Valutgifter)

Inrikesministeriets huvudtitel: 26.01.21 (Inrikesministeriets omkostnader)

Finansministeriets huvudtitel: 28.80.20 (Utvecklings- och utbildningsverksamhet)

Undervisningsministeriets huvudtitel: 29.01.22 (Utvecklingsverksamhet), 29.98.50 (Tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjande av idrott och fysisk fostran), 29.99.50 (Tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjande av ungdomsarbete)

4.2.3 Organisering och uppföljning av politikprogrammet

Berednings- och samordningsansvaret fördelas mellan statsrådets kansli, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och justitieministeriet. Finlands Kommunförbund samt de viktigaste partierna och medborgarorganisationerna inbjuds också att delta i programmet.

Tjänstemännen vid de ministerier som genomför programmet utgör ett nätverk av kontaktpersoner som deltar i beredningen och kompletteringen av programmet samt i uppföljningen av genomförandet. Dessutom är det möjligt att tillsätta arbetsgrupper inom de olika ämnesområdena. Den exakta organiseringen av politikprogrammet och de medverkande parterna preciseras senare.

II REGERINGENS ÖVRIGA TVÄR- ADMINISTRATIVA POLITIKOMRÅDEN

1 UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK SAMT EUROPEISKA UNIONEN

I enlighet med regeringsprogrammet har regeringen som mål att främja en hållbar utveckling, stabilitet och säkerhet inom det internationella samfundet samt att stärka Finlands internationella ställning. Regeringen stöder utvecklingen av Förenta Nationernas och andra på övergripande internationellt samarbete baserade samlarbetsstrukturers handlingsförmåga i syfte att stärka demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprinciperna. Finland är en aktiv medlemsstat inom Europeiska unionen och vill främja ett stärkande av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt det transatlantiska samarbetet.

Regeringen intensifierar relationerna mellan de nordiska länderna. Innehållet i samarbetet utvecklas särskilt med hänsyn till den förändrade verksamhetsmiljö som utvidgningen av Europeiska unionen medför. Regeringen strävar efter att utveckla samarbetet mellan de baltiska och de nordiska länderna inom Europeiska unionen och i andra europeiska samlarbetsorganisationer. Regeringen fortsätter att utveckla de goda relationerna med Ryssland och påverkar aktivt innehållet i relationerna mellan EU och Ryssland.

Regeringen arbetar för att utveckla den nordliga dimensionen inom EU, öka medborgarnas välfärd och förbättra miljövården samt befästa en fungerande arbetsmarknad i Östersjöområdet.

1.1 Säkerhets- och försvarspolitik

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik går ut på att stärka stabiliteten i norra Europa och öka den internationella säkerheten. Finlands utrikes- och säkerhetspolitik utgår från att Finland står utanför militärallianser och har ett trovärdigt försvar, där allmän värnplikt ingår som ett centralt element. Försvarsmakten utvecklas i enlighet med 2001 års säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse.

I den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse som färdigställs 2004 genomför regeringen en mera omfattande utvärdering av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik som helhet.

Finland deltar i internationellt fredsbevarande arbete och militär krishantering inom ramen för beslut som FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE fattar. Iakttagandet av Natos program för partnerskap för fred ger ytterligare förutsättningar att uppnå och bibehålla internationell prestationsförmåga.

I fråga om vapenexportpolitiken följer regeringen Europeiska unionens gemensamma regelverk. Finlands egen försvarsmaterielindustri, det teknologiska kunnandet inom den och dess sysselsättande verkan stöds.

I den nationella beredskapen och utvecklandet av landets försvar beaktas också risker och hot av nya slag. Vid planeringen och utvecklingen poängteras bland annat försörjningsberedskapen, befolkningsskyddet, skyddet av datasystemen och kommunikationsberedskapen. Också miljökatastrofer och andra risker för storolyckor beaktas i beredskapen.

En säkerhets- och försvarspolitisk redogörelse utarbetas

För beredningen av statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse har statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott tillsatt en arbetsgrupp där ordförandeskapet innehas av statsrådets kansli. I arbetsgruppen ingår företrädare för republikens presidents kansli, utrikesministeriet och försvarsministeriet. Arbetsgruppen står under statsrådets utrikes- och försvarspolitiska ministerutskotts fasta styrning.

Beredningen av redogörelsen är uppdelad i två delar:

1. Den säkerhets- och försvarspolitiska verksamhetsmiljön samt den säkerhets- och försvarspolitiska handlingslinjen
2. Utvecklandet av de olika förvaltningsområdena i enlighet med den handlingslinje som valts

Vid beredningen av redogörelsens första del utnyttjar arbetsgruppen utrikesministeriets resurser, och för skrivarbetet i samband med beredningen av andra delen utnyttjas försvarsministeriets samt säkerhets- och försvarskommitténs resurser. Beredningen av den senare delen sker så, att bedömningen av utvecklingen och hoten i de olika förvaltningsområdenas omgivning utför också motsvarande del av beredningen av det utvecklingsprogram för förvaltningsområdena som följer av strategin för trygghet av de vitala samhällsfunktionerna. Likaså utför den motsvarande del av uppgörandet av ett program för den inre säkerheten (se II 8.1).

Utrikesministern framlägger del 1 av arbetsgruppens arbete för statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott för godkännande.

Försvarsministern framlägger del 2 av arbetsgruppens arbete för statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott för godkännande.

Redogörelsens budgetverkningar preciseras senare.

1.2 En handlingskraftig människorättspolitik

Bakgrund och mål

Människorättspolitiken utgör en av de centrala sektorerna inom Finlands utrikespolitik. Finland har som mål att de mänskliga rättigheterna skall främjas inom olika sektorer av den internationella verksamheten. Särskild uppmärksamhet ägnas åt de grupper vilkas rättigheter tillgodoses allra minst (såsom kvinnor, barn och minoriteter). Finland utgår från att de medborgerliga och politiska rättigheterna hör ihop med de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna och förpliktar staterna att garantera ett så jämlikt tillgodosende av rättigheterna som möjligt.

Finland har som mål att stärka de internationella mekanismer som anknyter till mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och en god förvaltning. De mänskliga rättigheterna beaktas som ett element i krishanteringen. Finland främjar den internationella behandlingen av frågorna kring internationellt skydd på ett sätt som tryggar flyktingarnas rättigheter. I Finland inlemmas det internationella skyddet med det invandrapolitiska programmet (se II 2.5)

Genomförande och finansiering

En utredning om Finlands människorättspolitik görs senast i början av 2004. I den behandlas såväl målen för Finlands internationella människorättspolitik som fullgörandet i Finland av de åtaganden som följer av de mänskliga rättigheterna. Under regeringsperioden utreds möjligheten att i Finland inrätta ett nationellt människorättsinstitut som följer FN-normerna.

Regeringen främjar aktivt inrättandet av en europeisk delegation för romska ärenden samt stöder Internationella brottmålsdomstolens verksamhet och andra åtgärder mot straffrihet.

Finland främjar initiativet att Europeiska unionen skall tillträda den europeiska människorättskonventionen samt utvecklingen av EU:s egen sektor för de grundläggande rättigheterna.

Med utvecklingssamarbetets hjälp främjas tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna i partnerländerna via dialog samt genom finansiering av bi- och multilaterala projekt.

Utbildningen i fråga om de mänskliga rättigheterna breddas bland annat så, att alla som Finland sänder ut för att delta i civil krishantering får sådan utbildning.

Verksamheten finansieras via anslagen för utvecklingssamarbete samt andra anslag inom utrikesministeriets förvaltningsområde.

1.3 Nationellt fullföljande av FN:s millenniedeklaration

Bakgrund och mål

FN:s millenniedeklaration, som antogs i september 2000, definierar det internationella samfundets mål för främjande av bland annat fred och säkerhet, minskad fattigdom, hållbar utveckling samt de mänskliga rättigheterna och demokrati. Deklarationen anger utvecklingsmål som kompletteras av de resultat som nåtts vid Monterreykonferensen om utvecklingsfinansiering och toppmötet i Johannesburg om hållbar utveckling.

Regeringens verksamhet utvecklas så, att Finland på ett effektivt och konsekvent sätt stöder uppnåendet av millenniedeklarationens utvecklingsmål inom de olika förvaltningsområdena.

Handlingsplan

Uppnåendet av målen förutsätter ett konsekvent agerande inom de olika politikområdena inklusive säkerhet, handel, investeringar och invandrapolitik. Statsrådet utarbetar under 2003 ett principbeslut där utvecklingssamarbetet kopplas ännu fastare samman med utvecklingsmålen i FN:s millenniedeklaration. Verksamhetssätten för Finlands utvecklingssamarbete utvecklas. De mänskliga rättigheterna betonas, och särskild vikt läggs vid landsbygdsutveckling. Utvecklingssamarbetets möjligheter som instrument för krishantering och förebyggande verksamhet utvecklas.

Principbeslutet drar upp riktlinjer för Finlands bilaterala utvecklingssamarbete samt påverkandet av multilaterala organisationers och finansinstituts verksamhet. Det anger också riktlinjerna för statens agerande inom de olika politikområdena för minskande av den extrema fattigdomen i världen. Av central betydelse är Finlands deltagande bl.a. i avlyftandet av de fattigaste ländernas skulder, handels- och utvecklingsfrågor samt tryggnad av basen för naturtillgångarna och förbättring av miljöns tillstånd.

Finansiering

Regeringen höjer anslagen för utvecklingssamarbete och har som mål att deras andel skall växa till 0,7 procent av bruttonationalprodukten år 2010, dock med beaktande av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Statsrådets principbeslut styr riktandet av anslagen samt de instrument som behövs för säkerställande av verksamhetens verkningsfullhet och kvalitet.

1.4 Utveckling av kontrollen av globaliseringen – Helsingforsprocessen

Bakgrund och mål

Finland har förbundit sig att främja samarbetet för lösande av de utmaningar som det tilltagande ömsesidiga beroendet mellan staterna medför. Regeringen går vidare med Helsingforsprocessen, vars syfte är att dra upp konkreta riktlinjer för säkrande av en mera balanserad global utveckling. Regeringen arbetar för målet genom att sammanföra regeringarna i nord och syd, de internationella organisationerna, företagsvärlden samt medborgarsamhället i en allt mer fördjupad dialog inom de olika delområdena av globaliseringskontrollen samt genom att främja delaktighet och jämbördiga påverkningsmöjligheter. Nationellt utvecklas statsförvaltningens interna arbetsfördelning i globala frågor.

Målet är en på lång sikt mera balanserad kontroll av globaliseringen i det mellanstatliga samarbetet, i de internationella organisationerna och i andra sammanhang av stor betydelse. Dialogen fortgår för främjande av fullföljandet av FN:s millenniedeklaration samt resultaten av konferenserna i Monterrey, Johannesburg och Doha (WTO).

Genomförande och finansiering

Som ett led i Helsingforsprocessen tillsätts en arbetsgrupp på hög nivå som skall utgöra kärnan i den dialogprocess som gäller globaliseringskontrollen samt arbetsgrupper för utarbetande av konkreta förslag. Målet är att organisera följande Helsingforskonferens under senare hälften av 2005.

Utrikesministeriet utför en utredning kring globaliseringen, och för upprättande av riktlinjerna inrättas en samarbetsmekanism där de centrala ministerierna deltar och som kopplas samman med övriga intressegrupper, medborgarsamhället inberäknat.

Resurser för Helsingforsprocessen reserveras av medel för det egentliga utvecklingssamarbetet.

1.5 Stärkande av det internationella handelssystemet

Bakgrund och mål

Vid Världshandelsorganisationens (WTO) ministermöte i Doha 2001 beslöt man att inleda en ny multilateral förhandlingsrunda. Det har visat sig vara svårt att hålla sig till det överenskomna tidsschemat, vilket innebär att Doharundan eventuellt fortgår ännu efter 2004. Resultatet av Doharundan bör vara en balanserad helhet som beaktar alla medlemmars intressen.

Det generella målet för Finlands multilaterala handelspolitik är att främja en avreglering av världshandeln och utvecklingen av regelsystemet, vilket stärker också WTO och hjälper organisationens medlemmar, utvecklingsländerna inberäknade, att integreras i världsekonomin på ett balanserat sätt. Det nationella målet är att se till att de intressen som vårt näringsliv och våra övriga intressegrupper har främjas på ett sätt som stöder regeringens ekonomisk- och konkurrenspolitiska mål.

Genomförande och finansiering

Finland arbetar för sina mål genom att bidra aktivt till det handelspolitiska beslutsfattandet inom EU. Beredningen av Finlands mål sker vid ministerierna och ståndpunkterna sammanjämkas i en beredningssektion som utrikesministeriet leder och där alla centrala myndigheter är företrädade.

Det tekniska bistånd i samband med handelsfrågorna som riktas till utvecklingsländerna bekostas av medel för det egentliga utvecklingssamarbetet.

1.6 Europeiska unionen

EU:s yttre åtgärder

Regeringen vill stärka Europeiska unionens handlingsförmåga när det gäller att främja de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna, välfärden och säkerheten. Europeiska unionen bör utvecklas som en gemenskap för både medlemsstater och medborgare. Regeringen ställer sig positiv till en fortsatt utvidgning av Europeiska unionen med nya medlemsländer.

Regeringen stöder utvecklingen av Europeiska unionens yttre åtgärder så, att unionen kan agera på ett ekonomiskt och socialt sett rättvist sätt för att stärka den internationella säkerheten, förbättra miljövärden och garantera en stabil tillväxt inom världsekonomin. Regeringen anser det vara viktigt att stärka unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik utgående från värderingar och principer som förenar alla medlemsländer. Regeringen stöder utvecklingen av unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och betonar sådana militära målsättningar och målsättningar gällande civil krishantering som är gemen-

samma för alla medlemsländer. Som ett element i de yttre åtgärderna främjar Finland konsekvensen i unionens utvecklingspolitik och utvecklingssamarbetets effektivitet.

För den **nordliga dimensionens** vidkommande vill regeringen säkerställa att för Finland viktiga teman ingår i det andra åtgärdsprogrammet för EU:s nordliga dimension. Regeringen vill också utveckla Europeiska unionens finansiella instrument samt trygga finansieringen av den nordliga dimensionen även efter utvidgningen.

Finansiering: UM/utrikesförvaltningen, det egentliga utvecklingssamarbetet, övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde. FM/Finlands finansiella bidrag till EU-budgeten.

Regeringskonferensen

Vid den regeringskonferens som inleds hösten 2003 antas ett konstitutionellt fördrag för unionen som ersätter de tidigare fördragen. Regeringskonferensen förbereddes vid ett konvent som avslutades i juli 2003 och där medlemsländerna, de nationella parlamenten samt unionens institutioner var företrädare. Regeringen ger sitt stöd till antagandet av ett tydligt och bindande grundläggande dokument som ett nytt grundfördrag för unionen.

Finlands mål och centrala åtgärder vid regeringskonferensen

Finland har definierat sina egna mål beträffande regeringskonferensen i en redogörelse som avlåtits till riksdagen. En förhandlingsdelegation har tillsatts med avseende på regeringskonferensen.

Efter det att regeringskonferensen avslutats skall det nya fördraget ratificeras också i Finland. Regeringen kommer att avlåta en proposition angående detta till riksdagen. Medborgarna kommer att informeras ingående om de förändringar som det nya fördraget för med sig.

Beredning av de nya ekonomiska ramarna för EU

Europeiska unionen måste före utgången av 2006 enas om unionens nya ekonomiska ramar för åren 2007–2013. Kommissionen kommer sannolikt att avge ett meddelande om de nya ramarna redan i december 2003, varefter diskussionerna och förhandlingarna i Europeiska unionens råd inleds. Enligt den tidtabell som kommissionen skisserat upp bör målet vara att anta de nya ekonomiska ramarna vid Europeiska rådets möte sommaren 2005, då Luxemburg är ordförande. Enligt regeringsprogrammet förbereder regeringen sig inför förhandlingarna genom en nationellt samordnad politik, vilket förutsätter samarbete både inom statsförvaltningen och med övriga samarbetspartner.

Finlands mål för beredningen och centrala åtgärder

Finland fastställer sina förhandlingsmål beträffande kommissionens förslag inför behandlingen i Europeiska unionens råd. Det centrala målet är att de ytterst glest befolkade mål 1-områdena skall fortsätta att tilldelas unionens högsta regionalstöd. Målet är också att de nya ramarna skall godkännas redan under Luxemburgs ordförandeskap.

Förhandlingarna om de ekonomiska ramarna anknyter till EU:s allmänna utveckling samt till reformen av jordbruks-, regional- och strukturpolitiken. Den nationella beredningen bör därför ske på bred bas.

Förhandlingarna kommer antagligen att föras i rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser) i dess konstellation allmänna rådet. Mötena i allmänna rådet bereds i Ständiga representanternas kommitté och i en s.k. ordförandens vänner-arbetsgrupp som eventuellt inrättas.

Instruktionerna inför de möten där de ekonomiska ramarna bereds utarbetas inom ramen för systemet för samordning av EU-frågor.

Finlands EU-ordförandeskap 2006

Finland är EU:s ordförandeland hösten 2006. Finlands ordförandeskapsprogram kommer att uppgöras tillsammans med Österrikes, eftersom ordförandeskapsprogrammen enligt rådets nya förfaranden skall utarbetas i form av årsprogram (ordförandeländerna 2006 är Österrike och Finland).

Rådets första treåriga strategiska program antas i december 2003. Programmet omspänner också Finlands ordförandeperiod.

För att Finlands ordförandeperiod skall avlöpa framgångsrikt anvisas personal-resurser och ekonomiska resurser för förberedelserna. I Finland kommer att ordnas bl.a. ett toppmöte för regerings- och statscheferna i EU-länderna och de asiatiska länderna.

Finlands mål

Finland deltar i beredningen av det ovan nämnda treåriga programmet genom att fastställa preliminära mål angående vilka slag av ärenden unionen bör behandla under de tre följande åren.

De tekniska förberedelserna inför ordförandeskapet inleds redan under innevarande år.

Förberedelserna inför ordförandeskapet förutsätter under hela regeringsperioden tilläggssatsningar vad gäller skapandet av kontakter med de andra EU-länderna och med EU-institutionerna, inbegripet ministrarna i EU-länderna.

Centrala åtgärder

Preliminära mål fastställs under ledning av statsrådets EU-sekretariat och i samarbete med ministerierna samt EU-representationen, och Finland deltar även i övrigt i beredningen av det treåriga programmet.

Förberedelserna inför skötseln av ordförandeskapet inleds genom att man fastställer utbildningsbehoven och behovet av tilläggspersonal samt avtalar om att inrätta ett tekniskt ordförandeskapssekretariat och i ett tidigt skede enas om antalet EU-möten som skall hållas i Finland.

Närmare kalkyler över de kostnader som skötseln av ordförandeskapet föranleder och deras inverkan på ramarna utarbetas.

2 VÄLFÄRD, HÄLSA OCH JÄMSTÄLLDHET

Det huvudsakliga målet för regeringen är att utveckla välfärdssamhället genom att förbättra sysselsättningen och minska arbetslösheten, stärka basservicen och utkomstskyddet samt balansera den regionala utvecklingen. Förhindrande av utslagning och bekämpning av fattigdom lyckas bara genom att man når sysselsättningsmålet.

Centrala social- och hälsovårdspolitiska mål är:

- Främja befolkningens hälsa
- Förebygga sociala problem och sjukdomar
- Stöda individens livshantering, arbets- och funktionsförmåga samt eget initiativ

Grunden och målsättningen för en hållbar pensionspolitik utgörs av ekonomisk tillväxt, allmänt förtroende för ett hållbart system och strävandena att få människor att orka längre i arbetslivet. Genom åtgärder inom olika förvaltningsområden förbereder man sig på ett ökande antal åldringar. För att trygga barnens välfärd förbinder sig regeringen att bedriva en stabil och förutsebar barn- och familjepolitik. Program för utveckling av arbetslivet fortgår och breddas med fokus lagd på samordning av arbete och familjeliv, psykiskt arbetarskydd och välbefinnande i arbetet samt motivation för arbetet.

Anställda med högstående kunskande, det faktum att de anställda känner motivation och livsglädje i arbetslivet samt fungerande arbetsmarknadsrelationer är

viktiga, nationella faktorer av stor betydelse för framgång. Utvecklingen av arbetslivet påverkar också regeringens mål att stärka den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen på ett betydelsefullt sätt. För regeringens åtgärder som gäller utvecklingen av arbetslivet redogörs det närmare för i kapitel I.1 och de är en del av regeringens sysselsättningsstrategi och sysselsättningens politikprogram.

2.1 Främja befolkningens hälsa och funktionsförmåga

Trots att befolkningens hälsotillstånd allmänt har förbättrats har skillnaderna i de olika befolkningsgruppernas hälsotillstånd förblivit relativt stora liksom de regionala skillnaderna. Ett hot mot den positiva utvecklingen som sker i hälsotillståndet är de men för hälsan som ökar i takt med alkoholkonsumtionen.

Linjedokumentet för utveckling av en nationell hälsopolitik är ett principbeslut som statsrådet godkänt att göra Hälsa 2015 till folkhälsoprogram. Statsrådets principbeslut om motion som hälsofrämjande stöder dessa mål.

Effektmål för att främja hälsa och funktionsförmåga

- Hälsoskillnaderna mellan befolkningsgrupperna minskar
- Antalet unga vuxna män som dör genom olycka eller våld sjunker
- Alkoholskadorna på folkhälsan minskar
- Arbetsföras arbets- och funktionsförmåga ökar
- Funktionsförmågan för personer över 75 år förbättras
- Äldres möjligheter att bo hemma och reda sig själv förbättras
- Handikappades möjligheter att delta i arbetslivet ökar

Folkhälsoprogrammet Hälsa 2015

Genomföringen av programmet koordineras av Folkhälsodelegationen. Utgångspunkten är att använda pågående projekt och verksamhet samt öka samarbetet mellan olika instanser. Indikatorer som beskriver hur målen genomförs väljs ut, indikatorer utvecklas för områden som saknas och beslut tas om uppföljningspraxis och rapportering. En uppföljning som täcker de olika områdena och nivåerna inom förvaltningen genomförs i samband med social- och hälsovårdsberättelsen 2006.

Det nationella alkoholprogrammet 2004–2007

Ett principbeslut av statsrådet om förebyggande av alkoholskador är under beredning. Statsrådets principbeslut utfärdas hösten 2003. I principbeslutet kommer de prioriteringar att tas i beaktande som avtalades 20.8.2003 vid regeringens budgetförhandlingar för 2004. Enligt dem skall uppmärksamhet särskilt fästas vid förebyggande av barns och ungas användning av alkohol,

föräldrarna stödas mångsidigt i fostrargärningen, problemen med passagerarimporten förebyggas genom sänkning av ölskatten och förberedelser vidtas för extraåtgärder som förebygger eventuella hälsorisker. I anknytning till programmet startas en informationskampanj som gäller hela befolkningen hösten 2003. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för verkställandet av det nationella alkoholprogrammet 2004–2007. Delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden deltar i genomförandet.

Enligt statsrådets principbeslut reserverar man av Penningautomatföreningens understöd ett särskilt avtalat belopp åt organisationerna för förebyggande och vård av missbruk av berusningsmedel. Statlig finansiering avsätts för att säkra vård och stödtjänster för missbrukarklienter.

Främjande av åldringars verksamhetsförmåga

Förvaltningsområdenas gemensamma åldringsspolitiska åtgärdsplan genomförs under regeringsperioden. Målet är att definiera huvudlinjerna i den politik som gäller den åldrande befolkningen och förbereda sig för befolkningens stigande medelålder. Projektplanen blir färdig hösten 2003. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för koordineringen av projektet. De övriga förvaltningsområdena och samarbetsinstanserna deltar i projektet i enlighet med det arbets sätt, den arbetsfördelning och periodisering som avtalas särskilt.

Motion som främjar hälsan

Utvecklingslinjerna för motion som främjar hälsa bygger på ett principbeslut godkänt av statsrådet om motion som hälsofrämjande. Enligt det kan befolkningens verksamhetsförmåga, hälsa och välbefinnande förbättras avsevärt och kostnaderna sparas inom den offentliga sektorn genom att man ökar motionen. Statsrådet har med stöd av principbeslutet tillsatt en delegation för hälsomotion. Delegationen sammanställer ett program av förslagen till hälsomotionspolitiska projekt. Programmet skall genomföras som ett samarbete mellan olika ministerier och andra aktörer under åren 2003–2005.

2.2 Utslagning förebyggs och åtgärdas

Problemet med utslagning som uppstod i början av 1990-talet som en följd av regressionen och långtidsarbetslösheten har förblivit ett centralt samhällsproblem. Användningen av utkomststöd har sjunkit under regressionsårens nivå, men utgifterna och användningen är fortfarande på en hög nivå jämfört med åren före regressionen. Särskilt problematiskt är ett långvarigt och fortlöpande beroende av utkomststöd. Problem med den mentala hälsan och missbruk är ofta faktorer som är orsak och verkan i en utslagningsprocess och de förhindrar individen att integreras i arbetslivet. Risken för utslagning är störst för de grupper som har många problem, och där flera utslagningsstärkande faktorer anhopas. Också fattiga barnfamiljer är en riskgrupp.

Vid hantering av utslagning är de viktigaste sätten:

- Minska arbetslösheten
- Tillräckligt hög nivå på minimiförmåner
- Fungerande tjänster för specialgrupper

Invandrarnas specialproblem beaktas när tjänsterna utvecklas. Att förhindra att utslagningsriskerna anhopas förutsätter effektivt samarbete av olika förvaltningsområden.

Målet för förebyggande av utslagning är att minska långtidsarbetslöshet och den strukturella arbetslösheten (i kapitel I 1 beskrivs sysselsättningens politikprogram som syftar till att sänka arbetslösheten), minska behovet av utkomststöd, främjande av mental hälsa och trygga tjänsterna för riskgrupper (inkl. frivillna fångar). Medlet är att utveckla och klargöra den primära sociala tryggheten, så att behovet av utkomststöd kan minskas. Nyckeln är att stärka socialarbetet, samservicen och tillgången till flera yrken.

Åtgärder som syftar till att minska bostadslösheten är också viktiga vid förebyggande av utslagning.(se II 5.2).

Effektmål vid förebyggande och skötsel av utslagning

- Långtidsarbetslösheten och den strukturella arbetslösheten minskar
- Långvarigt behov av utkomststöd minskar
- Fattigdomen bland barnfamiljer minskar
- Barns och ungdomars förebyggande hälsovårdstjänster utökas
- Tjänsterna utökas inom missbrukarvård, mentalvård och barnskydd
- Samarbetet mellan förvaltningsområdena intensifieras för bekämpning av utslagningen
- De bostadslösa antal minskar

2.3 Fungerande social- och hälsovårdstjänster och ett rimligt utkomstskydd säkras

Prioriteringarna vid utveckling av social- och hälsovårdstjänster har definierats i det nationella hälsoprojektet som håller på att genomföras och i socialbranschens utvecklingsprojekt som är under beredning.

I takt med att befolkningens medelålder stiger är det viktigt att fästa mera uppmärksamhet vid att finansieringsarrangemangen för socialförsäkringen är hållbara. Finansieringens bärkraft ökar med en arbetskarriär som är längre än i dag, ett försäkringssystem som är tillräckligt solvent och en effektiv övervakning av

försäkringsmarknaden. Under regeringsperioden skall verkställandet av den av riksdagen 19.2.2003 godkända omläggningen av arbetspensionsförmåner inom den privata sektorn slutföras. Frågor som gäller arbetspensioner bereds i samarbete med centrala arbetsmarknadsorganisationer.

Effektmål för fungerande tjänster och rimligt utkomstskydd

- Tillgången och kvaliteten på social- och hälsovårdsservicen förbättras
- Tillgången till social- och hälsovårdstjänster på finska och svenska tryggas. Möjligheterna till social- och hälsovårdstjänster på samiska utvecklas
- Tillgången till personal tryggas
- Strukturerna för att ordna tjänster läggs om
- Regionalt samarbete stärks
- Hållbar finansiering säkras för tjänsterna
- Handikappades möjlighet att verka i samhället främjas
- Ett tillräckligt minimiskydd och rimligt förtjänstskydd garanteras
- Hållbar finansiering för socialförsäkringar säkras

Om social- och hälsovårdens statsandelar och utkomstskyddets anslagsökningar avtalades i samband med rambeslutet och budgetpropositionen för 2004. Höjningen av nivån på folkpensionerna genomförs 2006.

Det nationella hälsoprojektet 2002–2007

De viktigaste utvecklingsområdena och projekthelheterna för det nationella hälsovårdsprojektet är följande:

- Främjande av hälsa och förebyggande hälso- och sjukvård
- Tillgång till vård tryggas
- Tillgång till personal och kunskaper förbättras
- Omläggning av hälso- och sjukvårdens funktioner och strukturer
- Finansieringen av hälsovården stärks

Åtgärderna i hälsovårdsprojektet tryggar en från befolkningens behov utgående tillgång till vård kvantitativt och kvalitativt i olika delar av landet oberoende av klientens betalningsförmåga. Hälsovårdstjänsterna utvecklas som ett samarbete mellan staten och kommunerna samt genom att beakta organisationernas och den privata sektorns verksamhet.

Verkningarna syns på lång sikt som en förbättring av befolkningens hälsa. Åtgärderna möjliggör tillgången till tjänster och en uppföljning av hur den kompletterande utbildningen genomförs från och med 2005.

Projektet genomförs som ett fast samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet, olika ministerier och Finlands Kommunförbund. Social- och hälso-

vårdsministeriet koordinerar genomföringen av programmet under ledning av omsorgsministern.

Det nationella utvecklingsprogrammet för det sociala området 2003–2007

Under regeringsperioden genomförs ett utvecklingsprogram för det sociala området på medellång sikt. Genom programmet moderniseras offentliga socialtjänster och stärks ställningen för centrala målgrupper i befolkningen. Hösten 2003 skall ett principbeslut utfärdas av statsrådet om projektet. Åtgärderna i projektet genomförs enligt den i budgetramen reserverade finansieringen. Projektet organiseras i intensivt samarbete med det nationella hälsovårdsprojektet.

I projektet utvecklas och effektiveras främst:

- Åldringsvård
- Handikapptjänster
- Socialarbete och missbrukartjänster
- Tjänster och förmåner för barn och familjer

Senast under vårsessionen 2006 skall en handikappolitisk redogörelse överlämnas till riksdagen. Redogörelsen skall omfatta riktlinjerna för att genomföra jämlik behandling av handikappade inom samhällets olika sektorer. Handikapp-tjänsterna och lagstiftningen därom läggs om främst sett ur de svårt handikappades och utvecklingsstördas synvinkel.

Riktlinjerna för projekthelheter som gäller om tjänsternas funktion beaktas i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården för åren 2004–2007 (TATO), som statsrådet skall fastställa hösten 2003.

2.4 Barnfamiljernas välfärd främjas

Familjernas tilltro till framtiden förbättras genom en långsiktig politik där barns och ungdomars samt barnfamiljernas välfärd ställs upp som ett klart samhälls-politiskt mål. Ett vardagsliv som fungerar väl för barnfamiljerna skapar för sin del förutsättningar för en balanserad samhällsstruktur.

Utmaningen är befolkningens höga medelålder, sjunkande födelsetal, först-föderskornas höga medelålder och sen familjebildning. Den nuvarande be-folkningstillväxten räcker inte för att trygga finansieringen av välfärdtjänsterna eller deras höga nivå decennier framåt.

Effektmål för barnfamiljernas välfärd

- Föräldraskap och familjernas enhet stöds
- Sammanjämknings av arbetsliv och familjeliv underlättas.
- Kostnaderna för barn jämnas ut
- Barnens trygga tillväxt- och utvecklingsmiljöer förstärks

Familjepolitisk strategi

De familjepolitiska målen och åtgärderna i regeringsprogrammet sammanställs till ett familjepolitisk strategi, en strategi, som täcker åren 2004–2007. Målet är att barn- och familjepolitiken skall göras stabilare och förutsägbarare. En helhetsutredning om barnfamiljernas ekonomiska situation utarbetas med beaktande av den sammanlagda effekten av sociala förmåner och inkomster, tjänster, avgifter, skatter och familjeledigheter. Kvaliteten på de bastjänster som är riktade till barn och barnfamiljer tryggas och barnfamiljernas ekonomiska ställning och välfärd förbättras. Den befolkningspolitiska aspekten prioriteras när regeringen sammanställer framtidsredogörelsen 2004.

Av de familjepolitiska förmånerna höjs barnbidraget för det första barnet och ensamförsörjartillägget 2004. År 2005 höjs nivån på stödet för vård i hemmet samt på sjuk-, moderskaps-, faderskaps- och föräldradagpenningen. I detta sammanhang förbättras även förutsättningarna för erhållande av inkomstrelaterad föräldra- och sjukdagpenning med målsättningen att rätta till vissa situationer där någon missgynnas, t.ex. anställda i kortvariga arbetsförhållanden, och att öka sådana drag inom socialskyddet som sporrar människor till arbete. Avsikten är dessutom att inrätta en barnombudsmanstjänst.

Sammanjämknings av arbete och familjeliv underlättas genom att det 1.8.2004 skall startas morgon- och eftermiddagsverksamhet för eleverna i årskurserna 1 och 2 i grundskolan och för specialundervisningen. Föräldrarnas rätt till förkortad arbetstid utvidgas att gälla föräldrarna till eleverna i årskurserna 1 och 2. Den partiella vårdpenningen höjs.

2.5 Ett invandrapolitiskt program bereds

Programmets mål och genomföring

Regeringens invandrapolitiska program sammanställs och man förbereder sig på ökad invandring. Avsikten är att definiera invandrapolitikens värden för målen respekt för de mänskliga rättigheterna och grundrättigheterna och stärkning av en god förvaltningskultur. Samtidigt bekämpas hot som gäller invandring. När programmet sammanställs finns det behov att granska behörighetsfrågor mellan olika myndigheter, frågor som gäller förfaranden, främst sett ur rättsskyddets och effektivitetens synvinkel.

Det invandrapolitiska programmet skall vara heltäckande. De olika delområdena omfattar frågor som invandring, vistelse i landet och avlägsnande ur landet samt arbete, integration, studier, socialskydd, boende och etniska förhållanden. Också frågor som gäller beviljade av internationellt skydd omfattas av det invandrapolitiska programmet.

Det invandrapolitiska programmet bereds i det tväradministrativa projektet, i vilket ingår de förvaltningsområden på vars ansvar frågorna behandlas (UM, JM, IM, UVM, HIM, SHM, AM, MM). Arbetet leds av en tväradministrativ ministergrupp som skall tillsättas för att koordinera invandrapolitiken. Programmet blir färdigt före slutet av maj 2005.

Åtgärdernas verkningar

Genom invandring av arbetskraft kan tillgången till arbetskraft främjas när det är brist på kunnig arbetskraft. Inflyttningen kan till sin karaktär vara tillfällig, men den är också viktigt att mera än förr vara beredd på inflyttning som sker i bestående syfte.

Genom politik som gäller internationellt skydd och annan humanitär invandring kan man påverka hur Finland bär sitt ansvar för dem som behöver internationellt skydd och tar emot dem här och samtidigt inverka på hanteringen av invandrarströmmarna.

Invandringen har långvariga ekonomiska, samhälleliga, kulturella och sociala effekter som skall utvärderas i samband med att det invandrapolitiska programmet bereds.

2.6 Jämställdheten mellan könen främjas

Det nationella handlingsprogrammet för genomförandet av jämställdheten

Regeringen utarbetar ett nationellt handlingsprogram för genomförandet av jämställdheten. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för beredningen. Programmet blir färdigt vintern 2004. Programpunkterna genomförs i huvudsak 2004–2007. En del av handlingsprogrammet är omläggningen av jämställdhetslagen, genom vilken bl.a. jämställdhetsplaneringen och principen om lika lön främjas. En proposition skall avlätas i slutet av 2004.

Integrering av jämställdhet skall som metod införas i hela statsförvaltningen. Särskilt vid lagstiftning och budgetberedning skall könskonsekvenserna utvärderas. Integrering ur ett könsperspektiv prövas under 2003 på SHM:s förvaltningsområde. Utvidgningen till hela statsförvaltningen genomförs i sam-

arbete med JM. Integreringsprojektet i fråga om budgeten fortsätts som ett internt projekt inom social- och hälsovårdsministeriet och i samarbete med finansministeriet.

Målen att främja jämställdheten mellan könen

- Regeringens handlingsprogram för att främja jämställdhet mellan könen bereds
- En förnyad jämställdhetslag träder i kraft
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män minskar
- Tidsbundna anställningsförhållanden minskar
- Kvinnornas andel i beslutsprocessen och ekonomin ökar
- Kvinnliga företagare ökar i antal
- Våldet mot kvinnor och prostitutionen minskar
- De jämställdhetspolitiska frågorna bedöms också ur mansperspektiv

Likalönsprogram

Tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna lägger regeringen upp ett program som gäller likalön och jämställdheten i arbetslivet med avsikt att avlägsna ogrundade löneskillnader.

3 UTBILDNING OCH KULTUR

3.1 Utbildningen utvecklas och inträdet i arbetslivet tidigareläggs

Finland som samhälle bygger på kompetens, kunskap och kreativitet. Genom utbildning främjas de kulturella rättigheterna och förutsättningarna för en aktiv medborgare. Med utbildningspolitiska åtgärder kan man också på ett betydelsefullt sätt påverka regeringens mål att stärka den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen. Regeringens åtgärder som gäller utvecklingen av arbetslivet och tidigarelagt inträde i arbetslivet redogörs det närmare för i kapitel I.1 och de är en del av regeringens sysselsättningsstrategi och sysselsättnings politikprogram.

3.2 Den finländska kulturen stärks

Konst- och konstnärspolitik och kulturarv

Vårt kulturella arv växer fram ur konstnärlig skaparkraft och konstens olika uttrycksformer. Ansvaret för kulturarvet är allas.

Sammandrag av målen för främjande av konst och kulturpolitik

- Nationell innovationspolitik breddas i riktning mot konst och kultur
Som mål för en sådan politik uppställs ett kreativt välfärdssamhälle där konsten och kulturarvet är en del av samhällets förnyande och utvecklande innovationsgrund
- Den kulturella aspekten beaktas i den samhälleliga beslutsprocessen
- Tillgången till kunskap och kultur är riklig och mångsidig

Undervisningsministeriet och miljöministeriet deltar tillsammans med andra aktörer inom området i att genomföra det strategiska handlingsprogrammet för byggnadsarv. En delegation för världsarvsärenden tillsätts i år.

Målet är att under regeringsperioden lyfta fram Finland som ett betydelsefullt innehållsindustriellt land. De kulturella innehållen skapar ny ekonomisk företagsamhet, ökar den innovativa produktutvecklingen och exportmöjligheterna med hjälp av de nya kanalerna för spridning och distribution av konst, kulturarv och innehåll.

Under regeringsperioden skall tillgången till mångsidiga och kvalitativa informations- och bibliotekstjänster tryggas och bibliotekens roll som distributör av informationssamhällets basfärdigheter förstärkas. Biblioteket utvecklas till ett system med många tjänster, som är en kombination av ett konventionellt och ett digitalt bibliotek (hybridbibliotek). Det erbjuder access till världsspännande information genom förmedling av olika medier, material och nät samt handleder i användningen av materialet.

Målet är att under regeringsperioden stärka upphovsrättssystemets funktion och skapa god praxis för att stärka kulturens ekonomiska värde.

Åtgärder

- Undervisningsministeriet sammanställer en plan för genomförande av det barnkulturpolitiska programmet före 31.12.2003. Verksamheten i barnkulturcentralernas nät Taikalamppu utvidgas och stärks under regeringsperioden.
- Vid undervisningsministeriet bereds ett förslag om utveckling av statsandelssystemet i fråga om kulturverksamheten under 2003–2004. Vid ministeriet bereds också åtgärdsförslag för åtkomst av tjänsterna med hänsyn till de behov specialgrupper bl.a. invandrare, minoritetsgrupper och handikappade har.
- Konstnärerna stöds genom att man ökar möjligheterna till stipendier inom ramen för statens budgetram och genom att bereda bl.a. lagstiftning för beskattning och pensionsberättigande stipendier. Åtgärdsförslag och tid-

tabell bereds för ett principbeslut av statsrådet om konst- och konstnärspolitik under 2004. Uppföljning av principbeslutet ordnas under året.

- De regionala konstkommissionernas ställning preciseras, resurseringen inom ramen för statsbudgeten stärks samt uppföljningen och utvärderingen av konst- och kulturpolitiken utvecklas före utgången av 2004.
- Konstens, handarbetets, formgivningens och arkitekturens möjligheter främjas inom byggandet av en kvalitativ, öppen och estetiskt högklassig miljö. Arkitekturpolitiska programmet och Muotoilu 2005! -programmets uppföljningsgrupper rapporterar före slutet av maj 2005.
- Ett museipolitiskt handlingsprogram läggs upp före utgången av 2004. En plan om hur Museiverkets regionala verksamhet ordnas sammanställs under 2004.
- Ett nationellt film- och televisionspolitiskt program läggs upp före sommaren 2004. Genomföringen sker under hela regeringsperioden.

Den finländska kulturexporten främjas

Den finländska kulturexporten utvecklas att motsvara den globaliserade världens kulturefterfrågan. I undervisningsministeriets, utrikesministeriets samt handels- och industriministeriets gemensamma projekt om kulturexport kartläggs den finländska kulturexportens nuläge, hinder, hotbilder och framgångsfaktorer och möjligheter samt framläggs åtgärder som förbättrar kulturexportens förutsättningar, nätverksbyggande strukturer och samarbetsformer liksom också formerna för fokuserat stöd, specialsatsning och sporrande. En arbetsgrupp tillsätts för projektet i september 2003 och avsikten är att projektet skall vara klart i mitten av 2004.

4 FORSKNING, TEKNOLOGI OCH INNOVATIV VERKSAMHET

Målet med offentlig forsknings- och utvecklingsfinansiering är att trygga den kunskapsgrundval som en hållbar ekonomisk tillväxt och Finlands andliga och materiella välfärd bygger på. Regeringen framhåller betydelsen av forskningen som en grund för kunnandet. Målet är att trygga en positiv utveckling på den finska vetenskapens nivå. Tekniken sätter fart på den ekonomiska tillväxten, ökar förmögenheten och stärker skattebasen. Med teknologin skapas förutsättningar för att producera och anskaffa välfärdstjänster, lösa problem och bygga samhället. Teknologin är en central faktor vid utvecklingen av informationssamhället, i miljö- och säkerhetsfrågor, vid utbyggnad av infrastrukturen och hälso- och sjukvården.

4.1 Forsknings- och utvecklingsfinansiering

Mål

Under regeringsperioden ökas den offentliga forsknings- och innovationsfinansieringen inom statens budgetram och budgeten på basis av rekommendationer av statens råd för vetenskap och teknologi med beaktande av riktlinjerna i regeringsprogrammet om styrning av finansieringen. Betydelsen av kvalitet och verkningfullhet vid styrning av F&U-finansieringen framhålls.

Offentlig finansiering styrs (vid sidan av forsknings- och utvecklingsverksamheten) till företagsekonomiskt kunnande som stöder grundande av företag, konkurrensförmåga och tillväxt. Finansiering styrs också till stärkande av social och teknisk innovationsverksamhet och flexibel och sakkunnig utveckling av innovationsfinansieringen. Vid planering och genomförande av maximalt effektiv användning av finansieringen nyttjas information om effekter och resultaten av utvärderingar.

Förutsättningarna för innovationsverksamheten stärks genom att förbättra finansiärernas, främst Finlands Akademis och Teknologiska utvecklingscentralens möjligheter att tillse utvecklingen av branscher viktiga för Finland och nya tillväxtområden, forskningsinriktade innovationer och den nationella innovationsmiljön.

Sammandrag av forskningsfinansieringens effektmål

- Den nationella kunskapsbasen stärks på sektorer som ur national-ekonomins och samhällets synvinkel är centrala
- Samarbetet mellan näringslivet, högskolorna och forskningsinstitutionerna ökar ytterligare
- Den finländska forskningen internationaliseras fortlöpande

Åtgärder

- Vetenskaps- och teknologirådet genomför med stöd av vetenskaps- och teknologiförvaltningen en utvärdering av strukturerna i Finlands forskningssystem före utgången av 2004.
- Resultaten av finansieringen och verksamheten vid institutioner som ingår i vetenskaps- och teknologiförvaltningen utvärderas fortlöpande och resultaten används vid ledningen av institutionerna och för att inrikta verksamheten.
- Den vetenskapliga och teknologiska forskningen och framförhållningen effektivteras bl.a. genom att inom universitetsinstitutionen skapa en stark forskningsenhet för vetenskap, teknologi och innovationssystem och

genom att HIM:s och Tekes program för forskning kring teknologi fortsätter utgående från rekommendationerna i mellanrapporten.

- En utredning om situationen i sin helhet för den offentliga forsknings- och produktutvecklingsfinansieringen företas och ett eventuellt åtgärdsförslag sammanställs på basis av den (se också informationssamhällsprogrammet kapitel I 3).

4.2 Den vetenskapliga forskningen som grund för kunnande

Målen för vetenskapspolitiken

Ett högklassigt utbildningssystem och grundkunskaper är grundläggande förutsättningar för hela utvecklingen av kunskapsgrunden. Det är nödvändigt att stärka kunskap och kunnande nationellt också för att tillägna sig och utnyttja information som producerats på annat håll.

Målet för vetenskapspolitiken är att trygga en positiv utveckling av den finska vetenskapens nivå, verkningsfullhet och synlighet internationellt. Användningen och utnyttjandet av forskningsrön och teknologi till förmån för ekonomi, sysselsättning och övrig samhällsutveckling främjas. Det nationella, europeiska och övriga internationella samarbetet kring forskningen ökas ytterligare, med särskilt fokus på att stärka det europeiska området för forskningsverksamhet (ERA) och utveckla det nordiska forskningssamarbetet samt forskningssamarbete med närområdena.

Forskningen har en viktig roll vid tryggnad av områdenas livskraft och utveckling. Universitet och yrkeshögskolor är en väsentlig del av områdenas fungerande innovationsmiljöer. Högskolorna och de inom områdena fungerande forskningsinstitutionerna, har en särskild uppgift i att öka kunskapskapitalet inom området och att erbjuda det till användning.

Sammandrag av forskningsfinansieringens effektmål

- Det internationella vetenskapliga samarbetet breddas och den finska forskningen blir synligare internationellt
- Högskolornas regionala effektivitet ökar
- Volymen forskarutbildning motsvarar behoven och kvaliteten förbättras ytterligare
- Forskarkarriären blir allt mer lockande och konkurrenskraftigare
- Medborgarnas förståelse för vetenskapen förbättras

Åtgärder

- Finlands Akademis internationella utvärdering genomförs och utifrån den läggs det upp en plan för åtgärder för att utveckla Akademin före hösten 2004
- Finlands Akademi bereder och genomför medfinansierade program och projekt tillsammans med internationella samarbetspartner under hela regeringsperioden
- Ett nationellt verksamhetsprogram bereds om främjandet av vetenskapens och samhällets relationer före sommaren 2004
- Före 2005 bereds principerna och sätten för finansiering av stora vetenskapliga infrastrukturer och deltagande i internationella infrastrukturer
- Finlands Akademi finansierar på basis av en tävling universitetens betydelsefulla infrastrukturprojekt 2004
- Under 2004 bereds rekommendationer för att utveckla forskarutbildningen så att den bättre svarar mot forskningens och arbetslivets behov

4.3 Teknologi- och innovationspolitik

Mål

Målet för teknologi- och innovationspolitiken är att främja det finska näringslivets konkurrenkraft. Måluppfyllelsen följs upp genom att man utvärderar hur de mål som ställts upp för de offentliga aktörerna uppfylls och genom att man analyserar mätare som beskriver samhällets och ekonomins utveckling och där teknologi- och innovationspolitiken är av en central betydelse.

Sammandrag av teknologi- och innovationspolitikens effektmål

- I Finland uppstår allt mer nya utvecklingsbara företag som bygger på kunnande och innovationer
- Allt fler företag bedriver forsknings- och utvecklingsverksamhet
- Resultaten av forsknings- och utvecklingsverksamhetens kommersialiseras allt effektivare
- Teknologins effekter på välfärden utnyttjas och tillämpningen främjas
- Teknologins regionala användning främjas

Teknologi- och innovationspolitikens tyngdpunkter

Teknologifinansiering och effekter

Under regeringsperioden ökas den offentliga teknologifinansieringen på det sätt som avtalats i regeringsprogrammet och inom statsekonomin ramar och budgeten. Styrningen av finansieringen mellan de olika aktörerna och mellan deras till buds stående instrument iakttas dessutom uppgifterna om effekter och utvärderingar.

Ökningen av Teknologiska utvecklingscentralens (Tekes) anslag, som avtalades för regeringsperioden riktas primärt till forsknings- och understödsmomenten samt Tekes köptjänster. Kunskapsgrundens utveckling tillses genom att man tryggar basfinansieringen för forskningsinstitutionerna inom vetenskaps- och teknologiområdet.

Rekommendationerna i utredningarna om den regionala användningen av teknologin konkretiseras.

Innovationsmiljöns strukturer

Strukturerna för innovationsmiljöns offentliga aktörer skall motsvara växlande krav. Effektiviteten förbättras bl.a. genom att utlokalisera utvalda offentliga forsknings- och utvecklingstjänster och företagsutvecklingsfunktioner.

Som stöd för innovationspolitikens planering utreds den teknologiska utvecklingen, näringslivets växlande sätt att tjäna in och verka och internationaliseringens inverkan på industrirättigheterna. Internationaliseringen av innovationssystemet snabbas upp genom att man utvecklar enskilda aktörers verksamhet och samarbetsformer som anknyter till internationaliseringen liksom också genom att man utvärderar ändamålsenligheten med gränssnitten mellan aktörerna och deras eventuella överlappningar.

En verksamhets- och servicemodell skapas. I modellen erbjuds Finland som en kunskapskoncentration i världsklass och morgondagens potentiella utvecklingsmiljö, där internationella F&U-investeringar kan satsas.

Innovationspolitikens regionala effekter

En långsiktig utveckling av teknologi- och innovationspolitiken utgör ett led i uppbyggnaden av en verksamhetsmiljö som är regionalt balanserad. Åtgärderna riktas utifrån regionala teknologistrategier på mål som är viktiga ur områdesutvecklingens synvinkel.

Områdenas förmåga att använda F&U-kunnande förbättras genom en effektivisering av utbildningen och rådgivningen bl.a. så att resurserna för arbetskrafts- och näringscentralernas (TE-centralernas) teknologienheter stärks inom budgetramarna. Inom regionerna fungerande innovationsorganisationer som TE-centralerna, Finpro, Tekes, Finnvera, Finlands Industriinvestering Ab, Sitra och Keksintösäätiö utvecklas.

I Programmet för kompetenscentra satsar man särskilt på internationalisering och innovationsverksamhet samt på utveckling av internationellt starka kompetenscentrer som bygger på spetskunnande. Regionalt verksamma innovativa organisationers skapande av nationella och internationella nätverk effektiveras. Universiteten, yrkeshögskolorna och forskningsinstitutionerna stärks i rollen som förmedlare av forskningsinformation och teknologi som stöd för ekonomins och övrig samhällelig utveckling.

5 KOMMUNERNA, REGIONERNA OCH STATSFÖRVALTNINGEN

5.1 Basserviceprogrammet och basservicebudgeten införs och statsandelssystemet utvecklas

Basserviceprogrammet och basservicebudgeten

Balansen och förutsägbarheten inom finansieringen av kommunernas uppgifter och åtaganden förbättras genom ett basserviceprogram som utarbetas mellan staten och kommunerna och som gäller hela regeringsperioden samt genom en årlig basservicebudget som hänför sig till detta program. I basserviceprogrammet uppskattas utgifterna för och inkomsterna av kommunernas uppgifter och åtaganden enligt kommungrupp samt åtgärderna för att balansera utgifterna och inkomsterna.

Basserviceprogrammet

Basserviceprogrammet omfattar de basserviceuppgifter som grundar sig på speciallagstiftning och som kommunerna skall ordna och ha finansieringsansvaret för. Ändamålsenligheten med och finansieringen av nuvarande och eventuella nya basserviceuppgifter och andra åtaganden bedöms tvär-

administrativt som en helhet med beaktande av kommunernas skatteinkomster, statsandelar och avgifter. Den totala ekonomiska situationen beaktas i bedömningarna.

I basserviceprogrammet granskas kommunernas verksamhetssätt och effektivitet samt behovet av sådana strukturella reformer med vilka lönsamheten och effektiviteten kan ökas. Dessutom utreds de förutsättningar som ekonomiskt funktionsdugliga kommuner och med tanke på övriga åtaganden funktionsdugliga organisationer har att ordna basservicen.

För behandlingen av basserviceprogrammet tillsätts en ministerarbetsgrupp, som leds av finansministern och därutöver består av region- och kommunministern, undervisningsministern, social- och hälsovårdsministern, omsorgsministern och andra finansministern. Vid behov kan också de övriga ministrarna delta i ministerarbetsgruppens möten när ärenden som hör till deras ansvarsområden behandlas. Arbetsgruppen kommer att höra Finlands Kommunförbunds ordförande och verkställande direktör som sakkunniga på sina möten.

För beredningen utnämns ett sekretariat för ministerarbetsgruppen som består av representanter för inrikesministeriet, finansministeriet samt respektive sektorministerier.

Basserviceprogrammet genomgår förberedande behandling vid delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Om innehållet i basserviceprogrammet avtalas i ministerarbetsgruppen, som styr beredningen av programmet.

Granskning av basservicebudgeten

En granskning av basservicebudgeten skall ingå i beslutet om ramarna för statsfinanserna och i den allmänna motiveringen till statsbudgeten. Vid uppgörandet av basservicebudgeten skall basserviceprogrammet beaktas. Granskningen av basservicebudgeten omfattar den lagstadgade basservice som gäller kommunalekonomin och en bedömning av kommunernas totalekonomiska situation samt granskningar av kommunalekonomins tillstånd i olika stora kommuner och i olika delar av landet.

Granskningen av basservicebudgeten är en del av statens ram- och budgetförfarande för vilket finansministeriet har det allmänna ansvaret och sammanställningsansvaret. Behöriga sektorministerier svarar inom sina ansvarsområden för att de uppgifter som behövs för granskningen av basservicebudgeten produceras. Basservicebudgetförfarandet ändrar inte behörighetsfördelningen mellan ministerierna.

De ärenden som omfattas av granskningen av basservicebudgeten behandlas av statsförvaltningen och Finlands Kommunförbund i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning samt vid behov i ovan nämnda ministergrupp.

Kommunernas finansierings- och statsandelssystem

När det gäller tryggheten av förutsättningarna att ordna kommunal basservice hör ombesörjandet av en funktionsduglig och livskraftig kommunstruktur och en hållbar finansiering av servicen till de centrala delarna.

I den totala finansieringen utgör kommunernas skatteinkomster och statsandelar väsentliga delar. De ändringar som sker i denna totala inkomstbas inverkar på kommunernas möjligheter att tillhandahålla tillräcklig basservice i hela landet med en skälig kommunalskattegrad och avgiftsbörda. Bl.a. inverkar de belopp som inflyter i samfunds- och inkomstskatt på kommunernas inkomster.

Utöver de förändringar som direkt riktar sig mot kommunernas inkomstbas inverkar befolkningens stigande medelålder, den regionala utvecklingen, flyttningen inom landet och invandringen samt de kommunalt anställdas allt större benägenhet att pensionera sig på efterfrågan och utbudet på sådan service som kommunerna skall ordna. Förändringarna berör olika kommuner på olika sätt. Dessa förändringstryck måste beaktas i kommunernas finansierings- och statsandelssystem.

Finansierings- och statsandelssystemet utvärderas

Inrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att utvärdera och utveckla kommunernas finansierings- och statsandelssystem. I arbetsgruppen är inrikesministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt Finlands Kommunförbund representerade. Utgående från regeringens program skall arbetsgruppen utvärdera kommunernas hela finansierings- och statsandelssystem och lägga fram förslag till behövliga ändringar av det.

Uppgiften innefattar samfundsskattens ställning i finansieringssystemet, utjämningen av statsandelarna, grunderna för fastställande av allmänna och uppgiftsbaserade statsandelar, finansieringsunderstöd enligt prövning, statsandelar för anläggningsprojekt samt efter behov också annat.

Arbetsgruppen skall bereda sina förslag före utgången av april 2004 så att behövliga regeringspropositioner kan ges och ändringarna enligt dem träda i kraft vid ingången av 2005. Som stöd har arbetsgruppen en bistående arbetsgrupp där ovan nämnda instanser är företrädade. Den bistående arbetsgruppen skall svara för de utredningar och kalkyler som arbetsgruppen behöver och för författningsberedningen samt andra uppgifter. Reformen utvärderas år 2007.

5.2 Den regionala balansen förbättras och områden och regioner stärks

Rikstäckande mål och medel för regionutvecklingen

Regeringen bedriver en politik med inriktning på en regional balans. Målet är att minska skillnaderna i regionernas utvecklingsförutsättningar, att uppnå balans i flyttningsrörelsen och befolkningsstrukturen samt att trygga servicestrukturen i hela landet. I detta syfte främjar regeringen samarbetet mellan landskapsförbunden, statsförvaltningen (speciellt arbetskrafts- och näringscentralerna) och näringslivet så att dessa tillsammans med andra organisationer som är verksamma i området, t.ex. kommuner, högskolor och forskningsanstalter, koncentrerar regionens resurser på att främja regionens verksamhetsbetingelser och utveckling.

I oktober-november 2003 godkänner regeringen de rikstäckande mål för regionutvecklingen som regionutvecklingslagen förutsätter. I dem preciseras och kompletteras målen och åtgärderna i regeringsprogrammet och i detta strategidokument. Regeringen ger riksdagen de rikstäckande målen för regionutvecklingen för kännedom i den redogörelse som riksdagen har förutsatt om den nationella förvaltningen av strukturfonderna, under vårsessionen 2004.

Ett starkare heltäckande regioncentranätverk med effektivare verkningar

Landet behöver ett tillräckligt antal centrumregioner som kan växa och utvecklas så att goda livsbetingelser kan tryggas för människorna och också för företagen i alla delar av landet och landets alla intellektuella och materiella resurser utnyttjas effektivt. För detta pågår ett regioncentraprogram. Inom det stärks de existerande 34 regioncentra i syfte att tillväxtens och utvecklingens verkningar skall sprida sig så långt som möjligt och också utanför de regioner där regioncentra är verksamma.

För att regioncentras positiva verkningar på utvecklingen skall sträcka sig så långt som möjligt effektiveras skapandet av nätverk mellan regioncentra och regionerna kring dem. Här spelar kommunerna, näringslivet, läroanstalterna och forskningsenheterna en central roll. Med hjälp av nätverket är strävan att utsträcka kunskandet till att utvidga och stärka näringsbasen också i regionerna kring regioncentra.

Regioncentraprogrammets allmänna mål

- En balanserad regionstruktur
- Ett nätverk av växande centra som täcker hela landet och har långt gående regionala verkningar
- Ett intensivare samarbete mellan regioncentra och de omkringliggande regionerna
- Förbättrad konkurrenskraft för regionerna

Genomförandeplan

Regioncentraprogrammet fortgår åtminstone den pågående programperioden, dvs. till utgången av 2006, inom de regioner som nu deltar i programmet. Resurser och andra offentliga utvecklingsåtgärder riktas i synnerhet till dessa regioner med beaktande av den halvtidsutvärdering av programmet som blir klar hösten 2003.

Regeringen preciserar regioncentras ställning och uppgifter samt innehållet i regioncentraprogrammet i de rikstäckande målen för regionutvecklingen i oktober-november 2003. Samarbetet och skapandet av ett nätverk mellan regioncentra och omkringliggande regioner stöds, och de finansieras med medel från basfinansieringen för regioncentraprogrammet från och med ingången av 2004.

Samarbets- och utvecklingsprogrammen för huvudstadsregionens kranskommuner utvärderas tillsammans med regioncentra samt stöds som en del av utvecklandet av Helsingforsregionen och dess samarbete. I de rikstäckande målen för regionutvecklingen tas ställning till speciella problem och behov i större städer utanför huvudstadsregionen.

Regioncentraprogrammet genomförs i fortgående samarbete med regionprojektet och programmet för kompetenscentra. I slutet av programperioden år 2006 utvärderas programmets verkningar på regionernas konkurrenskraft och på programmets övriga mål samt beslutas om beästande av goda rutiner som utvecklats inom programmet och om fortsatta åtgärder för utvecklande av regioncentranätverket.

Regioncentraprogrammets effektmål

Vid utgången av programperioden i slutet av 2006 har regioncentra:

- Fungerande regionala samarbetsstrategier och strukturer för beslutsfattandet
- Fungerande samarbetsnätverk med de omkringliggande regionerna
- Fungerande samarbetsnätverk med företag, läroanstalter och forskningsenheter i regionen och de omkringliggande regionerna
- En positiv utveckling i fråga om vitalitetsvariablerna (befolkning, arbetsplatser, kunnsande, branscher, service, trygghet, miljö) jämfört med år 2000
- En positiv effekt på den regionala ekonomin och kunnsandet i hela landskapet

Verksamheten vid kompetenscentra och kompetensbasen i omkringliggande regioner effektiveras

Programmet för kompetenscentra är ett instrument för den nationella och regionala innovationspolitiken. Det koncentrerar sig på utvecklandet av välfärdstjänster samt konkurrenskraftig spetskompetens inom industrin och andra näringar. Tyngdpunkten har lagts på utvecklandet av internationellt starka spetskompetensområden samt vid internationaliseringen i allmänhet.

Genom programmet för kompetenscentra stöds spridningen och utnyttjandet av hög kompetens också utanför kompetenscentras verksamhetsområden. Också i övrigt tillgodoses förutsättningarna att i alla regioner dra nytta av teknologi- och övrig kompetensfinansiering samt den tillväxt som uppstår härigenom. Universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas samt forskningsanstalternas regionala inverkan ökas.

Ett genomgående arbetssätt inom programmet är samarbete med företag, teknologicentra, forskningsenheter, läroanstalter samt lokal- och regionalförvaltningen. Också i övrigt effektiveras regionalt verksamma innovativa organisationers skapande av nationella och internationella nätverk.

Målen för programmet för kompetenscentra

- Förbättrad internationell konkurrenskraft för regionerna och hela landet
- Starkare kompetens i all verksamhet inom regionerna
- Stöd för verksamhetsbetingelserna för sådana näringar som baserar sig på hög kompetens, också utanför kompetenscentras verksamhetsområden
- Internationaliserade kompetenscentra
- Ett nätverk av kompetenscentra

Genomförandeplan

I de rikstäckande målen för regionutvecklingen fastställs de åtgärder med vilka den roll programmet för kompetenscentra har i den nationella och regionala innovationspolitiken samt i utvecklandet av kunnandet i regionerna utanför kompetenscentra stärks.

Vid inriktningen av regional, nationell och internationell finansiering för forskning och utveckling inklusive teknologiska utvecklingscentralens finansiering skall åtgärderna enligt programmet för kompetenscentra beaktas.

Uppkomsten och utvecklandet av kompetensintensiva företag i olika delar av landet stöds genom att offentlig kapitalfinansiering riktas särskilt till nya och expanderande företag samt regionala placeringsfonder.

Detaljerade grunder för utvärderingen av verkningarna av programmet för kompetenscentra fastställs före utgången av maj 2004. I slutet av programperioden år 2006 utvärderas programmets verkningar på regionernas och landets konkurrenskraft och på programmets övriga mål samt beslutas om be-
fästade av goda rutiner som utvecklats inom programmet och om det fortsatta utvecklandet av kompetenscentra.

Den offentliga servicen tryggas genom samarbete inom regioner

Tillgången och kvaliteten på den offentliga servicen kan tryggas endast genom att servicesystemen och sätten att producera servicen revideras. Här behövs ett omfattande samarbete mellan dem som ordnar service och serviceproducenterna.

I synnerhet tryggheten av välfärdstjänsterna kräver i hela landet samarbete mellan kommunerna åtminstone inom regionerna. Utgångspunkten är, och i många områden är det också i praktiken nödvändigt, att ordnandet och tillhandahållandet av offentlig service granskas som en helhet, som omfattar både sådan service som kommunerna svarar för och sådan som staten svarar för.

Utarbetandet av en gemensam servicestrategi för lokal och regional service är en förutsättning för att den offentliga servicen skall kunna tryggas.

Som stöd för kommunernas samarbete inom regionerna finns statens och kommunernas gemensamma regionprojekt, som leds av inrikesministeriet och Finlands Kommunförbund. Det centrala innehållet i det är ett försök med samarbete inom regioner, som eventuellt kommer att utvidgas och utvecklas utgående från utvärderingen. I och med försöket utvecklas metoder för samarbete inom regioner och strukturer för beslutsfattandet samt sporrar och stöder samarbete mellan kommuner.

Kommunernas samarbete inom regionerna och också mera omfattande regionalt samarbete behövs särskilt också i näringspolitiken, där en enskild kommun är en alltför liten aktör i en global marknads- och konkurrens ekonomi. Arbetskrafts- och näringscentralerna spelar en central roll i utvecklandet av den regionala näringsverksamheten. De tjänster de tillhandahåller måste föras närmare alla företagare genom att regionala företagsservicecentraler inrättas i enlighet med företagsamhetsprogrammet.

Inriktandet av forsknings- och utvecklingssatsningar till områden utanför de stora tillväxtcentra lyckas endast om det i regionerna finns tillräcklig sakkunskap för utvecklande av företagens projekt. Denna sakkunskap utökas genom att teknologiska utvecklingscentralens verksamhet i regionerna utvidgas.

Regionprojektets allmänna mål

- Nya metoder för kommunernas samarbete inom regionerna utvecklas
- Organiseringen av samarbete inom regioner och strukturerna för beslutsfattandet utvecklas
- Kommunernas samarbete inom regionerna utökas
- Samarbetet mellan staten och kommunerna på lokal nivå utökas i synnerhet inom tillhandahållandet av tjänster såväl för människor som företag

Genomförandeplan

- I slutet av augusti 2003 avlät regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lagstiftning om försök med regionfullmäktige och fortsatt försök med samarbete inom regioner. Propositionen innebär att det blir möjligt att i försöksregionerna inrätta regionfullmäktige som utses genom direkta val, och hela försöket med samarbete inom regioner fortgår fram till år 2012.
- Genom den proposition som kommer att avlåtas till riksdagen sen våren 2004 och som gäller kommunernas finansierings- och statsandelssystem revideras statsandelssystemet så att det främjar samarbete mellan

kommuner samt en revidering av servicestrukturerna och sätten att tillhandahålla tjänster.

- Staten under inrikesministeriets ledning och kommunerna under Finlands kommunförbunds ledning bereder en gemensam servicestrategi för lokal och regional nivå så att regeringen kan godkänna den hösten 2004.
- Arbetskrafts- och näringscentralernas teknologienheter får mera resurser inom statens utgiftsramar och statsbudgeten.
- Utvärderingsrapporter om regionprojektet färdigställs vintern 2004 och hösten 2005.
- Regionprojektets mål preciseras i de rikstäckande målen för regionutvecklingen och efter det i takt med att försöket framskrider, så att de slutliga effektmålen fastställs senast hösten 2005.

Utvecklande av Helsingforsregionen

Det centrala målet för utvecklandet av Helsingforsregionen är att stärka regionens internationella konkurrenskraft. Detta förutsätter ett rillräckligt omfattande och effektivt samarbete inom regionen och att det finns vilja till det. Dessa behövs i synnerhet inom samhällsplaneringen, trafikpolitiken, bostadspolitik, näringspolitiken samt forsknings- och utbildningspolitiken och också inom tillhandahållandet och distributionen av offentliga tjänster. Särskilt skall planläggnings-, bostads- och markpolitiken effektiveras.

Regeringen har tillsatt en utredare för utvecklandet av samarbetet i Helsingforsregionen med uppgift att lägga fram förslag om uppgifter som kan skötas gemensamt i Helsingforsregionen, om de kommuner som omfattas av de gemensamma uppgifterna samt om ordnande av samarbetet och om en regionförvaltning som skulle sköta gemensamma ärenden och likaså om samarbetet mellan regionförvaltningen och staten, i synnerhet inom planeringen och genomförandet av nationellt betydande utvecklingsprojekt, och om andra åtgärder från statens sida för förbättrande av Helsingforsregionens internationella konkurrenskraft.

Regeringen har tillsatt den delegation för huvudstadsregionen som var verksam under den föregående regeringsperioden på nytt som en delegation för Helsingforsregionen som skall vara ett samarbetsorgan mellan staten, kommunerna och landskapen. Delegationen omfattar förutom den egentliga huvudstadsregionen även de s.k. kranskommunerna. I delegationens arbete framhävs markanvändnings-, trafik- och bostadsfrågor samt frågor som hänför sig till social enhetlighet. Delegationen är utredarens uppföljningsgrupp.

Målen för utvecklandet av Helsingforsregionen

- Det allmänna samarbetet mellan kommunerna i regionen utvidgas
- Samarbetet och det gemensamma beslutsfattandet i regionen intensifieras i frågor som gäller bostads- trafik- och samhällsplanering
- I synnerhet planlägnings-, mark- och bostadspolitiken effektiveras
- Kommunernas samarbete inom regionen utökas och fördjupas inom utvecklandet, tillhandahållandet och distributionen av tjänster
- Kommunernas och statens samarbetsförfaranden utvecklas
- Programbaserat utvecklande utnyttjas inom ett aktivt metropolområde som är större än Helsingforsregionen

Plan för genomförandet av projektet för utvecklande av samarbetet inom Helsingforsregionen

- Utredarens förslag blir klart före utgången av februari 2004.
- Utgående från utredarens förslag bereder inrikesministeriet behövlig lagstiftning och övriga detaljerade åtgärder före utgången av augusti 2004.
- Regeringens proposition med förslag till lagstiftning avläts till riksdagen i början av hösten 2004.

Åtgärder för utvecklande av bostadsförhållandena i Helsingforsregionen och andra tillväxtcentra

Avsikten är att effektivera planläggningen samt bostads- och samhällsbyggandet och att öka utbudet på bostäder i områden där det finns efterfrågan, speciellt i Helsingforsregionen. Den samarbetsmodell som gjorts upp i syfte att effektivera planlägnings-, mark- och bostadspolitiken i Helsingforsregionen tas vid behov i bruk också i andra tillväxtcentra. Den bostadslånefinansiering som staten stöder koncentreras speciellt till Helsingforsregionen, större tillväxtcentra och andra områden där efterfrågan är stor.

I syfte att göra bostads- och samhällsbyggandet effektivare är staten redo att delta också i utvecklingsprojekt av ny typ. När beslut om de detaljerade åtgärderna fattas skall linjerna i regeringsprogrammet samt uppskattningarna av de resultat som uppnåtts med kommunaltekniska understöd i huvudstadsregionen beaktas.

I syfte att öka utbudet på bostäder i regioner där det finns efterfrågan tryggas förutsättningarna för sammanslutningar som verkar enligt allmännyttiga principer att arbeta långsiktigt och solvent.

Syftet med åtgärdsprogrammet för minskning av bostadslösheten i huvudstadsregionen (2002–2005) är att i samarbete med olika aktörer bygga och anskaffa tusen nya bostäder årligen för bostadslösa ensamboende och familjer samt att

trygga stödtjänster för boendet. Vid fördelningen av sociala hyresbostäder skall bostadslösa personers möjligheter att få bostad förbättras.

Verksamheten inom och den demokratiska styrningen av regionalförvaltningen effektiveras

Regionalförvaltningen är ett centralt instrument vid genomförandet av en effektiv regionalpolitik. Vid utvecklandet av regionalförvaltningen är utgångspunkten därför att stöda den regionala kompetensen, företagsamheten, sysselsättningen, tillväxten och upprätthållandet av välfärdssamhällets grundläggande struktur samt därigenom regionernas konkurrenskraft. Regeringen främjar samarbetet mellan landskapsförbunden, statsförvaltningen (speciellt arbetskrafts- och näringscentralerna) och näringslivet så att dessa tillsammans med andra organisationer som är verksamma i området, t.ex. kommuner, högskolor och forskningsanstalter, koncentrerar regionens resurser på att främja regionens verksamhetsbetingelser och utveckling.

Riktlinjerna för utvecklande av statens centralförvaltning inverkar också på målen och åtgärderna för utvecklande av regionalförvaltningen. Ministerierna utvecklas så att de koncentrerar sig på beredningen av regeringens och riksdagens beslut, den strategiska ledningen samt skötseln av EU-frågor och internationellt samarbete. Uppgifter regionaliseras och delegeras från centralförvaltningen till befintlig regional- och lokalförvaltning.

Det centrala problemet inom regionalförvaltningen, också efter de åtgärder för koncentrerings av förvaltningen som vidtogs på 1990-talet, är det stora antalet aktörer och en tydligt otillräcklig koordinering av verksamheten. Koordineringen och likaså samarbetet måste utökas. Likaså kommer regionindelningarna ytterligare att förenhetligas.

Regeringen har tillsatt ett projekt för stärkande av regionalförvaltningen, som består av en utredare, sakkunniga och ett sekretariat.

Förvaltningsförsöket i Kajanalund genomförs 2005–2012 i enlighet med den lagstiftning som gäller det och det principbeslut som statsminister Paavo Lippoinens II regering fattade.

Målen för projektet för stärkande av regionalförvaltningen

- Landskapsförbundens roll som regionutvecklingsmyndighet i enlighet med regionutvecklingslagen utvecklas genom att deras ställning vid inriktningen av de resurser som är avsedda för utveckling av landskapen stärks.
- Verksamheten inom och organiseringen av regionalförvaltningen samt regionindelningarna koordineras och görs klarare.
- Den demokratiska styrningen av regionalförvaltningen effektiveras.

Genomförandeplan

- Utredaren bereder förslag till utvecklingsåtgärder före utgången av februari 2004.
- Inrikesministeriet bereder lagstiftning och övriga detaljerade åtgärder före utgången av augusti 2004.
- Regeringen avlåter en proposition till riksdagen i början av hösten 2004.

Statens centralförvaltning regionaliseras

Regionaliseringen av funktioner och enheter inom statens centralförvaltning fortsätter. Funktioner och enheter som är nya eller som skall utvidgas eller förnyas placeras utgående från statsrådets principbeslut (8.11.2001) i första hand utanför huvudstadsregionen. Regionaliseringen genomförs så att en balanserad utveckling av landet främjas och så att regionernas starka sidor utnyttjas och stöds. Vid placeringen beaktas också andra utvecklingsåtgärder som gäller det aktuella området och den helhet som sålunda bildas.

Regionaliseringsutredningarna omfattar statens alla funktioner och enheter som skall utvidgas eller förnyas, oberoende av organisationsform. Också stödtjänster regionaliseras samtidigt som skötseln av dem centraliseras till enheter specialiserade på detta för att effektivera kärnverksamheten och lätta upp förvaltningsstrukturerna.

Ett centralt motiv för regionaliseringen är att trygga tillgången på kompetent arbetskraft inom statens centralförvaltning under kommande år då en exceptionellt stor andel av de anställda pensioneras inom loppet av en kort tid och konkurrensen om arbetskraften i huvudstadsregionen också allmänt taget klart håller på att skärpas.

Regeringen vidtar de regionaliseringsåtgärder om vilka statsminister Paavo Lipponens II regering godkände ett åtgärdsprogram med 19 punkter den 5 februari 2003.

Regeringen utformar ett långsiktigt regionaliseringsprogram i syfte att trygga den nuvarande personalens ställning samt anställandet av ny, kompetent personal i statlig tjänst. I programmet söks för varje funktion som skall regionaliseras en miljö där verksamheten och miljön väl stöder varandra. Genom programmet kan också kommunsammanslagningar och kommunernas samarbete inom regionerna, utvecklandet av regioncentra samt utvecklandet av kompetenscentra och ett omfattande regionalt utnyttjande av annat kunnande främjas.

Regionaliseringens allmänna mål

- En balanserad regionstruktur
- Förbättrad konkurrenskraft för regionerna
- En interaktiv verksamhetsmiljö som stöder statens funktioner
- Kompetent personal anställs för statliga uppgifter

Genomförandeplan

- Sådana funktioner och enheter inom statens centralförvaltning som är nya eller som skall utvidgas eller förnyas regionaliseras i första hand till områden utanför huvudstadsregionen.
- De regionaliseringsutredningar som avses i det åtgärdsprogram som regeringen godkände den 5 februari 2003 görs i mån av möjlighet under år 2003 och exceptionellt omfattande utredningar före sommaren 2004. Avsikten är att regionaliseringsbesluten fattas år 2004.
- Koordineringsgruppen för regionalisering bereder det långsiktiga regionaliseringsprogrammet i samarbete med behöriga instanser. Regeringen behandlar programmet i början av 2004.
- Pilotregionaliseringar av stödfunktioner inleds hösten 2003 och våren 2004 utgående från koordineringsgruppens förslag. Ministerierna kan dessutom genomföra pilotprojekt som gäller ett visst förvaltningsområde.
- Utgående från koordineringsgruppens förslag godkänner regeringen hösten 2003 ett principbeslut om de personalpolitiska principer som skall iakttas vid regionaliseringen samt om godtagbara kostnader för regionaliseringsprojekten och finansieringen av dem samt meddelar anvisningar om utvärderingen av regionaliseringsprojektens ekonomiska verkningar samt kostnader och nytta.
- Regionaliseringens mål preciseras i de rikstäckande målen för regionutvecklingen.

5.3 Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet uppdateras

Regeringen uppdaterar det landsbygdspolitiska programmet. Genom programmet stärks de verkningar som åtgärder inom förvaltningsområdena och

olika intressegruppers åtgärder har på landsbygdens livskraft. Fem bestående landsbygdspolitiska mål har utformats:

- Modernisering av näringarna på landsbygden
- Utvecklande av kompetenssystemet och personresurserna
- Stärkande av att det existerande servicenätet fungerar som sig bör
- Utvecklande av boendemiljöns kvalitet och samhällsstrukturer på landsbygden
- Ett hållbart utnyttjande av förnybara naturtillgångar

Dessa är riktlinjer för verksamheten som ses över då det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet uppdateras.

Dessutom beaktas de verkningar som revideringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik har på landsbygdspolitikens innehåll.

Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet söker och genomför lösningar med vilka landsbygdsnäringarna kan utvecklas och landsbygden bli mera attraktiv samt flyttningsrörelsen fås i balans. Genom programmet främjas en balanserad regionutveckling, företagsamhet och ett fungerande servicenät på landsbygden.

Genomförandeplan

Projektet koordineras av Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp och genomförs i enlighet med proceduren i regionutvecklingslagen tillsammans med olika ministerier och samarbetspartner. Ett nytt element är rådplägningar med regionerna så att landskapsprogrammen och det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet kan styras i samma riktning. Beredningen av helhetsprogrammet inleds 2003 med en sådan rådplägning med varje landskap.

Hösten 2003 utser Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp en beredningsgrupp som skall göra upp ett fjärde helhetsprogram. De riksomfattande förhandlingar som hänför sig till det förs vintern 2003 och våren 2004. Helhetsprogrammet färdigställs hösten 2004.

Finansiering

Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet kommer att innehålla förslag från flera olika förvaltningsområden varvid finansieringen kommer från flera olika moment. Därför preciseras kopplingen till budgetramen och budgetpropositionen först i samband med beredningen av det nya helhetsprogrammet. I de ramar för statsfinanserna som statsrådet godkände den 22 maj 2003 har anslag för genomförandet av helhetsprogrammet inte reserverats särskilt.

Beredningen av det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet finansieras under moment 30.14.63. Genom de riksomfattande forsknings- och utvecklingsprojekt

som finansieras under samma moment främjas bl.a. genomförandet av helhetsprogrammet för jord- och skogsbruksministeriets vidkommande.

5.4 Genomförandet av Nationella skogsprogrammet 2010 fortsätter

Genomförandet av det nationella skogsprogrammet 2010 fortsätter och målet är att säkerställa bl.a. en ökad virkesproduktion. Genom programmet tryggas en uthållig virkesproduktion och säkerställs möjligheterna att använda 5–10 miljoner kubikmeter mera inhemskt virke än i slutet av 1990-talet. Ökningen av produktionsvolymen inom skogssektorn och höjningen av förädlingsgraden inom träproduktindustrin förbättrar finansieringsbalansen inom statsfinanserna med 0,8–1,5 miljarder euro och fram till år 2010 ökar exportinkomsterna med 1,7–3,4 miljarder euro per år. Avsikten är att värdet på exporten inom träproduktindustrin skall fördubblas så att det uppgår till 4,2 miljarder euro per år och att den årliga användningen av energived ökas med fem miljoner kubikmeter. Skogarnas ekologiska uthållighet tryggas bl.a. med hjälp av Metso-programmet. Som helhet taget stöder det nationella skogsprogrammet 2010 sysselsättningen, utvecklandet av landsbygden och den riksomfattande klimat- och energipolitiken.

Genomförandeplan

Det nationella skogsprogrammet genomförs och utvecklas som ett omfattande samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn. Jord- och skogsbruksministeriet svarar för programhelheten med stöd av Nationella skogsrådet. Skogsrådets verksamhetsplan sträcker sig till juni 2005.

Ett näringspolitiskt program för träproduktindustrin görs upp i samarbete med handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet och träproduktindustrin.

Ett program för främjande av träbyggande görs upp i samarbete med miljöministeriet, handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisningsministeriet och träproduktindustrin.

Finansiering

Ökningen av avverkningsuttaget av gagnvirke till 63–68 miljoner kubikmeter, som är ett av det nationella skogsprogrammets mål, förutsätter att de totala investeringarna i skogsvård och skogsförbättring höjs till ca 250 miljoner euro per år, varav statens andel är ca 60 miljoner euro och de privata skogsägarnas andel ca 190 miljoner euro. För statens medfinansiering har medel reserverats i de ramar för statsfinanserna som statsrådet godkände den 22 maj 2003. Största delen av dessa medel finns under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel.

5.5 Produktiviteten när det gäller den offentliga förvaltningen och servicen förbättras genom ett åtgärdsprogram

Finansministeriet inleder ett åtgärdsprogram för produktiviteten. Regeringens mål är en planerad och bevislig ökning av produktiviteten när det gäller den offentliga förvaltningen och servicen samt dito utnyttjande av produktivetsnyttan. Allmänna mål för utvecklande av produktiviteten uppställs i ram- och budgetförfarandet, basserviceprogrammet och resultatavtalen. Produktivetsutvecklingens utfall rapporteras i boksluts- och berättelseförfarandet. Ett mål är också att statsandels- och statsbidragssystemen sporrar till ett oavbrutet förbättrande av produktiviteten och att produktiviteten av den verksamhet som finansieras med statsandelar och statsbidrag utvecklas.

Produktivetsprogrammets mål

En strukturell och funktionell förnyelse som resulterar i

- En bevislig ökning av produktiviteten när det gäller den offentliga förvaltningen och servicen och
- En planmässig användning av produktivetsnyttan.

Åtgärder, tidtabell och finansiering

- Åtgärdsprogrammet omfattar hela regeringsperioden. Programmet har inlett med utredningar som gäller produktivetspotentialen och metoder för utvecklande av produktiviteten. Finansministeriet utreder möjligheterna att utveckla produktiviteten tillsammans med respektive förvaltningsområde. Beredningen av ett program som omfattar fem förvaltningsområden inleds omedelbart och för de övriga förvaltningsområdenas del inleds beredningen år 2004. Genomförandet av programmen tas med i ram- och budgetförslagen från och med de förslag som görs upp för 2005–2007.
- Tillsammans med statsandelsministerierna och Finlands Kommunförbund gör finansministeriet en utredning om utvecklandet av produktiviteten av

den offentliga serviceproduktionen så att utredningsresultaten kan utnyttjas vid uppgörandet och uppföljningen av basserviceprogrammet från och med år 2006. Utredningen inleds hösten 2003 och färdigställs 2004.

- I åtgärdsprogrammet bedöms behovet av att utveckla metoderna för mätning och utvärdering av produktivitet och effektivitet.
- Finansministeriet inleder hösten 2003 tillsammans med personalorganisationerna inom den offentliga sektorn gemensamma diskussioner om vidtagande av tillräckliga åtgärder för ökande av kunskandet och konkurrenskraften när det gäller konkurrensen om arbetskraften som en del av de strukturella och funktionella reformerna inom den offentliga sektorn.

Åtgärder som ökar produktiviteten och effektiviteten när det gäller den offentliga förvaltningen och servicen ingår dessutom i politikprogrammet för företagssamhet (en utredning kring de privata serviceföretagens roll vid produktionen av offentliga tjänster) och i informationssamhällsprogrammet (Elektronisk kommunikation inom den offentliga förvaltningen, Social- och hälsovård, Statens egen dataadministration).

Utvecklingsanslag och verksamhetsanslag enligt ramarna inriktas på åtgärder som ökar produktiviteten och effektiviteten samt på utrednings- och utvecklingsarbete. Produktivitetssparningar styrs till finansieringen av åtgärder som ökar produktiviteten och finansieringen bedöms utgående från programmen för utvecklande av produktiviteten inom förvaltningsområdena.

5.6 Organiseringen av statens ägarstyrning

Regeringen utreder hur det på ett ändamålsenligt sätt går att förverkliga en eventuell koncentration av ägarstyrningen i sådana statsbolag och statliga intressebolag som verkar på marknadsvillkor. Avsikten är att det nya arrangementet skall tas i bruk vid ingången av 2005. Samtidigt säkerställs att ägarstyrningen på ett öppet och förtroendeingivande sätt har särskilts från regleringsuppgifterna och att det finns tilltro till statens ägarpolitiska kunnande på marknaden.

Till enheten koncentreras offentligt noterade och andra på marknadsvillkor verkande statsbolag samt statliga intressebolag. Bolag som sköter specialuppgifter kvarstår under de ansvariga ministeriernas förvaltning. Också bolag som verkar på marknadsvillkor kan ha specialuppgifter.

Avsikten är att utredningsarbetet utförs före utgången av januari 2004. För detta tillsätts en arbetsgrupp där de centrala ministerier som ansvarar för statens bolagsäggande är företrädare.

5.7 Statens konkurrenskraft som arbetsgivare säkerställs

Nya sporrande lönesystem för statsanställda tas över lag i bruk 2003 och 2004. Hösten 2003 drar regeringen upp linjer för tryggheten av statens funktionsförmåga då tjänstemän i ledande ställning avgår i stor utsträckning de närmaste åren.

Inom statsförvaltningen vidtas åtgärder utgående från de förslag som den arbetsgrupp som utrett användningen av visstidsanställningar inom statsförvaltningen lagt fram. Anvisningar för ämbetsverken meddelas hösten 2003.

6 MILJÖ OCH ENERGI

6.1 Klimatstrategin revideras

Bakgrund och mål

Att hejda klimatförändringarna hör till de mest betydande globala utmaningarna under de kommande årtiondena. Med den nationella klimatstrategi som färdigställdes 2001 begränsar Finland utsläppen av växthusgaser i enlighet med Kyotoprotokollet och fördelningen av bördan inom EU under åtagandeperioden 2008–2012 så att utsläppen i genomsnitt är på 1990 års nivå och förebereder sig samtidigt på kommande skärpta utsläppsbegränsningar.

Vid revideringen av klimatstrategin skall direktivet om utsläppshandel, som inte ingår i den gällande strategin, beaktas. Direktivet spelar en central roll i strategin, ty det omfattar ungefär hälften av utsläppen av växthusgaser i Finland. Utsläppshandelns förhållande till andra styrmedel, speciellt energibeskattningen, måste linjeras upp.

Genomförandeplan

Klimatstrategin revideras så att uppskattningar av utvecklingsutsikterna, eventuella åtgärder för minskande av utsläppen och deras verkningar samt kostnader först görs upp för varje sektor. Delprogrammen för sektorerna samordnas till en klimatstrategi. Vid sidan av strategiarbetet görs en scenarioberäkning som framskrider per ministerium.

Den centrala punkten i klimatstrategin är genomförandet av direktivet om utsläppshandel. Fastställandet av Kyoto-mekanismernas ställning, som grundar sig på FN:s klimatkonvention, i förhållande till andra åtgärder utgör en del av revideringen av strategin. De i slutet av 2002 uppdaterade programmen för främjande av energisparande och gynnande av förnybara energikällor skall ingå i strategin. De övriga åtgärder som ingår i den gällande klimatstrategin upp-

dateras efter behov. Strategin skall också innehålla ett avsnitt som gäller anpassningen till klimatförändringen. För strategin uppgörs en miljökonsekvensbedömning.

Regeringen har tillsatt en klimat- och energipolitisk ministerarbetsgrupp. Handels- och industriministeriet koordinerar beredningen av genomförandet av direktivet om utsläppshandel samt scenarioarbetet. De ministerier som deltar i genomförandet av klimatstrategin (handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, utrikesministeriet och miljöministeriet) svarar för de verkningar respektive ministeriums åtgärder har på budgeten.

Strategin färdigställs i sin helhet före utgången av 2004, dock så att de riktlinjer och beslut som behövs för genomförandet av direktivet om utsläppshandel meddelas i tid.

De förnybara energikällorna har en central ställning i genomförandet av strategin. I synnerhet satsar man på att utveckla teknologin för hela anskaffnings- och användningskedjan när det gäller virke och på att göra vedbränslet konkurrenskraftigare utgående från ett arbetsgruppsbetänkande som färdigställdes i slutet av 2002.

Finansiering

Finansieringen av verkställigheten av klimatstrategin via statsbudgeten för 2003 uppgick till ca 112 miljoner euro. Den tekniska forskningen och produktutvecklingen står för den största delen och det energistöd som beviljas för investeringar som främjar användningen av förnybar energi och energisparande för den näst största. Dessutom har stödet för kollektivtrafik räknats med efter det att strategin blev klar. Statens bostadsfonds energireparationer av bostadsbyggnader står utanför budgetfinansieringen. Dessutom betalas skattestöd för elektricitet som produceras med förnybara energikällor.

Vid verkställigheten av den gällande klimatstrategin uppskattades statens finansieringsbehov till i genomsnitt drygt 130 miljoner euro per år. Ökningen skulle hänföra sig till energiteknisk forskning och produktutveckling samt främjande av användningen av förnybara energikällor och energisparande. Enligt strategin skulle skattestödet för förnybar elektricitet stiga till ca 60 miljoner euro år 2010.

De beslut om utsläppshandelns förhållande till andra styrmedel, så som energibeskattningen och investeringsstöd, som fattas vid revideringen av klimatstrategin inverkar märkbart på finansieringen av verkställandet av strategin. Energibeskattningslösningarna gäller CO₂-skatt på värmeproduktion, skatt på elförbrukningen samt stöd för elektricitet som produceras med förnybar energi och energiskatt som inflyter från utsläppshandelssektorn.

6.2 Skyddet av Östersjön effektiveras

Östersjöns och den marina miljöns tillstånd är oroväckande. Det allvarligaste problemet är eutrofieringen. Rysslands och Estlands sjöfart, speciellt oljetransporterna, har ökat väsentligt. År 2002 omfattade oljetransporterna redan 70 miljoner ton och de beräknas uppgå till 130 miljoner ton år 2010. Risken för oljeskador ökar i motsvarande grad. Halterna av skadliga ämnen, t.ex. tungmetaller och dioxin, har stigit.

Våren 2002 fattade statsrådet ett principbeslut om åtgärder för skydd av Östersjön. Genomförandet av principbeslutet förutsätter åtgärder under de kommande 10–15 åren. Vid regeringens förhandlingar den 18 juni 2003 avtalades om nödvändiga åtgärder för förbättrande av skyddet av Östersjön och sjötrafiksäkerheten.

De centrala åtgärderna uppföljs och koordineras av en tväradministrativ arbetsgrupp som består av ansvariga tjänstemän och leds av miljöministeriet. Gruppen rapporterar till behöriga ministrar, som sammanträder vid behov på miljöministerns kallelse. De ansvariga ministerierna nämns inom parentes efter respektive åtgärd.

Effektmålen för ett effektivt skydd av Östersjön

- Eutrofiering av Östersjön och skadorna till följd av den minskar
- Miljöns och vattenområdenas tillstånd i Östersjön förbättras
- Olje- och kemikalietransporterna samt verksamheten i större oljehamnar ordnas på ett så riskfritt sätt som möjligt och de skador som olyckor förorsakar på vatten- och strandmiljön minimeras
- Olagliga, uppsåtliga oljeutsläpp upphör
- Utsläpp av farliga ämnen medför inget hot mot organismsamhällena i Östersjön eller människors hälsa

Eutrofiering – centrala åtgärder

Enligt Östersjöprogrammet måste näringsbelastningen från jordbruket och glesbebyggelsen i Finland samt kvävebelastningen från samhällena och avloppsvattenbelastningen från länderna i närområdet och i synnerhet från staden S:t Petersburg reduceras effektivt.

För att dessa mål skall nås måste basfinansieringen av miljöstödet för jordbruket säkerställas under den återstående programperioden samt den tilläggsfinansiering som inriktas på reduktion av näringsämnen tryggas.

Trepartssamarbetet mellan Estland, Ryssland och Finland på Finska viken effektiveras i enlighet med Östersjöprogrammet. Avloppsvattenbelastningen från

länderna i närområdena reduceras i synnerhet genom medverkan i att behandlingen av avloppsvattnen från S:t Petersburg effektiveras. Projektet med byggande av ett reningsverk för sydvästra S:t Petersburg, förbättrandet av avloppssystemet och reningen av avloppsvattnen i de norra områdena i S:t Petersburg samt reduceringen av belastningen på Finska viken från städerna i nordvästra Ryssland stöds. (MM och UM)

Farliga ämnen – centrala åtgärder

Utsläppen av farliga ämnen i Östersjön och vattendragen samt deras verkningar i vattnet utreds och bedöms. I den första fasen bedöms behovet av en komplettering av den förteckning över prioriterade ämnen som Europeiska unionen beredde i samband med vattenramdirektivet, utgående från förhållandena i Östersjön och vattendragen i Finland. Arbetet fortskrider med att behovet av och möjligheterna att reducera utsläppen av farliga ämnen med förfarandet enligt vattenramdirektivet bedöms (MM). Det är också viktigt att de förhöjda dioxinhalterna i Östersjöslax och strömming och dioxinkällorna utreds. (JSM, HIM, MM, SHM)

Strävan är att påverka innehållet i de lagstiftningsprojekt som ingår i det s.k. kemikaliepaketet, som EU-kommissionen berett, också med hänsyn till Östersjön och vattendragen i Finland. Regeringen bereder den nationella ståndpunkten beträffande elimineringen av farliga ämnen också vid uppgörandet av ett kemikalieprogram i enlighet med regeringsprogrammet. (MM, HIM)

Miljösäkerheten inom sjöfarten och förbättrande av oljebekämpningsberedskapen – centrala åtgärder

Åtgärderna för förbättrande av miljösäkerheten inom sjöfarten och effektivisering av oljebekämpningsberedskapen har sammanställts till ett enhetligt målpaket. Paketet består av följande helheter:

- Påskyndande av utfasningen av oljetankfartyg med enkelt skrov (KM), effektivisering av överlämnande och mottagning av avfall från fartyg i hamnarna (MM), upprättande av den ekonomiska zonen (UM), införande av en administrativ straffavgift (JM), EU:s förslag till direktiv om fartygsavfallsbrott (KM och JM), ett trafiklednings- och uppföljningssystem för Finska viken (KM), utarbetande av enhetliga isklassificerings- och vintertrafikbestämmelser för Östersjön (KM) och godkännande av att Östersjön klassas som ett särskilt känsligt havsområde av Internationella sjöfartsorganisationen IMO (KM och MM) hör till de viktigaste åtgärder som ökar miljösäkerheten inom sjöfarten. Dessutom medverkar Finland till att säkerheten i nya hamnar och betydande utbyggnader vid Finska viken förbättras (KM och MM)

- Ombyggnaden av farledsservicefartyget Seili och två sjöbevakningsfartyg av Tursas-klass så att de kan bekämpa miljöskador i vinterförhållanden finansieras med sammanlagt 20,6 miljoner euro 2003–2004.
- För anskaffning av en ny kombibrytare som lämpar sig för olje- och kemikaliebekämpning har en arbetsgrupp tillsatts under miljöministeriets ledning och i den deltar representanter för behöriga ministerier och Sjöfartsverket och Finlands miljöcentral. Arbetsgruppen skall slutföra sitt arbete före utgången av 2003.
- En utredning om inrättande av ett kompetenscentrum för oljebekämpning görs under miljöministeriets ledning före utgången av 2004.
- Satsningar på oljebekämpningsberedskapen i närområdena görs genom att ombyggnaden av det estniska sjöfartsverkets farledsservicefartyg understöds med 1,5 miljoner euro av närområdesanslagen. Beredskap finns att understöda oljebekämpningsorganisationerna i Ryssland med 0,5 miljoner euro år 2003. De följande åren understöds Ryssland och Estland inom gränserna för närområdesanslagen (MM, KM, UM).

6.3 Ett program utarbetas för hållbar produktion och konsumtion

Ett program som syftar till en hållbar produktion och konsumtion utgör en del av verkställigheten av besluten från toppmötet i Johannesburg.

Ett nationellt tväradministrativt program om ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar produktion och konsumtion utarbetas. Målet är en effektivare användning av material och energi i alla faser av produkternas livscyklar. Miljöfostran ingår som ett led i programmet. Produktion och kunskande som bygger på miljöteknologi gynnas. En ändring av verksamhetssätten behövs på alla områden så att det råder balans mellan de tre dimensionerna för en hållbar utveckling (den ekonomiska, sociala och ekologiska). Utvecklingen följs i den årliga rapporten "Miljö och naturresurser".

Programmet för en hållbar produktion och konsumtion har som mål en effektivare användning av material och energi och sålunda mindre miljöolägenheter samtidigt som också den hållbara utvecklingens ekonomiska och sociala dimension beaktas på ett balanserat sätt.

Målet är att naturresurserna används effektivt och sparsamt och att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökande miljöproblem bryts.

Centrala åtgärder

Ett tväradministrativt program utarbetas i samarbete med de viktigaste intressegrupperna. För beredningen av programmet tillsätter handels- och industriministeriet och miljöministeriet en gemensam kommission med företrädare från flera ministerier och sektorer utanför ministerierna. Kommissionens mandattid går ut den 31 maj 2005.

Styrinstrumenten när det gäller en hållbar produktion och konsumtion samordnas på ett kostnadseffektivt sätt med beaktande av miljökonsekvenser och sociala konsekvenser. Dessutom stärks kunskapsunderlaget beträffande en hållbar produktion och konsumtion och utvecklas indikatorer som stöder beslutsfattandet.

I samband med beredningen av programmet främjas införandet av åtagandena från mötet i Johannesburg i EU:s strategi för en hållbar utveckling, i EU:s sektorprogram enligt Cardiffprocessen, som ingående beaktar miljöaspekter, och i strategierna enligt det sjätte miljöprogrammet så att de stöder en hållbar produktion och konsumtion. I Europeiska rådets slutsatser våren 2003 framhävs behovet av att med det snaraste både internationellt och inom EU göra upp ett 10-årsprogram för en hållbar konsumtion och produktion. Programarbetet i Finland påverkar likaså det internationella arbetet i OECD och FN, speciellt inom miljöprogrammet UNEP.

7 TRAFIKTJÄNSTER OCH TRAFIKSÄKERHET

7.1 Trafiksäkerheten förbättras

Vägrafikolyckorna utgör ett allvarligt folkhälsoproblem. De föranleder årligen samhällsekonomiska kostnader till ett belopp av ca 3 miljarder euro och mycket mänskligt lidande. År 2002 förolyckades 415 personer i vägrafiken och 8 156 personer skadades.

Med hjälp av ett målmedvetet trafiksäkerhetsarbete har man under årens lopp kunnat minska antalet allvarliga olyckor. En bättre säkerhet förutsätter i fortsättningen att man med samarbete mellan olika förvaltningsområden effektivare än tidigare kan ingripa i de centrala problemen, så som alltför hög körhastighet, förare som inte är i skick att köra på grund av sjukdom, alkohol, narkotika eller trötthet, säkerhetsanordningar som inte används, dålig säkerhetsnivå på vägarna, problem som gäller fordonen samt otryggheten i den oskyddade trafik.

Målet är ett mindre antal allvarliga vägtrafikolyckor

I det arbete som gäller vägtrafiksäkerheten är målet att fortgående minska antalet döda eller allvarligt skadade i trafiken i enlighet med den trafiksäkerhetsvision som godkändes 2001.

Målen för en minskning av antalet vägtrafikolyckor

- Målet är att antalet döda eller allvarligt skadade i trafiken fortgående skall minska
- Målet för år 2010 är högst 250 döda
- Målet för år 2007 är högst 290 döda

Genomförandeplan

En bättre trafiksäkerhet förutsätter att hela trafiksystemet fungerar effektivt och ger människorna möjlighet att använda olika färd sätt. Trafikmiljön och trafikförhållandena måste utvecklas samt särskilda satsningar göras på att förbättra beteendet i trafiken. Förutsättningarna för att man skall kunna röra sig tryggt skapas på lång sikt genom att de allmänna samhällsstrukturer, trafik-tjänsterna och infrastrukturen utvecklas. Trafiksäkerheten måste beaktas vid planeringen av markanvändningen, kollektivtrafiken måste gynnas, trafiken i större stadsregioner och tätorter förbättras och vägnätet utvecklas.

I syfte att minska de aktuella problemen och uppnå direkta resultat ligger tyngdpunkten i verksamheten under regeringsperioden på följande åtgärder:

Centrala åtgärder och realiseringen av dem

Samarbetet effektiveras. I trafiksäkerhetsarbetet genomförs den riksomfattande trafiksäkerhetsplan som utarbetats för 2001–2005. Som en fortsättning utarbetas i samråd en ny plan som beaktar aktuella problem och säkerställer att de uppställda målen nås.

**Riskbeteendet minskas genom att polisens trafikövervakning effektiv-
veras, i synnerhet genom att den automatiska övervakningen utökas.** Ett program för utvecklande av trafikövervakningen utarbetas. I det behandlas övervakningsvolymen, inriktningen av övervakningen, övervakningsmetoder och utnyttjande av tekniken samt behövliga resurser. Centrala övervakningsobjekt är körhastigheterna, rattfylleri, användningen av säkerhetsanordningar och iakttagandet av trafikljusen. På grund av att personresurserna inom övervakningen har minskat kraftigt tas nya tekniska lösningar i bruk för att övervakningen skall kunna genomföras.

**Påföljdssystemet utvecklas genom att förfarandet vid lindrigare för-
seelser förenklas och konsekvenserna av ett körförbud stärks.** När det

gäller lindrig fortkörning och förbjuden körning i filen för kollektivtrafik bereds en lagstiftning som framhäver fordonsinnehavarens ansvar. Körförbudets ställning och effekt stärks genom ändringar i författningarna, bl.a. genom att minimitider för körförbud fastställs.

Innehållet i förarutbildningen förbättras och nivån på den höjs i syfte att minska antalet olyckor där unga förare är inblandade. Yrkeschaufförernas kunskaper och färdigheter förbättras genom att principerna i de nya direktiv som gäller kompetens och fortbildning för förare genomförs.

Antalet alkohololyckor i vägtrafiken minskas och åtgärder för ingripande i drogade personers framfart utvecklas. Inom trafiken är målet helnykterhet trots promillegränserna. Ett försök med alkohollås bereds och avsikten är att det skall inledas vid ingången av 2005. Hänvisningen till vård när det gäller rusmedelsberoende personer utvecklas ytterligare. Vägtrafikens andel i det program och det principbeslut av statsrådet som gäller förebyggande av alkoholskador säkerställs. De åtgärder som behövs för ingripande i drogade personers framfart utreds. När en förares körhälsa allmänt taget försämras bör läkaren kunna underrätta polismyndigheten, om en patients hälsotillstånd inte är tillräckligt gott för att körkortet skall kunna bibehållas. En proposition om detta är under behandling i riksdagen. Läkarna får utbildning och information för detta samarbete.

Trafikmiljöns säkerhet förbättras och ny teknik utnyttjas effektivt. Förbättrandet av problematiska avsnitt på huvudvägarna påskyndas som ett led i det långsiktiga utvecklandet av infrastrukturen. Andra särskilt olycksbenägna områden på vägnätet samt betingelserna för den lätta trafiken i tätorter och deras närområden förbättras. Hastighetskontrollen och hastighetsbegränsningssystemet utvecklas. Ny teknik utnyttjas effektivt i ledningen och övervakningen av och informationen om trafiken samt nya tjänster och system som förbättrar säkerheten utvecklas.

7.2 Fungerande trafik tjänster tryggas

Målet är sådana tjänster när det gäller trafikleder och kollektivtrafiken som motsvarar befolkningens, näringslivets och regionernas behov

Högklassiga och funktionssäkra trafikleder är en grundläggande förutsättning för en effektiv och internationellt konkurrenskraftig verksamhet i hela samhället. De mest betydande förändringsfaktorer som påverkar behovet av tjänster när det gäller trafikleder och kollektivtrafiken är befolkningens flyttningsrörelser och förändringar i näringslivet. En koncentrerad befolkning ökar efterfrågan och investeringsbehoven i tillväxtområdena. Detta borde kunna inriktas på kollektivtrafiken och den lätta trafiken i synnerhet med tanke på miljökonsekvenserna och trafiksäkerheten. Å andra sidan kan nivån på trafikleds-

tjänsterna och kollektivtrafiken i områden som förlorar befolkning inte heller sänkas.

Försämringen av det permanentbelagda vägnätets skick har stoppats. Nivån på underhållet och skötseln i synnerhet av trafiksvaga vägar samt den otillräckliga nivån på mindre, för regionerna viktiga förbättringsinvesteringar är fortfarande ett problem. Banreparationerna släpar också efter i den tidtabell som satts som mål.

Betydelsen av en smidig trafik ökar då transporterna inom näringslivet har allt stramare tidtabeller. Näringslivets och exportindustrins behov av förbindelser kräver att servicenivån inom flygtrafiken upprätthålls också på relativt trafiksvaga rutter.

Målen för utvecklandet av trafiktjänsterna

Internationella förbindelser

- Smidiga och funktionssäkra utlandstransporter till skäligt pris, en tillräcklig förmedlingskapacitet i hamnarna, på flygplatserna och på gränsövergångsställena samt servicenivån på den internationella passagerartrafiken tryggas

Förbindelser inom riket och mellan regioner

- Trafiknäten möjliggör snabba och säkra person- och godstrafikförbindelser mellan centra
- Kollektivtrafikens andel ökar i trafiken mellan centra

En fungerande trafik i stadsregionerna

- Kollektivtrafikens och den lätta trafikens andel ökar
- Vägnätet och nätet för lätt trafik i större städer samt spårtrafiknätet i huvudstadsregionen möjliggör utvecklandet av en säker lätt trafik, en exakt och säker kollektivtrafik samt en relativt smidig personbils- och godstrafik
- Samordningen av markanvändnings- och trafikplaneringen förbättras

Basservicenivån på landsbygden

- Trafikledstjänsterna möjliggör näringslivets och befolkningens grundläggande funktioner i olika delar av landet också på lång sikt
- Behövliga kollektivtrafiktjänster upprätthålls på landsbygden

Genomförandeplan

Servicenivån när det gäller trafiklederna tryggas med underhålls- och utvecklingsinvesteringar. Existerande trafikleders (allmänna och enskilda vägar, banor, vattenleder, flygtrafikens infrastruktur) skick och kapitalvärde bevaras med hjälp av underhållsåtgärder minst på nuvarande nivå. Trafikledshållningens effektivitet och produktivitet förbättras fortgående bl.a. genom att

anskaffningsmodeller utvecklas samt med hjälp av kundorienterade verksamhetsmetoder och en långsiktigare programmering av trafikledshållningen.

Ett investeringsprogram görs upp. Regeringen har tillsatt en ministerarbetsgrupp att bereda linjerna för trafikledspolitiken. Arbetsgruppen gör upp ett mångårigt investeringsprogram för alla trafikformer, som innehåller båda nya utvecklingsprojekt och förslag till tryggnad av nivån på basväghållningen. Avsikten med investeringsprogrammet är att stärka regionstrukturen i Finland, näringslivets konkurrenskraft, de internationella förbindelserna samt sysselsättningen. Man kommer senare separat att utreda och komma överens om hur programmet skall finansieras och om eventuella nya finansieringslösningar. Ministerarbetsgruppens förslag blir klart senast den 30 november 2003.

Kollektivtrafiktjänster. För utökande av kollektivtrafikens andel i fjärrtrafiken ombesörjs bannätets skick, utvidgas det snabba bannätet, beaktas kollektivtrafikens behov vid utvecklandet av allmänna vägar samt fortgår genomförandet av det program som gäller resecentrum.

- I stadsregionerna intensifieras samarbetet mellan staten och kommunerna, främjas behandlingen av ärenden på den ekonomiska regionens nivå samt ökas och fördjupas växelverkan och samarbetet mellan de myndigheter som svarar för markanvändningsplaneringen och de som svarar för trafiken.
- Den pendlingstrafik som utnyttjar kollektivtrafiken gynnas speciellt genom att region- och pendlarbiljettsystemen utvecklas ytterligare och genom medfinansiering av en sänkning av biljettprisen. Ett system med kombinerad tåg- och bussbiljett utvecklas och tas i bruk. Möjligheten att sänka beskattningsvärdet på tjänstebiljetten utreds. Kvaliteten på kollektivtrafiken utvecklas och kollektivtrafiken görs mera attraktiv i synnerhet genom att informationssystemet förbättras.
- I syfte att trygga kollektivtrafikens servicenivå fastställs regionala mål och servicenivåmätare för tåg-, buss- och taxitrafiken i samarbete med länsstyrelserna, kommunerna och landskapsförbunden.
- När det gäller trafiken på basservicenivå förbättras effektiviteten och kvaliteten samt avskaffas hindren. Kollektivtrafiken utnyttjas vid transporter som samhället betalar. Ett gemensamt projekt för förvaltningsområdena tillsätts där en regional förvaltningsmodell för ett permanent system för kombinerade resor skapas.
- För genomförandet av systemet med kombinerade resor planeras en ny finansieringsmodell enligt principen "den som drar nytta betalar". Möjligheterna och förutsättningarna att ersätta köpt stomtrafik med anropskollektivtrafik utreds.
- I syfte att trygga fungerande behövliga trafiksvaga flygrutter utvecklas principer för olika instansers medfinansiering samt vidtas behövliga fortsätta åtgärder och inleds regionala förhandlingar.

- Om skötseln av trafiken i Kvarken finns ett avtal som gäller till utgången av 2005.

7.3 Den finska sjöfarten tryggas

Strävan är att med en egen handelsflotta säkerställa transporterna inom den finska utrikeshandeln året runt i alla förhållanden, inkl. undantagsförhållanden. En egen handelsflotta ger Finland också bättre möjligheter att övervaka säkerheten inom sjöfarten och sjöfartens miljökonsekvenser.

En faktor som inverkar på att fartygen kan kvarstå under finsk flagg är bl.a. hurudant stödsystemet är i förhållande till andra länder. När det gäller lastfartyg har Finland följt EU:s riktlinjer för statliga stöd. I framtiden torde också en betydande del av de nuvarande lastfartygen fortfarande segla under finsk flagg, men risken är att nya fartyg kommer att operera under utländsk flagg. Det finländska fartygstonnagets konkurrenskraft i förhållande till de viktigaste konkurrentländerna måste tryggas.

Det är viktigt att en tillräcklig kapacitet kvarstår under finsk flagg för att de näringar som är kopplade till sjöfarten, det s.k. sjöklustret, skall kunna bevaras. Det finska sjöklustret sysselsätter direkt ca 47 000 personer inom den privata sektorn och i hamnarna. Företagens omsättning, som direkt hänför sig till sjöklustret, uppgår till ca 11,4 miljarder euro.

Målet är säkra och oavbrutna utlandstransporter

Målen för sjöfarten

Den finländska handelsflottans konkurrenskraft tryggas och en tillräcklig andel av det finländska tonnaget bevaras i Finlands internationella sjötransporter.

Strävan är att trygga att nytt fartygstonnage registreras under finsk flagg.

Genomförandeplan

Hösten 2003 utreds behoven av att ändra tonnageskattelagstiftningen samt tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna och behöriga ministerier behoven av att ändra stödlagstiftningen samt andra behövliga åtgärder. Behoven av att utveckla verksamhetsbetingelserna för passagerarrederierna bedöms så att eventuella beslut i anslutning härill kan fattas hösten 2003 efter det att regeringen har beslutat om riktlinjerna för företags- och kapitalbeskattningen.

8 MEDBORGARNAS SÄKERHET OCH RÄTTSTILLÄMPNINGEN

8.1 Ett program utarbetas för den inre säkerheten

Bakgrund och mål

Viktigt när det gäller att främja den inre säkerheten är förebyggande och utredning av brott, ställande av brottslingar till svars, verkställande av straff, gränssäkerhet, förebyggande av olyckor, erhållande av hjälp vid olyckor och farliga situationer på land såväl som till sjöss samt tryggnad av centrala data- och kommunikationssystemens funktioner.

I Finland har läget varit stabilt vad den inre säkerheten beträffar, men under de senaste åren har förändringarna i samhället och omvärlden medfört nya utmaningar, som ökar ytterligare i och med utvidgningen av EU.

För att säkerheten skall kunna upprätthållas måste man förutse den framtida utvecklingen och ingående påverka delområdena av den inre säkerheten och problemen inom dem.

Detta förutsätter ett intensivt nationellt samarbete mellan polismyndigheterna, de judiciella myndigheterna, gränsbevaknings-, utlännings-, tull-, räddnings-, social- och hälsovårds-, undervisnings-, arbets-, miljö- samt kommunikationsmyndigheterna (de ministerier som ansvarar för programmet anges inom parantes) och dessutom en ytterligare utveckling av samarbetet med medborgarorganisationer och andra aktörer. Myndigheternas samarbete måste intensifieras också inom EU och även på det internationella planet i övrigt.

Syftet med programmet för den inre säkerheten är att slå fast en målnivå som motsvarar medborgarnas förväntningar på säkerheten och stöder ett fungerande samhälle. Dessutom anges vilka åtgärder som bör vidtas för att målnivån skall nås och vilka resurser som krävs för att denna nivå skall kunna bibehållas. En viktig fråga är hur serviceförmågan när det gäller den inre säkerheten kan tryggas med beaktande av de förändringar som är i sikte.

Beredningen av programmet för den inre säkerheten och innehållet i det samordnas med den försvarspolitiska redogörelsen (se II 1.1.).

Syftena med programmet och de föreslagna åtgärderna beaktas också inom Finlands arbete i EU och inom det övriga internationella samarbetet.

Delområden inom programmet för den inre säkerheten

Delområden inom programmet för den inre säkerheten

- Genom att utreda nuläge och hotbilder när det gäller den inre säkerheten samt bedöma framtida förändringar med beaktande av de verkningar och utmaningar som utvecklingen mot en allt större internationalisering medför samt de hot som riktas mot de elektroniska kommunikationssystemen, kommunikationen myndigheter emellan och övrig viktig infrastruktur. Utredningen utarbetas i samband med beredningen av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (se II 1.1).

Att minska antalet brott och öka risken att åka fast i synnerhet inom narkotika-, vålds- och återfallsbrottsligheten samt den ekonomiska brottsligheten (IM, JM, SHM, FM, UVM, AM)

- Man säkerställer att brotten kan utredas och de skyldiga ställas till svars snabbt, säkert och tillförlitligt.
- Genomförandet av det nationella brottsförebyggande programmet fortsätter.
- I syfte att bekämpa våldsbrottsligheten utarbetas ett särskilt program för minskande av våld.
- I syfte att minska den ekonomiska brottsligheten effektiviserar specialindrivningen i samband med en omorganisering av utsökningen.
- I syfte att bekämpa narkotikabrottsligheten och annan brottslighet i anslutning till den bereds införandet av kontraktsvårdsstraff samt utvecklas påföljdssystemet och de anknyttande stödåtgärderna inom socialvården när det gäller ungdomar. Ett ökat antal personer skall delta i drogprogram medan deras straff verkställs.
- Särskild vikt fästs vid brottsförebyggande arbete med barn och unga som målgrupp.
- Det planmässiga närområdessamarbetet intensifieras och man arbetar för att brottslingar skall kunna åtalas i Estland och Ryssland med hjälp av s.k. förbindelseåklagare.

Att minska antalet olyckor och effektivera det förebyggande arbetet (IM, HIM, UVM, JM, MM, KM, JSM)

Att upprätthålla gränssäkerheten utan att gränstrafikens smidighet äventyras (IM, FM, KM)

- Genom gräns- och tullkontroll stöds upprätthållandet av den inre säkerheten samt förebyggs och bekämpas gränsoverskridande brottslighet.

Att förbättra brottsoffrens ställning och vittnesskyddet (JM, IM)

- Ersättandet av brottsskador effektiveras och lagstiftningen revideras i syfte att slå fast ersättningsgrunderna och göra behandlingen av ersättningar snabbare.
- Det upprättas ett stödrådgivningsställe och ett nätverk av kontaktpersoner för vidtagande av praktiska åtgärder inom vittnesskyddet.

Att säkerställa att straffen verkställs och minska återfallsbrottsligheten (JM, IM)

- Fångvårdslagstiftningen revideras. En proposition avläts i slutet av 2003.
- Fångvårdsväsendets strukturer revideras för att stödja realiseringen av målen med den nya fängelselagen.
- I syfte att förbättra eftervården av frigivna fångar utvecklas nya verksamhetsformer i samarbete inom ett projekt för ett liv utan brott. Ett samarbetsprojekt mellan ministerierna inleds i syfte att utreda hur en heltäckande eftervård kan ordnas.

Att effektivera användningen av resurser för den inre säkerheten (IM, JM, FM)

- Nivån på den inre säkerheten tryggas genom att samarbetet och organiseringen effektiveras och genom att resurserna dimensioneras och allokeras på ett ändamålsenligt sätt.

Frågor i anslutning till en effektivare behandling av brottmål behandlas i en arbetsgrupp vars mål är att genom intensivare myndighetsarbete göra behandlingen av brottmål effektivare, från inledandet av förundersökningen till verkställandet av straffet. (JM, IM, SHM)

Tidtabell för beredningen

De strategiska riktlinjerna för programmet för den inre säkerheten blir klara i december 2003, och de beräknade effekterna av dem fogas till ramberedningen för 2005–2008. Programmet föreläggs statsrådet i maj 2004. Efter behandlingen i statsrådet kompletteras programmet i fråga om metoder och konkreta åtgärder.

Effektmål för programmet för den inre säkerheten

Inom programmet för den inre säkerheten bestäms för varje delområde effektmål och utvärderingsmetoder som används vid bedömningen av resultaten. Om genomförandet av programmet och resultaten av det rapporteras regelbundet på det sätt som anges i programmet.

De metoder som används för att mäta säkerhetsnivån skall vara tillförlitliga och internationellt sett jämförbara. På så sätt säkerställs att utvecklingen i Finland kan jämföras med internationella undersökningar som gäller offer, brott och återfallsbrottslighet.

8.2 En snabbare och säkrare tillgång till rättslig service säkerställs

Bakgrund och mål

Under de senaste åren har det stiftats många och mycket detaljerade lagar, vilket har gjort lagstiftningen otydligare. Detta bidrar till att försvaga förverkligandet av medborgarnas rättigheter. I fråga om lagberedningen finns det också brister i ledningen, rationaliteten och bedömningen av effekterna.

De rättsliga problemen i anslutning till de stora förändringarna i samhället och medborgarnas behov av information i frågor som gäller dem har ökat behovet av juridisk rådgivning. Kreditsamhället har fört med sig skuldproblem.

Förlikningsförfarandets betydelse har ökat. Det finns ett utvecklingsbehov i fråga om den omfattning i vilken förlikningsförfarande i brottmål tillämpas och finns att tillgå på det regionala planet. I tvistemål saknas ett förlikningsförfarande så gott som totalt.

De revideringar som har gjorts i fråga om rättegångskostnader och rättegångsförfaranden har ökat parternas rättegångskostnadsrisk, vilket har försämrat tillgången till rättsskydd i synnerhet i tvistemål.

Olika domstolar uppvisar stora skillnader i sina behandlingstider, vilket har lett till regional ojämlikhet i tillgången till rättsskydd.

En tydlig lagstiftning, en god förvaltning och ett effektivt rättsskyddssystem garanterar att rättigheterna förverkligas och utgör allt viktigare konkurrensfaktorer på den internationella marknaden.

De viktigaste målen beträffande tillgången till rättslig service

- Lagstiftningen blir tydligare
- Antalet onödiga betalningsstörningar och nya utsökningsgäldenärer minskar
- Förfarandena vid betalningsstörningar stöder gäldenärens och borgenärens ekonomiska funktionsförmåga
- Rådgivnings- och förlikningsförfarandena stöder bättre medborgarnas möjligheter att lösa sina rättsliga problem

- Rättsskydd fås snabbare, mer jämlikt och till skäliga kostnader i hela landet

Genomförandeplan

De ministerier som deltar i genomförandet anges inom parantes.

- I fråga om lagberedningen utvecklas planeringen, ledningen, och bedömningen av effekterna enligt den dagordning som en kanslichefsgrupp utarbetar. Ministerierna ser till att de har tillräckliga resurser att bereda lagarna väl. (alla ministerier)
- Ett helhetsbetonat program gällande betalningsstörningar utarbetas till den 31 maj 2004. Metoder utvecklas för uppföljningen av programmet, och de samhällsekonomiska effekterna av medborgarnas skuldsättning och betalningsstörningar utreds. (JM, UVM, SHM, HIM och vissa andra ministerier)
- Tillräcklig rådgivningsservice i skuldfrågor och juridiska frågor tryggas i hela landet, klientorienterade förfaringssätt utvecklas och nätkommunikationen utökas. (JM, IM, HIM)
- Den förlikning i brottmål som på frivillig basis sker i kommunerna utvidgas till hela landet och stöds av staten samt utvecklas vad metoderna beträffar. Förslaget om förlikning i tvistemål genomförs i domstolarna. (JM, SHM)
- Konsumentklagonämnden överförs till justitieministeriets förvaltningsområde. (JM, HIM)
- Korrigeringen av felaktiga förvaltningsbeslut underlättas genom att rättelseförfarandet utvidgas och andra smidiga förfaringssätt utvecklas. (JM, FM)
- Rättegångsförfarandena görs flexiblare och smidigare genom att varje ärende kan avgöras snabbt och effektivt i ett lämpligt förfarande. Domstolarnas arbetsmetoder utvecklas och den elektroniska kommunikationen utökas. Hovrätternas och tingsrätternas gemensamma kvalitetsarbete stöds, och sällningsförfarandet i hovrätterna främjas och säkerställs. Det upprättas ett system för rekrytering av domare och ett utbildningsprogram för de anställda vid domstolarna. Domstolarnas personal- och organisationsstrukturer utvecklas på ett sådant sätt att resurserna kan inriktas enligt de faktiska rättsskyddsbehoven. (JM)

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn (09) 16001 | (09) 57811
fax (09) 1602 2165
e-post registratorskontoret@vnk.fi
www.vnk.fi/publikationer